

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Варшавський університет (Польща)
Вищий інститут мов Тунісу університету Карфагену (Туніс)

ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Тези XXV Міжнародної
науково-практичної конференції

(1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків
2023

УДК 811: 378. 147 (063)

В 43

*Регістраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 612 від 22 грудня 2022 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 01 травня 2023 року)*

Редакційна колегія: С. В. Варава (відповідальний редактор), О. М. Вержанська., І. В. Сухова, С. С. Нечипоренко (технічний редактор)

Адреса редакційної колегії: 61022, Харків, майдан Свободи, 4,
Навчально-науковий інститут міжнародної освіти
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, аутентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі.
Міжпредметні зв'язки : тези XXV Міжнародної наук.-практ.
конф. (1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна).
[Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна,
2023. – (PDF 180 с.)

До електронного збірника включено тези доповідей, присвячені теоретичним питанням мовознавства і практичним проблемам викладання мов у вищій школі. Матеріали доповідей відображають проблеми теорії та практики методики викладання мов у закладах вищої освіти України й досвід науковців, викладачів англійської та української мов як іноземних. Розглядаються психолого-педагогічні та лінгводидактичні особливості навчання іноземних студентів, місце міжкультурної комунікації, міжпредметна координація, формування професійної компетентності студентів. Висвітлено теми, пов'язані з мультимедійними технологіями в сучасній освіті: створення курсів дистанційного навчання, електронних підручників, словників, навчальних презентацій, тестів; впровадження до навчання ресурсів Інтернет, новітніх технічних засобів.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY
KHARKIV NATIONAL AUTOMOBILE AND HIGHWAY
UNIVERSITY
WARSAW UNIVERSITY (POLAND)
HIGHER INSTITUTE OF LANGUAGES OF TUNIS, UNIVERSITY
OF CARTHAGE (TUNISIA)

**LANGUAGE TEACHING AT HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS
AT THE MODERN STAGE**

INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS

Abstracts of the XXV International Scientific and Practical
Conference

(June 1–2, 2023, Kharkiv, Ukraine)

Electronic resource

Kharkiv
2023

UDC 811: 378. 147 (082)

B 43

Registration certificate UkrINTEI (№ 612 Desember 22, 2022)

*Approved for publication by the decision of the Scientific-methodical Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(Protocol No 8, May 1, 2022)*

Editorial Board: Varava S. V. (executive editor),
Verzhanska O. M., Sukhova I. V.,
Nechiporenko S. S. (technical editor)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
Institute of International Education for Study and
Research of V. N. Karazin Kharkiv National University

The authors of the theses included in the electronic collection are responsible for the reliability of the facts presented, the authenticity of quotations, spelling, style, as well as the correctness of the list of sources used.

Language Teaching at Higher Education Institutions at the Modern Stage. Interdisciplinary Connections : Abstracts of the XXV International Scientific and Practical Conference. (June 1–2, 2023, Kharkiv, Ukraine). [Electronic resource]. – Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2023. – (PDF 180 p.)

The electronic collection comprises abstracts of reports addressed to theoretical issues of linguistics and practical problems of language teaching in higher education institutions. The materials of the reports reflect the experience of scientists, teachers of English and Ukrainian languages as foreign, focused mainly on the actual problems of the theory and practice of language teaching methods. Psychological-pedagogical and linguistic-didactic features of studying foreign students, the place of intercultural communication, interdisciplinary coordination, formation of professional competence of students are considered. Topics related to multimedia technologies in modern education are analyzed: creation of distance learning courses, electronic textbooks, dictionaries, educational presentations, tests; the role of Internet resources and the latest technical means in the educational process.

© V. N. Karazin Kharkiv National
University, 2023

МЕТОДИ КОРЕКЦІЇ ТА ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВНИХ БАР'ЄРІВ У СТУДЕНТІВ ЗВО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Асилгараєва А. А.

Україна, Київ, Воєнна академія імені Євгенія Березняка

На заняттях з іноземної мови від студентів закладів вищої освіти (ЗВО) вимагають не тільки вміти використовувати лексико-граматичні навички, але демонструвати здатність до вільного спілкування та засвоювання необхідної інформації з іншомовних джерел. Проте, в процесі навчання у студентів ЗВО нерідко виникають проблеми комунікативно-мовних бар'єрів, які перешкоджають або затримують результативне формування навичок вільного спілкування, чим пояснюється актуальність цього дослідження. Метою ж роботи є аналіз причин виникнення комунікативно-мовних бар'єрів у процесі спілкування іноземною мовою та виокремлення найефективніших методів їх корекції та подолання.

Комунікативно-мовні бар'єри були об'єктом дослідження науковців як в сучасній психологічній (В. Д. Шабрікова, Л. С. Виготський), так і в педагогічній науці (Р. С. Сухобська, М. Д. Левітов, І. Я. Глазкова). Психологічні труднощі в іншомовному спілкуванні стали значною перешкодою в процесі навчання, що викликало необхідність не тільки аналізу проблеми, а й пошуку технік для забезпечення ефективного усунення комунікативно-мовних бар'єрів.

О. Висоцька покладає важливу роль саме на викладача в корекції та подоланні комунікативно-мовних психологічних бар'єрів слухачів [1: 287]. Завдяки фаховій та психологічній компетенції викладача, а також інноваційним методам навчання, формуванні постійної позитивної мотивації у слухачів до використання здобутих знань на практиці та створення сприятливого середовища під час процесу можна запобігати наслідкам психологічних бар'єрів.

Так само на корекції мовних бар'єрів за допомогою сприятливого психологічного клімату на заняттях наполягає Н. Яковлева. Вона пише про наголошення викладачем на успішних моментах в оволодінні студентами іноземною мовою, створення комунікативних обставин, у яких студент усвідомлює причинно-наслідковий зв'язок – його успіхи є проявом його здібностей; підвищення навчальної мотивації під час колективної творчої діяльності, у ході якої слухачі засвоюють техніку спілкування; формування навичок спілкування за допомогою використання соціального досвіду студентів [4: 20-21].

І. Денисенко виділяє наступні умови діяльності викладача іноземної мови, які допоможуть студентам подолати комунікативно-мовні бар'єри: врахування інтересів та індивідуальних характеристик студентів під час підготовки навчальних матеріалів, заохочення слухачів до участі у творчих проєктах, проведення занять у формі дискусій, виконання завдань підвищення складності на сприяння іноземної мови на слух (аудіювання), виконання вправ на розвиток самостійних висловлювань (монологів) та дискусійної мови (діалогів) [2: 20].

Проте, варто зазначити, що часто рівень результативності великою мірою залежить не від психологічної компетенції викладача, а від психологічної готовності студентів застосовувати отримані знані з іноземної мови на практиці. О.С. Лагодинський у своїй роботі підкреслює, що компонентом готовності до спілкування визначають комунікативні здібності, як індивідуально-психологічні особливості особистості [3: 180]. Якщо у студентів не виникає адекватного порозуміння між людьми в процесі спілкування рідною мовою, відсутнє, або занижене сприйняття загальної не іншомовної інформації, тоді логічним результатом стане комунікативно-мовний бар'єр і при іншомовному спілкуванні.

Подолання комунікативно-мовних бар'єрів, що негативно впливають на результативність навчальної діяльності студентів – це перш за все внутрішня психологічна робота самого студента, що забезпечується мобілізацією внутрішніх емоційних

потужностей, а також створення викладачем іноземної мови сприятливих умов для корекції комунікативно-мовних бар'єрів. При підготовці до заняття викладачеві обов'язково варто враховувати психологічні аспекти, що позитивно відобразяться на емоційному стані студентів. Якщо враховувати всі ці фактори, то стає можливою корекція та навіть подолання комунікативно-мовних бар'єрів. Проте, визначені чинники повністю не розривають глибини ефективності даних методів та не роблять їх загальними. У подальших дослідженнях необхідно здійснити пошук універсальних технік подолання комунікативно-мовних бар'єрів у роботі над комунікативно-мовленнєвими видами діяльності в процесі іншомовної підготовки.

Список використаних джерел

1. Висоцька О. Психологічні бар'єри під час вивчення іноземних мов: передумови формування та організація подолання. *Іноземна філологія*. 2015. Випуск 128. С. 285–291.
2. Денисенко І. І. Комунікативно-мовні бар'єри: причини виникнення та техніки їх корекцій. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 20. Т.2. 2020. С. 17–21.
3. Лагодинський О. С. Розвиток психологічної готовності до іншомовного спілкування майбутніх фахівців як предмет наукового аналізу: матеріал наук.-практ. конф., Київ, 2016. С. 179–182.
4. Яковлева Н. В. Психолого-педагогічні умови подолання комунікативних бар'єрів у процесі вивчення іноземної мови: автореф. дис., канд. психол. наук: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 2003. С. 20–21.

ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Басанець В. Ф.

Україна, Київ, Воєнна академія імені Євгенія Березняка

Зміни у життєдіяльності суспільства, зумовлені науково-технічним прогресом, вимагають від випускника вищої школи формування та розвитку інтелектуальної сфери особистості, основу якої складають інтелектуальні вміння, що реалізують подальший саморозвиток і самоосвіту особистості, необхідні для професійної діяльності в умовах сучасного техногенного впливу.

Досвід вищої школи показав, що процес навчання іноземної мови підпорядкований передусім створенню і відпрацюванню умінь читання фахово спрямованої літератури, розвитку комунікативних умінь за темами, що також пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, умінь аналізу термінів та адекватного їх перекладу. Для цього науково-педагогічні працівники використовують різноманітні вправи у тому числі на наочність, дидактичні ігри й т. ін. Проте діяльність студентів у більшості випадків носить репродуктивний характер і не має систематичної спрямованості на формування інтелектуальних умінь.

Згідно з проведеним аналізом науково-практичних підходів до розв'язання проблеми питання формування інтелектуальних умінь майбутніх фахівців у навчальному процесі залишається недостатньо висвітленим у теорії педагогіки вищої школи та потребує сучасних рішень. Але останнім часом помітно зросла увага до цієї проблеми. Концептуальні положення філософії, психології, педагогіки щодо розвитку особистості, концепції розвитку освіти, виховання та навчання в сучасних умовах досліджувались такими науковцями як А. М. Алексюк [1], В. П. Андрющенко [2], М. Б. Євтух [6], Е. В. Лузік [7]. Концепції

професійної підготовки фахівців у ЗВО досліджували О. А. Дубасенюк [5], С. О. Сисоєва [10], В. В. Сагарда [9], а також діяльнісний та особистісний підходи до процесу навчання розглядали І. Д. Бех [4], М. Г. Чобітько [11], С. В. Міхелі [8].

Розв'язання проблеми потребувало ретельного теоретичного психолого-педагогічного аналізу самого поняття «інтелектуальне вміння». Є кілька визначень поняття «уміння». Г. О. Люблінська визначає уміння як розумову дію, в основу якої покладено аналіз умов та шляхів розв'язання якогось завдання, вибір потрібних знань, навичок та застосування їх в оптимальної комбінації та послідовності. У наукових працях інших фахівців (А. В. Усова, А. О. Бобров) ми знаходимо визначення вмінь як готовності до практичних дій, що виконуються свідомо на основі набутих знань, або як можливості виконувати дії відповідно до мети та умов, в яких людині доводиться орієнтуватися.

Ю. К. Бабанський свідчить, що «свідоме володіння будь-яким прийомом діяльності називається вмінням. Доведене до реально можливого автоматизму вміння характеризується як навичка. Якщо за наявності вміння людина ще змушена здійснювати оперативний самоконтроль за здійсненням дій, то на рівні досвіду вона спеціально не обмірковує кожен елемент діяльності, хоча за потреби він може це вільно зробити» [3, с. 91].

Формування інтелектуальних умінь відбуватиметься більш ефективно, якщо навчальний процес буде побудовано з урахуванням педагогічних умов, які спираються на створення проблемних ситуацій пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, формулювання завдань з урахуванням особистісного підходу і т. ін.

Перед фахівцями постає завдання щодо розробки загальнодидактичної методики формування інтелектуальних умінь для використання її при підготовці майбутніх фахівців на заняттях з іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / за заг. ред. А. М. Алексюк. Київ, 1998. 557 с.
2. Андрущенко В. П., В. І. Бондар. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. Миколаїв, 2010. № 1.28. С. 12–20. URL:
3. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2010_1.28_4. (дата звернення: 23.03.2023).
4. Бабанський Ю. К. Оптимізація навчально-виховного процесу. Методичні засади. URL: <https://hum.edu-lib.com/szbrannoe/babanskiy-yu-k-optimizatsiya> (дата звернення: 21.03.2023).
5. Бех І. Д. Особистість у фокусі двох парадигм. Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал: зб. матеріалів доп. учасн. наук.-практ. конф. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 280 с.
6. Дубасенюк О. А., Антонова О. Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
7. Євтух М. Б. Гносеологічний фокус трансформаційних змін філософії освіти. Філософія освіти. 2006. № 2(4). С. 7–14.
8. Лузік Е. В. Гуманітарна освіта в процесі підготовки спеціалістів профільних ВНЗ України: проблеми та перспективи. Філософія освіти. 2006. № 2(4). С. 266–276.
9. Міхелі С. В., Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно орієнтованого підходу. Початкова школа. 2003. № 9. С. 5–11.
10. Сагарда В. В. Концепція підготовки педагога в умовах університету і її методичне забезпечення: зб. тез доп. наук.-метод. конф. (м. Ужгород, 26–28 берез. 1991 р.). Ужгород, 1991. 132 с.

11. Сисоєва С. О. Освітні реформи: освітологічний контекст. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2013. № 3. С. 44–55.
12. Чобітько М. Г. Технології особистісно орієнтованої освіти: навчальний посібник. Київ: Ніка-Центр, 2005. 88 с.

**INTERDISCIPLINARY COLLABORATION
FOR TEACHING TECHNICAL TRANSLATION
AND PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN
LANGUAGE IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION**

Berdnyk L. V.

Ukraine, Dnipro, Dnipro University of Technology

Now a days the task of modern higher educational establishments is to ensure the effective preparation of graduates for a highly qualified professional life. The competence approach is focused on the formation of students' capability to solve practical and theoretical problems in the sphere of their future professional activity as qualified specialists. Furthermore, in the context of globalization, to be successful, a young professional should demonstrate an excellent command of foreign language(s) [4].

It is undoubtedly true that interdisciplinary collaboration could energize both subject and English language teachers to pursue the task [3: 134]. The problem of integrating the teaching material of special (profile basic) disciplines within the framework of teaching translation as well as teaching professionally oriented foreign language is vividly urgent. In this regard, special attention is paid to the readiness of graduates for training in fluent professionally oriented speech activities such as listening, speaking, reading, writing, and developing students' awareness of strategies and tactics for translation of scientific/technical texts from or into a foreign language. Due to practical demands, interdisciplinary collaboration

takes place between colleagues within and across institutions in teaching a great variety of subjects in foreign languages, or teaching languages for specific purposes, or training highly professional translation skills in specific profile fields.

As far as it concerns mining, electrical power engineering, computer sciences, etc. at Dnipro University of Technology and its Translation Department in particular, professionally relevant skills of future translators are formed during the study of optional courses on Basic Engineering Knowledge, Mining Engineering Fundamentals and Terminology; Electrical Engineering Fundamentals and Terminology and others. These disciplines are an integral part of students' professional training and are aimed at the integrated development of cognitive, informational, professional and general science-related competences; help students gain background knowledge in the fields essential for adequate translation. Attention is paid to fundamental principles and specifics of engineering sciences, provide students with a systematic understanding and holistic perception of basic engineering regularities and singularities.

Next following classes in Translation of Mining Engineering English, Translation of Electric Power English and Electrical Engineering English envisage the knowledge obtained by students during the study of special (profile basic) discipline and help develop language skills within the framework specified with authentic material. Particular attention is paid to the careful selection of course topics, speech patterns and study material, as well as the typology of tasks and forms of work, considering the context of students' future translational activities [1; 2; 5]. The main aim of the disciplines is to develop professionally oriented foreign language communicative competence, enabling linguistic skills to solve professional tasks. As part of the courses, students deepen the knowledge of lexical, grammatical and stylistic tools characteristic of foreign language; master the ways of expressing spatial, temporal, logical, modal and other relations; create and edit foreign scientific and technical texts; compile reports; extract from foreign language

sources, analyze and systematize information for professional purpose; perceive the meaning of authentic professionally oriented texts on different media; acquire the skills of rendering inter- or intra-branch homonymous, synonymous terminology; develop the understanding of translational transformations employed to render specific speech patterns into the target language, and thus, learn adequately translate the information within specific professional subject matter.

Hence, the interdisciplinary approach to teaching translation skills or a professionally oriented foreign language helps make the process of knowledge and skills acquisition for students as effective as possible. Working with teachers of other subjects at different levels is generally challenging and beneficial to foreign language teachers: science and language-related potential problems and characteristic features are emphasized and mutually considered in syllabus and curriculum development.

References

1. Berdnyk L. V., Vvedens`ka T. Yu., Nesterova O. Yu. (2021) *Anglijs`ka mova: prakty`kum z rozvy`tku navy`chok perekladu v galuzi girny`chtva [Tekst]: navch. posibny`k dlya bakalavriv specz. 035 «Filologiya» specializaciya 035.041 «Germans`ki movy` ta literatury` (pereklad vklyuchno), persha – anglijs`ka».- Vy`d-vo NTU «DP» – DNIPRO: NTU«DP», 2021. 151c.* [Бердник Л. В., Введенська Т. Ю., Нестерова О. Ю. Англійська мова: практикум з розвитку навичок перекладу в галузі гірництва [Текст]: навч. посібн для бакалаврів спец. 035 «Філологія» спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська».– Вид-во НТУ «ДП» – ДНІПРО: НТУ«ДП», 2021. 151с.]
2. Borodai, V., Berdnyk, L., Kuznetsov, V., Tsyplenkov, D., Havrylova, A. (2022). Virtual Laboratory Works in Teaching Practical Circuit Design and Development of Responsibility Component of Students' Academic Integrity. *Advances in Computer Science for Engineering and Manufacturing. ISEM*

2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 463, 160–170. https://doi.org/10.1007/978-3-031-03877-8_14.
3. Cynthia L. (2022) Interdisciplinary collaboration in English language teaching: Some observations from subject teachers' reflections. Reflections on English Language Teaching, Vol. 7, No. 2, 129–138. <https://www.nus.edu.sg/celc/wp-content/uploads/2022/11/129–138leecynthia.pdf>.
 4. Nesterova, O., Nakaznyi, M., Berdnyk, L., Sorokina, N., Cherkashchenko, O., & Medvedovskaya, T. (2019). Responsibility development as academic integrity tool for translation and public administration students. Cypriot Journal of Educational Sciences, 14(3), 436–444. <https://doi.org/10.18844/cjes.v14i3.4289>.
 5. Vorobyov V. V., Serpikova M. V., Ugolnikova I. A. (2022) Interdisciplinary Integration into Professionally Oriented Foreign Language Learning: Means and Opportunities. European Proceedings of Educational Sciences: Topical Issues of Linguistics and Teaching Methods in Business and Professional Communication. <https://www.researchgate.net/publication/364515456>.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білик О. М., Борисова А. О.

Україна, Харків, Харківська державна академія культури

В умовах сьогодення збільшується кількість іноземців, які здобувають вищу освіту в Україні за третім (освітньо-науковим) рівнем, тобто навчаються в аспірантурі. Навчання іноземних аспірантів є не лише суттєвим прибутком для закладу вищої освіти (ЗВО), оскільки вартість навчання в аспірантурі значно

вища у порівнянні з іншими рівнями вищої освіти, але й важливим чинником формування наукового іміджу, підвищення міжнародного рейтингу ЗВО. Серед компетентностей, формування яких передбачено стандартами вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня, присутні й пов'язані з мовною підготовкою здобувачів, зокрема: здатність усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу; здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію. Щодо результатів навчання, передбачених стандартами, важливим є такі: вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту; мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

Для українських здобувачів вищої освіти передбачено обов'язкову освітню компоненту «Іноземна мова в науковій комунікації», а іноземці вивчають дисципліну «Українська мова як іноземна». Проте, вивчення цих курсів протягом першого року навчання в аспірантурі не задовольняє належним чином потреби здобувачів вищої освіти, тому до навчальних планів освітньо-наукових програм спеціальностей «034 Культурологія», «025 Музичне мистецтво», «029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», акредитованих у Харківській державній академії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, було введено освітні компоненти «Українська мова: академічне письмо», «Англійська мова: академічне письмо», що вивчаються на другому році навчання в аспірантурі. Уведення цих дисциплін зумовлено потребою аспірантів у написанні самостійних академічних текстів різних жанрів за темою дисертації як українською, так і англійською мовами. Навички академічного письма є для аспірантів дуже важливими, оскільки саме на підставі публічного захисту дисертації присуджується науковий ступінь доктора філософії. Тому сьогодні для

забезпечення належної мовної підготовки іноземних аспірантів необхідні нові методи та стратегії навчання лінгвістичних дисциплін, серед яких особливо актуалізується вивчення курсів з академічного письма. Оскільки дослідницький та професійний успіх аспірантів багато в чому залежить від їхнього вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати власні думки, такі курси матимуть суттєвий вплив на формування особистості аспірантів, на забезпечення успішного входження в наукове співтовариство, сприятимуть успішній самореалізації в науковій та професійній сферах.

Структура та зміст запропонованих нами курсів з академічного письма визначені на підставі вказаних у стандартах загальних та спеціальних компетентностей і програмних результатів навчання. Для досягнення мети курсів необхідно вирішити такі важливі завдання: визначити, з якими проблемами зустрічаються іноземні аспіранти під час написання академічних текстів різних жанрів; з'ясувати шляхи вдосконалення навичок академічного письма для іноземних здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня. Для іноземних аспірантів як українська, так і англійська мова є мовами іноземними, які вони вивчали лише декілька років, тому труднощі написання академічних текстів пов'язані передусім з опануванням лексики та граматики.

Саме практичні заняття з курсів академічного письма покликані зняти ці труднощі. На практичних заняттях відбуваються такі види взаємодії: аналіз академічних текстів аспірантів, підготовлених до публікації; обговорення текстів різних жанрів (тези, наукові статті) з колегами-здобувачами; виокремлення різних видів помилок в академічних текстах аспірантів, пошук шляхів їх усунення; аналіз та обговорення опублікованих наукових текстів інших дослідників за тематикою дисертаційного дослідження аспірантів. Наповненість практичних занять доволі часто визначається саме потребами здобувачів, які, виконуючи запропоновані викладачем завдання, вносять своє бачення методики організації

заняття, спрямовують його у потрібному їм напрямку, ставлять ті запитання та порушують ті проблеми щодо мовного оформлення, які є нагальними для них саме в цей час, на цьому етапі роботи над дисертацією. Отже, планування занять пропонується викладачем, однак відбувається корекція відповідно до потреб здобувачів.

Навчання академічного письма спонукає аспірантів до роздумів стосовно побудови текстів наукового стилю з проблематики їхнього дослідження, допомагає краще усвідомити те, про що вони пишуть у власних наукових працях. Аспіранти вчать не лише писати про досліджувані наукові проблеми, але й розмірковувати над ними, намагаються зрозуміти, як будуть сприйняті їхні тексти різними групами реципієнтів. Академічне письмо вчить не лише писати, а й міркувати, планувати, визначати комунікативну мету, а також оцінювати власні тексти, розуміти їх місце серед інших наукових повідомлень.

Отже, курси з академічного письма не лише допомагають сформувати в іноземних аспірантів навички використання тих чи інших граматичних структур, притаманних науковому стилю, а й вчать когнітивних стратегій стосовно власної теми дослідження та способу донесення інформації до цільової аудиторії. Тобто формуються не лише мовні компетентності, а й такі *soft skills*, як критичне мислення, креативність, командна робота.

ЯДРО КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ЙОГО АКТИВІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Вереїтіна І. А., Добровольська Н. Л., Попель О. В.
*Україна, Одеса, Одеський національний
технологічний університет*

Керуючись спрямованістю України на євроінтеграцію, можна визначити єдину ціль як планований результат вивчення іноземної мови – опанування нею на конкретному рівні користування кожним учасником навчального процесу, а в її рамках – започаткування підходів, що відповідають сучасному розвитку технологій (у тому числі комп'ютерних), вироблення стратегій навчання та постановка практичних задач для організації процесу навчання на кожному його етапі. Від цього буде залежати структурування змісту освітнього процесу і розробка методів, які можуть бути реалізовані не стільки у традиційних, скільки в інноваційних засобах навчання, в тому числі у віртуальному інтерактивному освітньому середовищі та за допомогою усіх доступних онлайн ресурсів з дисципліни.

Сучасний рівень розвитку педагогічної науки вимагає від педагогів все глибше і більш всебічно подавати професійно зорієнтовану інформацію, що потребує певного перегляду підходів до практики навчання. Професійно зорієнтована комунікація включає не тільки ділове листування, участь у роботі науково-практичних конференцій та безпосередньо робочі контакти, але й читання спеціальної літератури (наукових статей, інструкцій, патентів). Для опанування усіма видами такої діяльності необхідно постійне тренування та практика. Вимушений перехід до дистанційного навчання на сучасному етапі все більш актуальним робить застосування практики інтенсивного навчання та її трирівневої моделі оволодіння мовленнєвою діяльністю іноземною мовою [1]. Основні вимоги до такої моделі є такі: відповідність матеріалу, що вивчається,

тенденціям розвитку суспільства; цілісність, послідовність та логічна завершеність курсу для кожного періоду навчання; відповідність концептуальних положень системи навчання визначеним цілям; пріоритетність видів діяльності, пов'язаних з оволодінням мовленнєвим матеріалом; взаємозв'язок і взаємодоповнюваність блоків змістових модулів; системність викладання і доступність навчального матеріалу; використання навчального матеріалу, що вивчається на заняттях з дисциплін професійного блоку на заняттях з іноземної мови.

Розподіл навчального матеріалу. Оскільки шістдесят три відсотки навчального матеріалу винесено робочою програмою з дисципліни на самостійне опрацювання, перші два рівні цієї моделі за обсягом відповідають цій цифрі та можуть бути пройдені здобувачами самостійно. Сучасні засоби навчання дозволяють зробити цей процес цікавим і необтяжливим для здобувача. Викладач виступає при цьому координатором дій, він спрямовує процес навчання у потрібне русло, надає ресурси і мотивує здобувачів.

На першому рівні слід сформуванати так зване комунікативне ядро як основу для переходу до наступного, репродуктивно-комунікативного рівня. Комунікативне ядро повинно містити лексичний матеріал – слова, словосполучення, найпростіші речення, та певний мовний матеріал. Оскільки у закладі вищої освіти іноземна мова є професійно зорієнтованою, лексичний мінімум, що підлягає первинному вивченню, повинен містити перш за все професійну лексику, яка відповідає майбутньому фаху здобувача. При підборі лексичного матеріалу слід забезпечити виконання принципу частотності вживання тематичного мовленнєвого матеріалу, що буде сприяти засвоєнню термінології, збагаченню лексичного запасу і більш ефективному його використанню як в усній, так і в письмовій формі.

Ресурсів, які допоможуть у засвоєнні цієї лексики достатньо, як приклад можна навести Quizlet.com, безкоштовний сайт, що дозволяє викладачеві створити власний набір модулів для

кожної спеціальності. До переваг тут можна віднести можливість прослухати слова, побачити їх переклад і візуальний образ, виконати вправи на засвоєння, скласти тест для самоперевірки, при цьому визначавши параметри цього тесту самостійно. Викладач може також замість перекладу, з метою семантизації лексики, запропонувати синоніми, антоніми, розширене значення (пояснення) слова. Після багаторазового повторення слово неодмінно знайде своє місце у довгостроковій пам'яті здобувача.

Liveworksheets.com – ще один ресурс, що надає широкі можливості для продовження вивчення лексичного матеріалу. Створені викладачем або студентами самостійно інтерактивні листи можуть містити вправи будь-якого характеру: фото-, аудіо-, відеоматеріали та вправи до них. До переваг роботи з цим ресурсом можна віднести можливість перевірити виконану роботу самостійно здобувачем, а також відправити результати викладачеві на електронну пошту.

При відборі матеріалу для формування комунікативного ядра не слід забувати і про необхідність формування умінь аудіювання. Цей вид мовленнєвої діяльності є дуже важливим в процесі комунікації та також активно сприяє формуванню активного і пасивного лексичного запасу здобувачів, надає звукові еталони іномовного мовлення, розвиває фонетичний слух. Все це буде також сприяти засвоєнню граматичних явищ, що підлягають вивченню.

Первинний лексичний матеріал, засвоєний здобувачами самостійно, на наступних етапах під час практичних занять стає дієвим і буде надалі розширюватись по мірі накопичення професійних знань здобувачів.

Список використаних джерел

1. Wodkowsky R. J. (2003). Accelerated learning in colleges and universities. *New Directions for Adults and Continuing Education*, no. 97 (spring), pp. 5–15.

PAVING THE WAY TO LIFELONG LEARNING

Vysotska O. A.

Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University

The main skills crucial for people living in the XXI century are the so-called four C's: Creativity, Collaboration, Communication, and Critical Thinking.

With the volume of information multiplying with every passing day, in addition to the Four C's, educationalists also speak about lifelong learning (LLL), *i.e.* necessity to develop knowledge and skills throughout life.

Today's students, tomorrow's professionals should know how to get new information, how to analyze it, reflect on it, and apply it. If school and university students get accustomed to learning and, especially, learning by themselves during the years of formal education, they will continue doing that and develop when their formal education is over. Thus, it seems to be logical to add one more significant element to the Four C's. It is the ability to master new knowledge and skills and develop them during the whole life.

A bright example of the strive for LLL is manifested in the interest to foreign languages which is experiencing a real boom in today's Ukraine. Ukrainians have got the opportunity to travel, to get education abroad, to work for international companies, etc. The process was accelerated by the active phase of the war, with thousands of people being forced to leave Ukraine for other countries. People understood the importance of a foreign language proficiency. A lot of them blame themselves for missed opportunities in mastering foreign languages when they were at school or studied at universities. Some of them have started attending various language schools, others try to find a private language tutor, actively filling in the gap and making up for the lost time. However, if they have recently left schools or universities, if they have reached the B1-B1+ level of language proficiency, studying there (the level of the Independent User), they can continue mastering the language by

themselves. There are lots of tools, instruments, and materials available for that.

The question arises what is required for making students able to continue their development when their formal education is over, what is needed to make learning sustainable in a knowledge-based society, what opportunities should be available, and skills and competences developed. It is possible to highlight some of them: developed ability to identify one's capacities, to focus, to deal with complexity, to critically reflect, to make decisions, to learn and work both collaboratively and autonomously, to organise one's learning, to seek support where and when appropriate, to identify and set goals, to motivate oneself [2: 11].

It is also important to be able to evaluate achievements and progress, to monitor one's development and success. That is why today more and more attention has been attracted to alternative assessment.

Nobody denies the importance of traditional assessment. As a rule, it mainly focuses on students' achievement, on their knowledge and language skills. However, it may be biased and stressful, as well as it may cause anxiety on the part of students. Alternative assessment does not replace the traditional one but rather complements it. It focuses on "doing", on students' performance, ability to use the language when fulfilling real world activities, when working at their research, participating in projects, conducting experiments, etc. It develops their cognition, their problem-solving abilities, and may establish good rapport with teachers. At the same time, it develops skills of LLL. What is more, students are able to monitor their achievements and success as it is performed with the involvement of students or by students themselves. It provides an opportunity for learners to assess their own language competences.

If to speak about foreign languages, alternative assessment may be implemented in the form of reading logs, case studies, presentations, role plays, language portfolios when students may use various rubrics, criteria, and "can do" statements (see CEFR) [1], developed by them or teachers. This form of assessment motivates

students: they monitor their own success and have a chance to reflect on their strengths and weaknesses.

The changes in the society put forward new tasks the education system faces in addition to the standard objectives of teaching and research – developing the ability to learn throughout the life. There should be corresponding changes in curriculums, teaching process itself, technological tools used in the process of teaching and assessment. “HEIs [higher education institutions] are part of formal education systems and thus play a particular function in society. This implies a responsibility, reflected in HEIs ‘third mission’, to engage with the wider public and respond to societal needs. LLL has vast potential to realise this goal through expanding access and increasing participation in higher education.” [3:5] HEI can promote the spread of LLL in the society and “foster the transformation of HEIs into lifelong learning institutions” [*Ib.*]

Thus, LLL is one more mission faced by universities. The skills and competences required for it can and should be developed by all subjects, and teaching foreign languages has huge potential in implementing this mission.

References

1. Council of Europe. (2017). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors. Provisional Edition.* Council of Europe. 230 p. Available at www.coe.int/lang Accessed 3 August 2021.
2. European Commission. (2019). *Key Competences for Lifelong learning.* European Union: Publishing Office of the EU. 17 p. 3.
3. The UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2022). *Policy brief: The contribution of higher education institutions to lifelong learning.* New York, United Nations. 12 p. Available at: <https://www.uil.unesco.org> Accessed 10 August 2022.

ЛІНГВОКРЕАТИВНА СКЛАДОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Вишнякова Д. В., Ніколаєва А. М.

***Україна, Одеса, ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»***

Проблематика дослідження феномену словесної творчості й дієвих механізмів її формування в закладах освіти набула останнім часом виняткової актуальності, оскільки в гуманітарній галузі знань дедалі більше уваги приділяється питанням аналізу проявів нестандартного, оригінального, індивідуального, творчого на всіх щаблях багаторівневої структури мовної особистості (Г. Богін, А. Богуш, О. Горошкіна, Т. Груба, А. Загнітко, В. Карасик, Т. Космеда, Л. Мацько, О. Семенов, В. Фурманова, Л. Черноватий). Водночас, як відомо, антропоцентричний напрям лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень, скерований передовсім на досягнення нових наукових сфер, так чи інакше перегукується з думками класиків у царині філології й педагогіки (М. Бахтін, Л. Булаховський, Л. Виготський, В. Вундт, В. Фон Гумбольдт, П. Грайс, І. Бодуен де Куртене, І. Огієнко, Дж. Остін, О. Потебня, Н. Хомський), які всіляко обстоювали ідею про творчий характер мови та мовленнєвого акту, вважаючи, що «мовленнєві навички за своєю природою – стереотипні, механічні, то комунікативно-мовленнєві вміння мають творчий характер, оскільки умови спілкування ніколи не повторюються повністю, і щоразу людині доводиться наново добирати потрібні мовні засоби й мовленнєві навички» [3: 222]. Однак, на нашу думку, досі на недостатньому рівні наукового розв'язання залишаються питання практичних шляхів активізації лінгвокреативної діяльності в підготовці майбутніх філологів. Тим більше ця проблема загострилася під час дистанційного формату навчання, який спонукав вчителів-словесників і викладачів вищої школи до оптимізації освітнього процесу шляхом використання різноманітних онлайн-платформ,

хмарних технологій і цифрових інструментів з метою забезпечення інтерактивних прийомів і форм організації навчання в мультимедійному середовищі. Освітнє сьогодення потребує підготовки конкурентоспроможного, креативного спеціаліста, здатного в подальшій професійній діяльності продукувати цікаві незвичні ідеї, оригінально презентувати текстовий матеріал, вчасно реагувати на виклики та потреби часу.

Енциклопедія освіти у тлумаченні феномену «креативність» акцентує на тому, що йдеться про «творчий потенціал індивіда, його творчі здібності», а головними проявами креативності індивіда є «підвищена чутливість до всього складного, незвичного, відкритість до нового досвіду, вміння вбачати проблеми в тому, що іншим здається тривіальним і зрозумілим, самостійність поглядів та оцінок, незалежність від стереотипів, здатність дивуватися і захоплюватися» [1: 432]. Відомо, що в англійську мову слово *creativity* потрапило з латини, етимологічно трансформуючись від латинського слова «творити». За оксфордським словником йдеться про «використання навичок й уяви для створення чогось нового або створення мистецтва» [4]. Причому в англійській мові використовують, принаймні, два значеннєвих варіанти поняття креативність: по-перше, *creativity* у значенні, властивому творчості й, по-друге, *creative activity* або *creativity work* у значенні творча діяльність, неодмінно акцентують на тому, що креативність і оригінальність значно важливіші за технічну майстерність. Оригінальну філософсько-методологічну концепцію щодо сутності феномену креативності розробляє Хамід Раджаї Різі, тлумачачи останню як розумову здібність генерувати нові й нові ідеї в будь-якій сфері. Тоді інакотворчість, по суті, це не здобуті знання чи наукова діяльність, а гнучка навичка, яка може бути поліпшеною за допомогою різних методик. Креативність – це майже те саме, що стійка здатність до продукування новацій безвідносно до часу, віку, способу, манери, шляху, технологій, переваг, обставин і обмежень [5].

Таким чином, креативність як здатність до проявів

гнучкості й оригінальності мислення, коли «пошук іде одночасно в різних напрямках, не підпорядковуючись єдиній логіці» [1: 432], – здібність до створення неповторного продукту, який має суспільну цінність, є не лише вродженою особливістю, а неї цілком можливо навчати, адже творчий процес виникає внаслідок сприятливих сполучень багатьох факторів: структури індивідуальності, необхідних навичок, наявності проблеми, спеціального освітнього середовища і т.ін. Підґрунтям для професійного і творчого становлення майбутніх філологів є опанування ними сучасних креативних мовленнєвих технологій і практик, адже, як підкреслює Ж. Горіна, «саме з вибору засобів вираження розпочинається реалізація творчої, лінгвокреативної потенції мовної особистості. Чим винахідливіша особистість, тим відчутнішою є семантичне «переплавляння» використовуваних мовних засобів, оригінальнішими стилістичні прийоми, синтагматичні зв'язки та нові контексти для відомих слів, інтонаційно-ритмічна пластика мовлення. Універсальна операція – вибір слів і їхнє комбінування, керована усвідомлено й розважливо, здійснюється успішно лише тоді, коли мовець володіє і багатим активним словниковим запасом, і має завжди наготові пасивний, так званий резервний лексикон» [2: 99].

Список використаних джерел

1. Андрієвська В. В. Креативність. Енциклопедія освіти. К.: ЮрінкомІнтер, 2008. С. 432.
2. Горіна Ж. Д. Лінгвокреативність у мовленнєвій репрезентації елітарної мовної особистості. Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. 3. Педагогічні науки. 2011. № 15 (226) серпень. Ч. 3. С. 94–102.
3. Oxford Dictionary of English. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/creativity?q=creativity> (дата звернення 15.03.23).

4. Rizi Hamid Rajaei. Creativity Theory. URL: https://www.researchgate.net/publication/283908604_Creativity_Theory (дата звернення 15.03.23).

ДОРΟΣЛІ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Гармаш О. М.

*Україна, Слов'янськ, ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»*

Сьогодні особлива увага науковців прикута до проблеми навчання впродовж життя. Процеси глобалізації, інформатизації та роботизації всіх виробничих процесів змушують професіоналів постійно підвищувати свій рівень професійної підготовки, а іноді – змінювати в цілому поле своєї діяльності (через втрату роботи, імміграцію тощо), що є вже суттєвим стресом. Розуміючи важливість ролі іноземної мови у своєму житті та тих переваг у кар'єрному зростанні, які вона може надати, дорослі знову сідають «за парту», покращуючи рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності через формальну освіту (вступ на магістерські програми до закладів вищої освіти), відвідуючи приватні мовні курси, розмовні клуби, через самоосвіту тощо.

Навчання дорослих іноземної мови відрізняється від інших вікових категорій учнів. Розглянемо характерні риси процесу іншомовної освіти дорослих [1; 2; 3]. По-перше, дорослі учні мають життєвий, професійний та навчальний досвід, який вони приносять з собою на практичні заняття з іноземної мови. Це дозволяє зробити заняття практикоорієнтованими, наповнити їх творчими або проблемними завданнями. Дорослі охоче висловлюють свої думки щодо певних питань різних сфер життя, діляться досвідом один з одним, оскільки вже мають перевірений часом інструментарій стратегій навчання та

самонавчання. Разом з тим останнє має й побічний ефект: попередній досвід вивчення іноземної мови у школі, закладі вищої освіти, під час відвідування мовних курсів міг бути негативним, що, і собі, сприяє відбору та застосуванню неефективних інструментів навчання, а також небажанню перевчатися.

По-друге, дорослі учні мають, переважно, високий рівень внутрішньої мотивації, що викликана усвідомленим розумінням важливості іноземної мови у своєму житті, бажанням просуватися кар'єрними сходами у своїй країні, працювати на іноземні фірми з метою покращення матеріальних здобутків, подорожувати чи іммігрувати, де знання іноземної мови є інструментом встановлення контакту з представниками інших мов і культур, виживання, а також важливим інструментом під час пошуку роботи. Важливо зазначити, що дорослі учні є ініціаторами відвідування практичних занять з іноземної мови й заради результату готові йти на певні особистісні й фінансові поступки.

По-третє, наявність конкретних близьких цілей. Дорослі учні не готові до довготривалого навчання, повторюючи багаторічний цикл вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої та вищої освіти: їм потрібна іноземна мова зараз, щоб завтра отримати певні переваги у своєму житті. Це, своєю чергою, інтенсифікує освітній процес оволодіння іноземною мовою.

Отже, зробимо висновки. Дорослі – специфічна категорія учнів, що характеризується прагматичним ставленням до свого навчання: вони є замовником освітніх послуг відповідно до своїх інтересів, потреб та мотивів. Іншомовна освіта дорослих в контексті безперервності має свої специфічні риси, врахування яких дозволить за найкоротший термін досягти необхідного результату, а також індивідуалізувати та інтенсифікувати процес удосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Список використаних джерел

1. Преснер Р. Специфіка навчання іноземних мов дорослих. Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка. Дрогобич: Вимір, 2015. Випуск 31. С. 251–259.
2. Цвяк Л. В. Психолого-педагогічні умови ефективного навчання дорослих іноземної мови. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород: Говерла, 2014. Вип. 30. С. 178–180.
3. Graham C. Ray, Walsh Mark M. Adult education ESL teachers guide. Kingsville: Adult education center, Texas A & I University, 1996. 195 p.

CAPABILITIES OF DESIGN THINKING IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESS

Гриньова Ю. І.

Україна, Київ, Воєнна академія імені Євгенія Березняка

The fundamental task of modern professional development of the Military Academy's students is to form a highly competent specialist who is able to work effectively, solve complex professional problems in conditions of uncertainty, adapt to new social, technological, cultural requirements, etc. Therefore, there is a demand to move from traditional to innovative approaches of teaching. An effective and universal method of optimizing professional formation, offering working tools for designing a meaningful, satisfying life in which the personality of the future professional serviceman and his/her work will coexist harmoniously, is the design thinking.

The core element of modern education involves not only changes in the content of disciplines, innovative forms and methods of teaching and learning, but also a targeted reformatting of the students' thinking system. The formation of teamwork skills, development of emotional intelligence, critical and creative thinking

is an urgent need of nowadays. Obviously, it is important to accumulate information and knowledge, but experience and the ability to apply the acquired knowledge in practice are extremely essential. The goal of this method is not to impose an opinion or idea, but to encourage students to focus, discover, imagine, prototype, analyze, and demonstrate [1:18]. The implementation of these stages develops students' entrepreneurial, informational, digital, social, and civic competencies; moreover, the realization of each idea is achieved through communication and the ability to find the most appropriate, frequently creative solution. Design thinking as a method is highly effective. Its strategies and tools should be used directly for teaching in order to improve learning, bring the knowledge provided to competencies, teach creative problem-solving, think independently and make proper decisions.

Design thinking is a creative process of generating and implementing ideas. The main objective is to go beyond stereotypes and habitual ways of doing things. It is the capacity of a teacher to create an effective educational environment. No wonder teachers who want to make the education system as modern as possible often update teaching methods and techniques [2]. Education based on design thinking awakens students' interest, enthusiasm, creativity, imagination, and resourcefulness.

The main principles of design thinking are: visualization of material, experimentation; focusing on human values, etc. Design thinking in the pedagogical environment mostly involves creative rather than analytical problem solving. The use of design thinking methods is closely related to the process of forming students' digital competence. To find such methods, it is appropriate to use design thinking, because the essence of the methodology is to speed up team communication, structure the processes of submitting and successfully implementing ideas. Students who have developed design thinking can easily generate solutions and invent ways to implement concepts.

Key principles based on design thinking:

- anthropocentrism;

- scientific substantiation (use of observation, questionnaires, immersion in the surrounding environment);
- consideration of phenomena in the totality of their interrelationships with the world around them;
- interdisciplinarity and cooperation between representatives of different fields, departments, etc;
- generating a certain prototype solution and its experimental testing on direct users in order to identify shortcomings and evaluate the solutions.

Through design thinking, you can get to the nature of the problem to be solved. For example, to solve any communicative problem during an English class, you need to conduct research, then understand the interests (of your audience, interlocutors, and participants in the dialogue) and brainstorm as many ideas as possible [1: 37].

Consequently, when we train students using this method, we prepare them for further innovative activities, as design thinking is becoming increasingly popular in education, acting as an effective tool that allows you to work in a rapidly changing world, just as one of the main ideas of the design thinking method is to be socially important, useful not only in one's society, but also to be aware that you are a person who can change the life around you into a better one.

Список використаних джерел

1. Барнет Б., Еванз Д. Дизайн-мислення. Спроектуй своє життя / пер. з англ. В. Глінка. – К. : Наш формат, 2018. – 224 с.
2. https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+DTI101+2017_T3

ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМНИХ РОЛИКІВ ЯК АВТЕНТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

Гринчук О. А.

Україна, Київ, Воєнна академія імені Євгенія Березняка

Стандартизовані підручники, хоч і є доволі ефективними у вивченні іноземної мови (ІМ), проте створюють соціально-ізолюваний процес навчання. Для ретельного та продуктивного вивчення ІМ необхідно залучати всі види діяльності, в тому числі й автентичні матеріали. Покращення навичок аудіювання в процесі вивчення ІМ вимагає креативного підходу та підбору різноманітних завдань. Нині арсенал аудіо- та відеоматеріалів (відеоблоги, фільми, пісні, подкасти, інтерв'ю) збагачується і є у вільному доступі. Серед цих медійних ресурсів, спрямованих на вивчення ІМ варто виділити комерційну рекламу, використання якої на заняттях з ІМ має безліч переваг у лінгвістичній, культурній сфері та сфері критичного мислення, а саме: дозволяє вивчати нестандартний варіант мови, розвивати критичне мислення в процесі вивчення ІМ та пізнавати культурні цінності країн, що представляють професійний інтерес для майбутніх військових фахівців. Використання реклами на заняттях з ІМ займалися К. Adsit та J. Picken [1, 2], проте особливої уваги потребує використання такого матеріалу на заняттях ІМ з майбутніми військовими фахівцями.

Мета цієї доповіді полягає в аналізі переваг залучення комерційної реклами з точки зору лінгвістики, культури та критичного мислення для навчання ІМ майбутніх військових фахівців у вищих військових навчальних закладах.

Комерційна реклама є лаконічною, отже, не навантажує увагу курсанта (слухача) і занурює його у культурний осередок. Однак, не зважаючи на лаконічність, залучення комерційної реклами до уроку дозволяє провести дослідження лінгвістичних

компонентів. Курсанти (слухачі) ознайомлюються із сучасними зразками мовленнєвих елементів, ідіом та сленгових виразів, які збагачують їхнє уявлення про ІМ. У рекламних роликах можна зустріти перелік діалектів та акцентів, що є нетиповим для стандартизованих підручників з вивчення ІМ, а також обговорити культурні цінності, вкладені у коротке відео [2: 251]. Реклама віддзеркалює та допомагає зрозуміти носіїв мови, їхню культуру, а саме: вірування, ставлення, цінності та традиції. Зразки такого матеріалу мотивують курсантів (слухачів), оскільки вони отримують задоволення й інтерес від перегляду. Як наслідок, рекламні ролики сприяють розвитку комунікативних навичок майбутніх військових фахівців.

Аналіз сюжету нероздільно пов'язаний із розвитком критичного мислення, оскільки реклама спрямована на те, щоб переконати аудиторію придбати товар чи послугу. Курсанти (слухачі) можуть виявити, яким саме чином проявляється маніпуляція. Під час обговорення можна поставити такі запитання: “Як Ви гадаєте, чому в цьому ролику саме молодий чоловік розповідає про товар?”, “Зверніть увагу на колір. Чому вирішили обрати саме червоний колір?”, “Хто є цільовою аудиторією для цієї реклами? Що змушує Вас так вважати?”. Запитання такого типу відточують майстерність мислити всебічно й висловлювати свою думку із різних аспектів [1: 4]. З боку викладача важливо розробити запитання для дискусій.

Рекламні ролики рекомендовано використовувати на всіх етапах навчання: від Elementary до Advanced. Етапи роботи з рекламними роликами на занятті є такими:

1) підготовка до перегляду – підготовчі завдання. Під час цього процесу викладач представляє тему, ставить навідні запитання, за потреби – знайомить із необхідною лексикою та опрацьовує її (завдання: drills, filling in gaps, matching tasks), занурює у культурний контекст;

2) процес перегляду. Викладач умикає відеоролик двічі: спершу без звуку, аби слухачі звернули увагу на візуальне наповнення, вдруге – зі звуковим оформленням;

3) етап перевірки сприйняття. Викладач перевіряє розуміння, ставлячи загальні запитання про сюжет. Можливе опрацювання транскрипту та дослідження лінгвістичних компонентів, аналіз граматичних структур;

4) етап обговорення – обговорення культурних цінностей, вкладених у компонент, дискутування щодо необхідності цього продукту чи послуг, перегляд статистики, опитування учасників групи, чи придбали б вони рекламований товар.

Порядок завдань може бути зміненим відповідно до рівня володіння ІМ курсантів (слухачів) та мети заняття. Дидактична цінність цього матеріалу полягає в тому, що викладач може застосовувати хвилинну комерційну рекламу для вивчення мовленнєвих зразків, а також для потужних дискусій та вивчення культурних цінностей народів країн, які становлять професійний інтерес.

Отже, комерційна реклама є гідною альтернативою стандартним підручникам, оскільки надає можливість познайомитись з акцентами та діалектами, допомагає зрозуміти цінності та традиції країни. Коротка, актуальна, обрамлена візуальним контекстом, сфокусована виключно на тематиці, реклама сприяє розвитку мовлення та сприяє залученню критичного мислення.

Список використаних джерел

1. Adsit, K. I. Critical thinking. The University of Tennessee at Chattanooga, 1999. С. 1–8. Retrieved May 5, 2022, from <http://www.utc.edu/Teaching-Resource-Center/critical.html>.
2. Picken, J. (1999). State of the ad: The role of advertisements in EFL teaching. *ELT Journal*, 1999. № 53 (4). С. 249–255.

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Дмитрієв М. В., Горбан О. В.

*Україна, Одеса, ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

Ефективність мовно-літературної освіти в сучасних вищих навчальних закладах багато в чому залежить не лише від послідовності та компетентності викладачів-словесників у презентації навчального матеріалу, а й від безпосередньої участі та зацікавленості самих здобувачів освіти. Коментуючи феномен «кліпового мислення» в контексті віртуальної освітньої реальності,

Ж. Горіна зазначає, що «дивлячись на екран телевізора, смартфона або монітора комп'ютера, молода людина не здатна тривалий час затримувати свою увагу на чомусь одному, оскільки в неї спрацьовує так званий «синдром перемикання каналів», внаслідок якого вона ніби ковзає по соціокультурному простору, перемикаючи свою свідомість і пірнаючи з одного фрагмента соціокультурного простору в інший» [2: 78]. На сьогодні освітній процес, окрім опори на спільні зусилля всіх його учасників, має бути технічно й технологічно забезпеченим. «У сучасному світі, – за Б. Бочаровим і М. Воеводиною, – де технології оновлюються значно швидше ніж змінюються покоління людей, навчальний процес повинен бути спрямований не тільки на засвоєння базових знань, але й на формування в особистості потреби, умінь та навичок самостійно засвоювати нові знання й інформацію протягом усього життя та ефективно використовувати їх на практиці. Тільки в разі такого підходу до навчального процесу можна забезпечити конкурентоспроможність фахівця» [1: 5]. Нові інформаційні технології навчання мови, зокрема ті, які спрямовані на формування лексичної компетенції, не відкидають традиційних

методів і технологій, а здебільшого доповнюють або видозмінюють їх відповідно до потреб дистанційної освіти.

«Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти» лексичну компетенцію визначають лаконічно як «знання та здатність використовувати мовний словниковий запас» [3: 149]. Водночас поняття «лексична компетентність» або «лексична компетенція» в науковому обігу виступають як синонімічні терміни, або, навпаки, вітчизняні вчені намагаються їх розвести, як родо-видові (О. Бігич, Н. Горбунова, М. Греб, С. Ніколаєва, Н. Сіранчук). Наприклад, дослідниця.

С. Смоліна вважає, що лексична компетенція – це «здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості. ЛК охоплює лексичні навички, знання і загальну мовну усвідомленість або здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності (МД)» [4: 20]. У закордонній традиції зазвичай або дотримуються дефініції загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, як, наприклад, у «Council of Europe. Common European Framework of Reference for language learning and teaching» [5: 110], або тлумачать лексичну компетентність «...як частину загальної лінгвістичної компетенції; зокрема розглядають як частину семантичної компетенції, тих знань і здібностей, які лежать в основі розуміння мови мовцем» [6: 77]. Сучасні інноваційні методи й педагогічні технології навчання лексики не обмежуються тлумаченням інтерактивності як виключно процесом взаємодії між викладачем і студентами, вони дозволяють запроваджувати в освітній процес використання смартфона, ноутбука, планшета як повноцінних об'єктів взаємодії, а відтак неодмінно спрямовують нас на застосування інструментів комп'ютерного й програмного забезпечення. Якщо розглядати інтерактивне навчання під таким кутом зору, то, дійсно, така інтерактивна модель сполучає в собі всі переваги традиційних і цифрових технологій, піднімаючи мовно-літературну освіту на якісно

новий шабель. Крім того, їх використання дозволяє студентам працювати самостійно за індивідуальним графіком, забезпечуючи таким чином потребу додаткового зорового підкріплення виучуваного поняття, що часом відсутнє на традиційних заняттях, але вкрай важливе під час роботи з лексичним матеріалом. Сьогодні саме візуалізацію навчальної інформації визнано як одну з найефективніших стратегій вивчення і навчання мови, адже вона характеризується більшою точністю, значнішою інформаційною місткістю, оперативністю і можливістю акцентувати увагу на головному, відокремлюючи другорядне, а «рівень довіри до візуальної інформації набагато вищий, ніж до словесної, до того ж вона довше зберігається в пам'яті» [2: 85]. Візуальні стратегії структурування інформації перегукуються з педагогічною концепцією візуальної грамотності, яка виникла в США ще наприкінці 1960-х років. Вона ґрунтувалася на положеннях про значущість зорового (візуального) сприймання для людини у процесі пізнання світу і свого місця в ньому, провідної ролі створення образу під час сприймання і декодування семантики слів, необхідності підготовки свідомості школяра до життєдіяльності в умовах суцільної інформатизації суспільства.

Список використаних джерел

1. Бочаров Б. П., Воеводіна М. Ю. Інформаційні технології в освіті: монографія. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 197 с.
2. Горіна Ж.Д. Освітні тренди й комунікативно-візуальне середовище нових медіа: монографія. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики*. Тернопіль: Підручники та посібники, 2021. С. 77–86.
URL:
http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19634/1/8_horina
(дата звернення 1.04.23).

3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. Київ, 2010. №4. С. 16-23.
5. Council of Europe. Common European Framework of Reference for language learning and teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 588 p.
6. Marconi D. Lexical Competence Language, Speech, and Communication. London, 1997. 247 p.

СУЧАСНИЙ ГАДЖЕТ ЯК ЗАСІБ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ

Домніч С. П., Петренко І. П.

*Україна, Харків, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна*

В останні роки на розвиток вищої освіти в Україні впливає цифровізація світу, що невпинно і динамічно змінюється. Мобільні технології змінюють навчальний процес. У час розвитку цифрового світу не є несподіванкою, що майже усі студенти й викладачі мають власні сучасні гаджети (смартфони, планшети, ноутбуки, комп'ютери тощо), які стали невіддільною частиною нашого сьогодення. Зараз саме студент постає у ролі модератора навчального процесу, тому що він перестає займатися виключно репродуктивною роботою – «послухав – вивчив – переказав», адже за допомогою цифрових технологій він спілкується, співпрацює і створює. Для викладача це великий виклик, бо якісно змінюється навчальне завдання студента. Завдяки цифровому інструментарію у педагогів з'явилася можливість зробити навчання більш доступним і привабливим, модернізувати свій підхід до викладання дисциплін [4]. Слід зазначити, що сьогодні існує безліч таких

можливостей і способів модернізації навчального процесу (відеоконференції (Zoom, GoogleMeet, Viber, Facebook), освітні сайти, програми та платформи (Trello, Jamboard, Padlet, GoogleClassroom, WizLQ, EdApp, Kahoot, Moodle), популярні онлайн-курси (Coursera, FutureLearn, Udemy, Udacity, а також MOOCs (massiveopenonlinecourses)) [1].

Так, для підготовки лекційних презентацій курсів і проведення занять викладачі частіше використовують комп'ютери, ноутбуки, а смартфони для реалізації мобільного навчання, спілкування, співпраці та обміну текстовими повідомленнями (Viber, WhatsApp, Messenger, Telegram), соціальними мережами (Facebook та Instagram). Спираючись на думки вчених із різних галузей наук, слід відзначити, що смартфон виступає у ролі визначного чинника створення різних умов доступу до навчальних програм, наукових матеріалів та мобільних додатків. Але, щоб використання гаджетів у навчальному процесі було успішним, студентів варто навчити синтезувати та критично оцінювати отриману інформацію тощо.

У навчальній роботі використання цифрових технологій визначається трьома рівнями: *низький, середній, високий*.

Низький рівень характеризується тим, що технології використовуються як заміна ручки чи підручника. Наприклад, студенти читають PDF-файл або вносять запис у додаток «Нотатки». Якщо це *середній рівень*, то технології замінюють інші електронні пристрої. Скажімо, студенти використовують додаток «Камера» як заміну відеокамери та фотоапарата; працюють у браузері; роблять записи через диктофон. При *високому рівні* використовуються особливості мобільного пристрою, який жоден інший пристрій замінити не може. Наприклад, студенти створюють і публікують фотоісторії, відеоколажі, ремікси; долучаються або беруть участь у прямих ефірах; щось досліджують тощо.

Значними перевагами використання мобільних девайсів, в тому числі й смартфонів, у навчальному процесі є:

- мобільність (можливість використання в будь-якому місці, в будь-який час тощо);
- компактність (в порівнянні з комп'ютерами та ноутбуками займають менше місця);
- швидкість (миттєвий обмін інформацією);
- сучасність (закон про освіту, у якому пишуть про впровадження в навчальний процес сучасних інформаційно-комунікативних технологій).

Мобільні технології можуть бути дуже корисними для пред'явлення студентам нової інформації у захопливому форматі. Але варто все ж таки дуже обережно ставитися до ролі гаджетів у навчальному процесі [3].

Науковці попереджають, що використання гаджетів в навчальному процесі не завжди має позитивні наслідки [2], а саме:

- негативний вплив мобільних пристроїв (смартфонів, ноутбуків тощо) на здоров'я людини (розвиток депресії, тривоги, стресові стани, якість сну, великий фізичний дискомфорт, головний біль, зниження гостроти зору тощо);
- функціональні можливості девайсів та різноплановість кожного з них;
- ризики, пов'язані з використанням студентами своїх пристроїв не для навчальних цілей під час заняття.

Для розв'язання зазначених проблем викладач має організувати навчальний процес таким чином, щоб мобільний пристрій став інструментом, який допомагатиме знайти необхідну інформацію та покращить самопочуття студента.

«Сьогодні існує безліч сучасних додатків для телефонів, націлених на покращення здоров'я людини – від програм, що стежать за вагою, до повноцінних йога-уроків. Є додатки, які відстежують частоту та ступінь головного болю, нагадують про необхідність вживати більше води та аналізують якість сну. Більш того, сьогодні навіть є багато програм, які дозволяють контролювати залежність від смартфонів для покращення самопочуття. Тому, лише ми самі обираємо, як використовувати

«розумні телефони» та який вплив вони матимуть на наше життя. Поки гасло таке: чим менше, тим краще» [2].

Таким чином, застосування гаджетів (смартфонів, планшетів, ноутбуків, комп'ютерів тощо) постає невіддільною складовою в навчальному процесі першої чверті XXI століття, за допомогою яких швидше і якісніше виконуються традиційні освітні завдання (участь у відеоконференціях, робота з інформацією на уроці, виконання завдань, переклади текстів, прослуховування їх, створення різноманітних презентацій, фотоісторій, відеоколажів, анімаційна робота тощо) та завдяки яким відбуваються зміни у методиці викладання дисциплін на сучасному етапі навчання у закладах вищої освіти (творче та критичне мислення, зріст мотивації до самостійних досліджень тощо). Проте не слід забувати про наслідки використання мобільних пристроїв і дотримуватись певної культури при їх застосуванні, щоб уникнути проблем за станом здоров'я та самопочуття.

Список використаних джерел

1. Гаджет для навчання : учасники студентського наукового гуртка дослідили сучасні навчальні технології. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nupp.edu.ua/news/gadzhzet-dlya-navchannya-uchasniki-studentskogo-naukovogo-gurtka-doslidili-tekhnologii.html>
2. Кеніх Г. М. Вплив гаджетів на здоров'я молоді. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%9A%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%85-%D0%93.-%D0%9C.-%D0%92%D0%9F%D0%9B%D0%98%D0%92-%D0%93%D0%90%D0%94%D0%96%D0%95%D0%A2%D0%86%D0%92-%D0%9D%D0%90-%D0%97%D0%94%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%92_%D0%AF-%D0%9B%D0%AE%D0%94%D0%98%D0%9D%D0%98.pdf

3. Переваги та недоліки використання гаджетів у навчальному процесі. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://myc.news/ua/science/preimushestva_i_nedostatki_ispolzovaniya_gadzhetov_v_uchebnom_processe
4. Цифрові інструменти у Львівському національному університеті імені Івана Франка: результати опитування. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lnu.edu.ua/tsyfrovi-instrumenty-u-l-vivs-komu-natsionalnomu-universyteti-im-i-franka-rezul-taty-opytuvannia/>

МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ ТА ПАРОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКОМУ СЛОВНИКУ ЛЕКСИЧНИХ ПАРАЛЕЛЕЙ

Дубічинський В.

Польща, Варшава, Варшавський університет

Ройтер Т.

Австрія, Клагенфурт, Альпен-Адрія університет

У виступі репрезентується новий теоретичний погляд на поняття міжмовної омонімії та паронімії.

Лексична паралель – це схожі за фонетичною/графічною формою та збіжні/незбіжні за значеннями лексичні одиниці однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов. Інакше кажучи, лексична паралель – це пара зовнішньо схожих і семантично збіжних/незбіжних лексичних одиниць однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов.

Якщо семантичні структури, тобто всі значення зовнішньо схожих лексичних одиниць однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов повністю збігаються, то таку лексичну паралель ми називаємо повною лексичною паралеллю.

У разі збігу одних і незбігу інших значень зовнішньо схожих лексичних одиниць однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов ми говоримо про неповну лексичну паралель.

Збіжне значення членів лексичної паралелі називаємо інтерсемемою або інтернаціональним значенням. Незбіжне значення ми називаємо ідіосемемою. З точки зору походження інтерсемами та ідіосемами – як це прийнято для лексичних значень узагалі – підрозділяються на питомі (свої, рідні) та запозичені і можуть бути наведені як у близькоспоріднених, так і у неблизькоспоріднених синхронічно порівнюваних мовах.

Інтерсемами можуть бути: а) з різним стилістичним забарвленням; б) з різними смисловими відтінками. Інакше кажучи, у рамках теорії лексичних паралелей за основу нами приймається така позиція: стилістичне забарвлення та смислові відтінки не заважають ототожненню, тобто збіжності значень схожих за формою лексичних одиниць в порівнюваних мовах.

Інтернаціональним називаємо СЛОВО, в семантичній структурі якого є хоча б одна інтерсема. Сукупність інтернаціональних слів, як правило, називається інтернаціональною лексикою. Інакше кажучи, інтернаціональна лексика – це сукупність лексичних одиниць, які є членами як повних, так і неповних лексичних паралелей.

Для позначення інтернаціонального слова нами пропонується термін інтеронім. Таким чином, інтеронімами ми називаємо зовнішньо схожі питомі та запозичені лексичні одиниці однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов, як близькоспоріднених, так і неблизькоспоріднених, з повним або частковим збігом семантичних структур.

Лексичну паралель з незбіжними семантичними структурами її членів ми називаємо хибною лексичною паралеллю. З точки зору походження члени хибних лексичних паралелей підрозділяються на етимологічно пов'язані та етимологічно не пов'язані.

Випадкові формальні відповідники, тобто зовнішньо схожі етимологічно не пов'язані слова однієї частини мови двох синхронічно порівнюваних мов, також можуть бути членами лексичних паралелей.

Не слід змішувати хибні лексичні паралелі з «хибними друзями перекладача». Ми чітко розмежовуємо «хибні друзі перекладача»-слова (в нашій концепції це члени хибних лексичних паралелей) та «хибні друзі перекладача»-значення (в нашій концепції це ідіосемеми). З метою злагоженості термінологічної системи теорії лексичних паралелей ми пропонуємо взагалі відмовитися від терміну «хибні друзі перекладача».

На нашу думку, невлучно також назвати члени лексичних паралелей «міжмовними омонімами» та/або «міжмовними паронімами». Адже омонімія та паронімія мають усталені визначення в рамках однієї мови. Ми пропонуємо переглянути ці поняття.

Під міжмовною омонімією ми маємо на увазі співвідношення зовнішньо схожих паралельних омонімів в кожній з синхронічно порівнюваних мов, тобто щонайменше чотиричленну структуру двох пар омонімів у двох порівнюваних мовах. За аналогією під міжмовною паронімією ми розуміємо паралельні опозиції паронімів однієї мови з паронімами іншої мови.

Слова, пов'язані між собою відношенням міжмовної омонімії – це міжмовні омоніми, а слова, пов'язані між собою відношенням міжмовної паронімії – це міжмовні пароніми.

Спостерігаються також мішані випадки міжмовної омонімо-паронімії та міжмовної паронімо-омонімії.

На підтвердження нової концепції наводяться приклади міжмовних омонімів і паронімів зі створеного авторами Українсько-німецького словника лексичних паралелей.

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Івлєва С. М.

*Україна, Одеса, Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова*

Здобування іноземними студентами освіти в Україні є однією з важливих характеристик університету світового рівня. Збільшення контингенту іноземних студентів є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку вітчизняної системи освіти [1: 46].

Освіта, як фактор формування особистості, повинна базуватися на принципах, які враховують той факт, що іноземна мова стає повною мірою засобом міжкультурної комунікації, важливим та дієвим інструментом навчального процесу в цілому та міжособистісних стосунків викладачів зі студентами-іноземцями [1:46]. Тому визначення методичних засад навчання української мови для іноземних студентів є актуальним і видається значущим завданням, не зважаючи на те, що за останні кілька десятиліть у цій галузі зроблено чимало [2].

Зазначена проблема є досить актуальною, оскільки, по-перше, зростає експорт освітніх послуг та інтернаціоналізація освіти, а по-друге, вона потребує подальшого вивчення та розробки методичних рекомендацій, засад викладання української мови як іноземної у закладах вищої освіти. Методика навчання української мови як іноземної є досить молодою наукою, яка почала свій інтенсивний розвиток в суверенній Україні [2].

Проблеми викладання української мови іноземним студентам були предметом наукових пошуків Л. Бей, О. Тростинської, Т. Єфімова, Т. Лагутіна, Г. Тохтар та ін. науковців. На проблемі навчання говорінню іноземців акцентувала А. Чистякова; теоретико-методологічній основі комунікативного підходу до вивчення української мови як

іноземної присвячені праці О. Іванців, О. Гончарук, В. Вдовіна; І. Дирда досліджувала спрямованість комунікативного підходу на практику спілкування. У. В. Соловій зазначає, що будь-який рівень навчального процесу повинен базуватися на тісній взаємодії мовного, мовленнєвого та комунікативного елементів [2].

Окреслимо методичні засади ефективної організації навчального процесу української мови для студентів-іноземців: комунікативно-мовленнєва спрямованість кожного заняття, комплексність у визначенні завдань заняття та їх практичне виконання, водночас і методика адаптації іноземних студентів до нового мовного та культурного середовища, високий рівень інтелектуально-мовленнєвої діяльності іноземних студентів.

У даних тезах хотілось би звернути увагу на практичний аспект вивчення мови: використання української мови як іноземної не лише у професійній діяльності, а й на побутовому рівні. Крім того, враховуються мотиви та інтереси навчання студента, акцентується увага на вивченні матеріалу, необхідного для розвитку його майбутніх професійних якостей (вивчення лексичних тем, що стосуються психологічних, моральних, професійних якостей). Перед вивченням нової теми необхідно обґрунтувати її актуальність для студента, тоді цілі навчання будуть сприйматися як власні. Приклад використання різноманітних технологій, а саме: презентацій, фільмів, комп'ютерної програми Power Point у навчанні іноземних студентів українською мовою, оскільки це важливий аспект удосконалення та оптимізації навчального процесу.

Втім, використання мультимедійних презентацій на заняттях з аудіювання є проблемним питанням, адже важливо поєднати аудіальне та візуальне сприйняття інформації таким чином, щоб заняття не втратило своєї головної мети – формування та розвиток аудитивних умінь і навичок, та не перетворилося у переписування головної інформації текстів зі слайдів. З іншого боку, не варто взагалі відмовлятися від використання мультимедійних технологій на заняттях з аудіювання. Так, на

нашу думку, найбільш продуктивною мультимедіапрезентація є на етапах введення нової лексики.

Отже, використання мультимедійних презентацій на заняттях з аудіювання фахових текстів є доцільним лише в якості додаткового джерела інформації з метою більш точного розуміння фактичного матеріалу та може використовуватися лише у випадках, коли це не заважає сприйняттю та розумінню інформації на слух.

Читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності зі сприйняттям та розумінням письмового тексту. Візуальне сприйняття тексту вимагає досвіду, який полягає як у зовнішньому розпізнанні знаків, так і у внутрішньому, смислового навантаженні слова, словосполучення та речення. Часто вирішення зовнішніх і внутрішніх чинників компенсується тут інтуїтивним співставленням чужої мови з рідною, коли слова і фрази у своєму прочитанні та розумінні ідентифікуються за певними правилами. За спостереженнями Л. Філюк, основними завданнями при читанні є інформативність та естетичне задоволення. Дослідниця поділяє вправи для читання на три види: передтекстові (спрямовані на формування психологічних механізмів читання і подолання можливих лексико-граматичних та лінгвокраїнознавчих труднощів тексту); передтекстові (спрямовані на формування комунікативної установки на читання); післятекстові (спрямовані на розвиток умінь усвідомлення тексту як єдиного смислового цілого) [2].

Отже, викладач може мотивувати студента до вивчення нерідної мови та сприяти розвитку мислення, навчити його практично застосувати вивчений матеріал, вміти подолати мовний бар'єр, здобувати знання на практиці та дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Вдовіна О. О. Особливості формування комунікативної компетенції іноземних студентів. Молодий вчений. 2019. № 5.1 (69.1). С. 47–50.

2. Довгий І. Освітні можливості Інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2011. Вип. 6. С. 268–271.

ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЦІ ФРАНКОМОВНИХ СТУДЕНТІВ ЯК НАСЛІДОК ВПЛИВУ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

Ісаєнко Т. В.

*Україна, Черкаси, Черкаський державний технологічний
університет*

У процесі навчання української мови як іноземної ми спостерігаємо явище перенесення певних категоріальних структур та елементів рідної мови студента на структури української мови. За твердженням Л.С. Виготського, «свідоме і навмисне засвоєння іноземної мови цілком очевидно спирається на відомий рівень розвитку рідної мови». Цей процес відбувається на кожному з мовних рівнів (за Емілем Бенвеністом) [4]: від фонологічного до синтаксичного, і має загальну назву *міжмовна інтерференція*. Відповідно, існує фонетична (фонетико-графічна) міжмовна інтерференція, лексична міжмовна інтерференція, граматична міжмовна інтерференція. На думку науковців, під інтерференцією правомірно розуміти «неусвідомлене використання елементів рідної мови під час сприйняття або побудови текстів іноземною мовою».

Водночас володіння студентами навичками рідного мовлення може мати крім позитивного ще й гальмівний вплив на вивчення української мови. У. Вайнріх, американський учений-лінгвіст, визначає такий негативний вплив як відхилення від норм будь-якої мови, яке виникає в мовленні унаслідок володіння мовцями двома мовами. Сутність цього явища полягає у формуванні у свідомості мовця певної третьої системи, в якій змішуються

мовні символи обох мов, тобто студент встановлює хибні відповідності між відповідними граматичними законами в мовах, що контактують. Враховуючи наш досвід роботи в Черкаському державному технологічному університеті із франкомовними студентами з країн Західної та Північної Африки, розглянемо типові граматичні труднощі, з якими стикаються студенти-франкофони під час навчання української мови як іноземної.

До прикладу, найпоширеніша помилка, якої припускаються іноземні студенти, - це спроба вживати дієслова *бути*, *мати* (згодом, *знаходиться*) як дієслова-зв'язки в реченнях типу *Мені 17 років / Я маю 17 років / Я є 17 років та Я – з Алжиру / Я є з Алжиру*. У французькій мові слово *etre* та *avoir* обов'язково присутні в структурі предиката аналогічних речень *J'ai 17 ans; Je suis d'Algérie*.

Французьке розповідне речення має прямий порядок слів. Саме через це усі варіанти українського розповідного речення, де порядок слів довільний, сприймаються як інверсивні, тобто запитальні.

Тема роду українського іменника теж викликає певні складнощі через інтерференційний граматичний вплив. Французький іменник, на відміну від українського, не має середнього роду. Це спричиняє труднощі із засвоєнням теми: студенти на початковому етапі навчання мови плутають чоловічий і жіночий рід, мають проблеми із визначенням середнього роду, а також досить довго не сприймають формальні показники роду українського іменника і помилково визначають його за прикладом французького слова-відповідника: пальто (с.р.) – *un manteaux* → чоловічий рід; кохання (с.р.) – *un amour* → чоловічий рід.

Категорія числа в обох мовах має менше розбіжностей. Так у французькій та українській мовах вона реалізується у співвідносних граматичних формах однини й множини. В обох мовах іменники групуються за наявністю форм числа на три великі групи: 1) такі, що мають форми однини та множини; 2)

такі, що мають лише форми однини (*singularia tantum*); 3) такі, що мають лише форми множини (*pluralia tantum*). Семантично ці групи в обох мовах різні: *брюки* (множина) – *un pantalon* (однина, чоловічий рід) тощо, що призводить до мовленнєвих помилок інтерференційної природи.

Французький іменник зберігає граматичну ознаку роду також у множині: *une étudiante - des étudiantes* (студентка / студентки) на відміну від *un étudiant - des étudiants* (студент / студенти). Така мовна навичка призводить до намагання утворити множину українського іменника (переважно на письмі) зі збереженням формального показника жіночого роду. До прикладу, *студентка – студенткаи*. Хоча в усному мовленні студент скаже правильно, розуміючи, що кілька голосних можуть вимовлятися як один звук, за прикладом французької мови.

Узгодження відносного займенника *який*. У французькій граматиці не розрізняють питальні та відносні займенники, що вказують на особу / предмет у підрядній частині складнопідрядного речення: *que / qui - що, який / хто, який*. Франкофони говорять: *я знаю студента, хто живе в моєму районі*. Займенник *який* у постпозиції може відповідати 1) займеннику *dont* у препозиції у поєднанні з підметом, прямим додатком чи іменною частиною складеного присудка; 2) займеннику *quel* у постпозиції з прийменником *de* (*duquel, de laquelle, desquels, desquelles*) у поєднанні з непрямым додатком чи обставиною [6]. Правила узгодження непрямих відмінків у французькій мові впливатимуть на стереотипний вибір варіанта узгодження в українському реченні: слова *який* із попереднім іменником: *я знаю студентку, яку приїхала з Марокко*. Підручник "*Welcome to Ukraine*" ("*Ласкаво просимо до України*"), *який (яким) ви користуєтеся, дуже гарний / Le manuel "Welcome to Ukraine" ("Bienvenue en Ukraine") que vous vous servez est très bon*.

Урахування лексико-граматичних норм мов, що контактують, є основою для прогнозування труднощів у

навчанні української граматики, сприяє пошуку ефективних засобів подолання цих труднощів, корекції типових помилок, а також допомагає організувати диференційований підхід до формування комплексу тренувальних вправ [1]. З метою формування власне граматичних навичок і вмінь студентів-франкофонів принцип опори на французьку мову доцільно використовувати на етапах ознайомлення з граматичним матеріалом української мови та первинного закріплення в мовних вправах з метою усвідомлення граматичного явища, його форми, значень і функцій [3].

Знання універсальних мовних категорій, присутніх у більшості мов світу, таких як твердження / заперечення, суб'єкт / об'єкт, одиничність / множинність, мета, причина, наслідок, умова, абстрактність / конкретність, необхідність, кількість тощо, та вміння їх використовувати в мовленні формує особливий вид лінгвістичних знань, розвиває лінгвістичну компетенцію, що сприяє міцнішому засвоєнню правил і норм мови.

Список використаних джерел

1. Антонів О. Граматичний матеріал у дистанційному курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2010. Вип. 5. С. 128–136.
2. Мурас А. Викладання української мови як іноземної в університеті імені Адама Міцкевича в Познані. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2007. Вип. 2. С. 258–261.
3. Хоменко Л. О., Грищенко Л. А., Кропивко Р. Г., Мороз А. М. Французька мова. Практичний курс французької мови. Видання 2, доп. Вінниця: НОВА КНИГА. 2003. 560 с.
4. Émile Benveniste. *Problèmes de linguistique générale I*. Paris. 1966. 368 p.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Клименко Г. В., Шапошник А. М.

*Україна, Харків, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна*

Освітній процес вищих дуже залежить від педагогічної майстерності викладача. Саме викладач повинен зацікавити, направити студента до світу науки. Шляхом розв'язання цієї задачі виступає педагогічна майстерність.

Останнім часом все більше зменшують часи аудиторних занять. Це призводить до того, що або величезний масив інформації залишається на самостійне вивчення студенту, або викладачеві потрібно знайти засіб, який за малий обсяг часу допоможе вмістити величезну кількість інформації. Дуже часто викладачі, що працюють за скороченими програмами, чують фразу: «Встигнете шляхом педагогічної майстерності!».

Що ж таке педагогічна майстерність?

З одного боку, педагогічна майстерність – це вищий рівень володіння педагогічною технологією і синтез особистісно-ділових якостей і властивостей, що визначають високу ефективність педагогічного процесу. З іншого боку, це відображення особистості педагога, його досвіду і професіоналізму. Якщо говорити про іноземних студентів, то на перше місце виходить саме особистість викладача.

Працюємо ми з українськими чи з іноземними студентами, викладачу вищої школи властиве поєднання педагогічної та наукової діяльності. Діяльність педагога виш містить в собі п'ять компонентів:

– гностичний, що вирішує завдання отримання і передачі нових знань про закони та механізми функціонування педагогічної системи;

- проєктивний, пов'язаний з проєктування цілей викладання курсу і шляхів їх досягнення;
- конструктивний, що включає дії з відбору та композиційної побудови змісту курсу, форм і методів проведення занять;
- організаційний, вирішальний завдання реалізації запланованого;
- комунікативний, що охоплює дії, пов'язані з встановленням педагогічно доцільних взаємин між суб'єктами педагогічного процесу [2].

Сьогодні пред'являються все більш жорсткі й різноманітні вимоги до педагогічної діяльності. Вони незмірно зростають при неминучому виникненні ринку молодих фахівців, розвитку ступеневої освіти, внутрішньодержавної та міжнародної акредитації ЗВО і фахівців.

Виділяють наступні компоненти діяльності викладача: навчальна, виховна, організаторська, управлінська, конструктивно-діагностична.

Наявність безлічі напрямків педагогічної діяльності дозволяє говорити про те, що в кожному з них можна досягнути високого рівня здійснення, що веде до високого результату в цій області, або майстерності.

Педагогічна майстерність є стрижневим компонентом педагогічної культури, і визначають її як синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок, умінь і емоційно-вольових засобів виразності, які у взаємозв'язку з якостями особистості педагога дозволяють йому успішно вирішувати різноманітні навчально-виховні завдання.

Педагогічна майстерність складається зі спеціальних знань, а також умінь, навичок і звичок, в яких реалізується досконале володіння основними прийомами того чи іншого виду діяльності. Якби приватні завдання не вирішував педагог, він завжди є організатором, наставником і майстром педагогічного

впливу. Виходячи з цього, в майстерності педагога можна виділити чотири відносно самостійні частини:

- майстерність організатора колективної та індивідуальної діяльності студентів;
- майстерність переконання;
- майстерність передачі знань і формування досвіду діяльності;
- майстерність володіння педагогічною технікою [1].

У реальній педагогічній діяльності ці види майстерності тісно пов'язані, переплітаються і взаємно підсилюють один одного.

У роботі з громадянами інших країн особливу увагу доводиться приділяти мові. Мова викладача повинна відрізнятися чіткістю, виразністю, ясністю і доступністю викладу. Занадто гучна, криклива мова не сприяє мобілізації уваги студентів: студенти починають вести сторонні розмови.

Беручи до уваги специфіку роботи з іноземними студентами, необхідно пам'ятати про релігійні й етнокультурні особливості різних країн, працювати з якими допомагає педагогічний такт. Педагогічний такт викладача – це доцільність його дій і вчинків у взаєминах зі студентами. Виявляється він в правильному підході до аудиторії, до окремого студента, вмілому обліку стану студентів, дотриманні заходів вимогливості. Такт несумісний з панством, зарозумілістю, черствістю, формалізмом, недобррозичливістю. Для педагогічного такту потрібні гуманізм, повага іншого, чуйність, справедливість, оптимізм, природність, щирість, уважне ставлення до студентів.

До структури педагогічної майстерності включені: вміння побачити педагогічну проблему, відібрати, адаптувати та донести до студентів дидактичний матеріал, на основі паритетного діалогу організувати творче та навчальне співробітництво. До числа найважливіших педагогічних навичок відносять як уміння зрозуміти внутрішню позицію, так і стан студента, і на цій основі індивідуалізувати освітній процес.

Особливості умінь і навичок педагогічної техніки полягають у тому, що вони проявляються лише при безпосередній взаємодії зі студентами. Вони завжди носять яскраво виражений, індивідуально-особистісний характер і суттєво залежать від віку, статі, темпераменту і характеру педагога, його здоров'я й анатомо-фізіологічних особливостей. Через ці вміння в педагогічній взаємодії, найбільш повно розкриваються вихованцям позиція педагога.

Таким чином, педагогічна майстерність заснована на системі знань, навичок, умінь, тісно пов'язаних з професійно важливими якостями викладача, що дозволяють йому здійснювати свою діяльність на високому рівні виконання та ефективно досягати цілей виховання і навчання студентів.

Список використаних джерел

1. <http://um.co.ua/1/1-9/1-95829.html>
2. Бал Г. А. Теорія навчальних завдань: Психолого-педагогічний аспект. – М., 1990.

EFFECTIVENESS OF CRITICAL THINKING INSTRUCTION IN HIGHER EDUCATION

Ковтун М. С.

*Україна, Вінниця, Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського*

A key objective of higher education has been to foster students' critical thinking (CT), or the capacity to discern key linkages, draw conclusions from information or data supplied, evaluate evidence or authority, among other skills. The rising collection of empirical data about the efficacy of CT instructional interventions has been mixed overall. Although there is evidence that instruction has a good impact on CT development, Pascarella and Terenzini remarked that the

effect is highly varied and not particularly significant. Some others blamed CT's construct's complexity for the inconsistencies [4].

There are numerous variations on how to define CT. The majority of definitions emphasize the idea of cognitive skills as a set of CT. It is stated that CT skills refer to a person's capacity to perform some or all of the following: identify central issues and assumptions in an argument, recognize important relationships, draw accurate inferences from data, draw conclusions from information or data provided, determine whether conclusions are warranted based on given data, evaluate evidence or authority, make self-corrections, etc. CT is the way of thinking that goes into problem-solving, drawing conclusions, estimating probabilities, and making judgments [3].

Understanding how cause is established, recognizing and challenging assumptions, analyzing mean-goal relationships, providing justification for a conclusion, evaluating degrees of likelihood and uncertainty, integrating isolated data into a larger framework, and using analogies to solve problems are the elements of CT identified. In addition to cognitive abilities, dispositions – a motivational component of CT – have also been mentioned by scholars. They refer to a person's propensity to apply CT abilities when confronted with issues to solve, ideas to consider, or decisions to make. There is now general agreement that CT encompasses both abilities and dispositions as a broad term. The dispositions dimension encourages maturity, openness, inquisitiveness, systematicity, analyticity, and self-confidence [4].

CT Instructional Approaches

Ennis distinguished between general, infusion, immersion, and mixed approaches to CT education. The teaching of CT generally takes place apart from the delivery of the current subject matter's content. The infusion technique makes general CT principles obvious to the students while attempting to incorporate CT training into regular subject matter instruction. Through thorough and well-structured subject-matter instruction, students are urged to learn and practice CT skills actively. The immersion method makes an effort to integrate CT into regular subject-matter training. The premise is that

students will pick up the thinking skills as a result of participating in the subject-matter instruction, hence broad CT principles and methods are not made explicitly clear to students [5].

The hybrid approach combines the general strategy with either the infusion or the immersion strategy. With the hybrid method, students participate in subject-specific CT education where the aims of CT are either explicit or implicit in addition to a distinct thread or course devoted to teaching broad principles of CT. Regardless of the methodology, CT training is largely predicated on the idea that there are easily discernible and quantifiable, domain-independent thinking skills that can be taught to students in order to recognize and apply them effectively in everyday settings and future employment.

Hence, acquiring and applying these domain-independent thinking skills to solve problems encountered in daily life is the aim of CT education. In order to accomplish this, it has been argued that it is ideal to teach CT as a separate course that is an addition to the core curriculum rather than by integrating it into academic fields [1].

Instructional Techniques for CT Development

It is stated that student growth in CT abilities and dispositions hardly ever happens as a result of learning a subject in a classroom. Many of the pupils are less able to learn and apply thinking abilities to situations outside of the classroom since they are beginners or have limited experience. According to studies, the development of CT depends on empirically validated teaching practices that promote, encourage, and assist students' acquisition and transfer of thinking skills. Researchers have argued that the issue of transfer must be addressed regardless of whether CT is taught using a general method or a discipline-specific one. The risks associated with teaching a particular aspect of thinking only in a "content-free" way are that the student will gain some understanding of that aspect but fail to connect that knowledge to the many situations in life in which it could be useful. It runs the danger of the student not being able to abstract from the circumstance what is truly context independent and again not applying what they have learned to other contexts if the same part of thinking is only taught within the setting of a course.

All in all, the above mentioned reflections are to be further analysed due to the issue of adjusting certain methods of improving critical thinking skills in accordance with the students' abilities [2].

References

1. Ennis, R. H. Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 2014, 18 (3), 4-10
2. Halpern, D. F. Teaching critical thinking for transfer across domains. Dispositions, skills, structure training, and metacognitive monitoring. *The American psychologist*, 2018, 53(4), 449-455. URL: <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.53.4.449>
3. Giancarlo, C., & Facione, P. A look across four years at the disposition toward critical thinking among undergraduate students. *The Journal of General Education*, 2011 50(1), 29-55. URL: <http://dx.doi.org/10.1353/jge.2001.0004>
4. Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. *How College Affects Students. A third decade of research, Vol. 2.* San Francisco: Jossey-Bass. 2015
5. Van-Gelder, T. Teaching critical thinking: Some lessons from cognitive science. *College Teaching*, 2015, 53(1), 41-46. URL: <http://www.jstor.org/stable/27559216>

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кодола Р. М., Смірнова О. І.

***Україна, Київ, Військовий інститут телекомунікацій
та інформатизації імені Героїв Крут***

За останні кілька років ми стали свідками кардинальних змін у моделі навчання. Спосіб навчання студентів сьогодні дуже відрізняється від методів навчання, які були прийняті кілька

десятиліть тому. Технології спричинили різноманітні зміни у способах надання та отримання освіти.

В результаті стрімкого розвитку інформаційних і комунікаційних технологій, які вплинули на всі сфери нашого життя, відбулися швидкі зміни й в навчальному середовищі. З'явилися нові виклики для освіти у 21-му столітті. Вони полягають у тому, щоб знайти та розробити інструменти, які додадуть цінності як викладанню, так і навчанню.

З цієї причини багато навчальних закладів, реагуючи на потреби як сьогоднішніх, так і завтрашніх студентів, почали шукати нові моделі навчання для досягнення наступних цілей: задовольнити потреби своїх студентів паралельно з новими технологічними впровадженнями, забезпечити більш ефективну навчальну діяльність і сприяти створенню середовища, яке мотивує студентів, також технології відіграють дуже важливу роль у викладанні.

Завдяки значним перевагам цифрове навчання стало важливою частиною системи освіти. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) приносять численні переваги для цифрового навчання та взаємодії, орієнтованої на студента. Тенденції ІКТ в освіті сформували школи та університети щодо впровадження останніх технологій освіти з метою покращення процесу викладання та навчання.

Технології супроводжують процес викладання та навчання мови протягом багатьох років. Внаслідок впровадження нових технологій знання доступні експоненціально. Касетні програвачі та телевізор були традиційними примітивними технологічними засобами, які використовувалися на заняттях як педагогічні засоби. Сьогодні, коли ми думаємо про технології, першим навчальним засобом, що приходить на думку, є комп'ютер, який є хорошим навчальним помічником, особливо тому, що він доповнений підключенням до Інтернету.

Пошук шляхів підвищення ефективності навчального процесу на основі використання інформаційних методів і технологій зумовив мотивовану потребу у використанні

потенціалу сучасних мережевих сервісів. Ці ресурси надають можливість викладачеві створити інформаційно значуще наповнення інформаційного сервісу. Цифрові знання відкривають можливості для якісного вдосконалення онлайн та офлайн навчання.

Сучасний освітній процес вимагає впровадження і використання новітніх інформаційних технологій. Умови, в яких наразі працюють освітяни можуть бути далекими від ідеальних. Особливо актуальним це стало в період дистанційного навчання, зумовленого певними обмеженнями.

Компанія Google є одним зі світових лідерів у сфері цифрових технологій. Інноваційність практики полягає в практичному застосуванні цифрових інструментів Google в освітній діяльності, створенні умов для успішної реалізації електронних ресурсів, створених під час онлайн та офлайн навчання.

Серед її розробок — онлайн-інструменти для роботи з текстовими та табличними документами, презентації та форми опитування (тестування), організація віртуальних занять та проведення онлайн-зустрічей. Важливою перевагою всіх цих інструментів є їх повна сумісність один з одним та можливість взаємної інтеграції. Тому використання інструментів Google може стати суттєвою допомогою для підготовки та організації якісного навчального процесу, для самоорганізації та полегшення роботи викладача.

Цифрові інструменти Google дають можливість компенсувати незручності викладачів, надаючи їм можливість спілкуватись та працювати разом навіть тоді, коли викладачі та студенти розділені територіально.

Дошки SMARTBoard та ActivBoard є прикладами інтерактивних дощок (Interactive Whiteboards). Основні переваги інтерактивної дошки включають її універсальність, інтерактивність, мультимедійну/мультимодальну презентацію та потенціал участі. Інтерактивні дошки також можуть допомогти студентам концептуалізувати нові знання через представлення

абстрактних ідей. Крім того, заняття та заходи ІWB можна записувати та публікувати таким чином, щоб полегшити обмін і співпрацю. Загалом ІWB є інструментом у класі, який може допомогти викладачам іноземної мови створювати цікаві, інтерактивні, спільні та наочні заняття та заходи.

Використання нових можливостей у навчальному процесі дає змогу підвищити інтерес до вивчення навчального матеріалу, організувати спілкування та згуртувати колектив.

Список використаних джерел

1. Solanki D. Shyamlee, “Use of Technology in English Language Teaching and Learning”: An Analysis, *International Conference on Language, Medias and Culture IPEDR vol. 33 (2012)*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ WEB 2.0 В КОНТЕКСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

**Кокнова Т. А., Юніна О. Є., Бледнова О. Г., Овчарова Л. А.
Україна, Полтава, ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

Соціальні сервіси WEB 2.0 були створені для комунікації людей в інтернет-просторі, і лише пізніше вони почали використовуватися в освітніх цілях, а саме в контексті мовної підготовки. Нині найбільш поширеними комп'ютерними технологіями, які використовуються в навчанні англійської мови, є: використання інтернет-сайтів; застосування електронної пошти; використання сервісів Вікі; застосування сервісів для проведення відеоконференцій; створення та використання подкастингу; використання блогів у самостійному вивченні.

Інтернет-сайти сприяють формуванню комунікативної компетентності під час читання з використанням матеріалів

глобальної мережі Інтернет; поповнення словникового запасу; формування мотивації до вивчення англійської мови; розширення кругозору учнів, що є реалізацією процесу формування соціокультурної компетентності [1: 11]. На кшталт, BBC Learning English пропонується розділ Words in the News, що містить останні світові новини у формі коротких репортажів.

До переваг застосування електронної пошти в освітніх цілях відносять обмін листами електронною поштою є звичним для учнів, тим самим створюється природне середовище застосування ІМ у реальній життєвій ситуації; створюється додаткова можливість застосування отриманих мовних знань у реальній ситуації спілкування у писемному мовленні з подальшим обговоренням виконаної роботи на занятті. Подібний вид роботи особливо сприяє розвитку писемного мовлення, внаслідок чого висловлювання поступово стають більш об'ємними та змістовними; дана робота сприяє оволодінню міжкультурною компетентністю [2: 63].

Вікі – вебсайт, структуру та вміст якого користувачі можуть самостійно змінювати за допомогою інструментів, що надаються самим сайтом [3: 439]. Учасники мають можливість брати участь у доповненні, створенні, видаленні та коригуванні контенту сайту, що включає текстовий матеріал, картинки, фотографії, аудіо- та відеофайли, посилання на інші ресурси мережі Інтернет.

Онлайн спілкування сприяє розвитку комунікативної компетентності, збільшенню словникового запасу, надає можливість не тільки чути іншомовну мову, спостерігати за жестами, мімікою, інтонацією співрозмовника, а також стежити за рухами артикуляції, звертати увагу на фразові наголоси в мові співрозмовника, що є безперечним плюсом сервісів для відеоконференцій в тому випадку, якщо спілкування протікає з носієм мови [4: 154].

Зазвичай подкасти мають певну тематику, де новим в системі подкастингу є те, що дані не потрібно завантажувати з сайту окремо і постійно контролювати, чи з'явилося щось нове

на сайті, що Вас цікавить. До технічних і дидактичних характеристик подкастів відносяться автентичність, актуальність, автономність, паралельна робота з різними видами мовленнєвої діяльності, мобільність, багатофункційність, продуктивність та інтерактивність [1; 2].

Використання відео в процесі мовної підготовки дає унікальну можливість опанувати не лише мову, а й іншомовну культуру. Зорова опора сприяє більш повному та точному розумінню сенсу повідомлення, розвитку фонематичних та аудитивних здібностей здобувачів. Використання відеоматеріалів у навчанні іноземної мови не лише активізує увагу та пам'ять учнів, розширює їхній кругозір, розвиває та вдосконалює не лише аудитивні, а й мовленнєву компетентність [2: 64].

Блоги характеризуються короткими записами, упорядкованими у зворотному хронологічному порядку. Наявність відмінностей блогу від традиційного щоденника обумовлюються середовищем: блоги частіше бувають публічними та передбачають наявність читачів, які можуть вступити до публічної дискусії з автором [1: 13].

Як висновок зазначимо, що ключовими способами використання сервісів WEB 2.0 у процесі мовної підготовки є пошук, вивчення та зберігання електронних освітніх матеріалів; самостійне створення мережевого освітнього змісту; можливість брати участь у створенні та редагуванні колективних проєктів; знайомство з досвідом діяльності інших; соціальна мережна взаємодія; контроль та самоконтроль діяльності учасників спільноти.

Список використаних джерел

1. Afonina Iryna, Serebrianska Iryna, Koknova Tetuana, Riabova Kateryna, Zaitzeva Kateryna. Sociolinguistic Aspects of the Foreign Students' motivation to Learn Languages (Sociolinguistics of Modern English. *Journal of Interdisciplinary Research. Ad ALTA*. 12/01–XXVI. 2022. P. 11–15.

2. Koknova Tetiana A., Shekhavtsova Svitlana O., Milova Oksana Ye., Volodavchyk Viktoriia S., Iaburova Olena V., Li Li. Language Portfolio for Professional Purposes: Interdisciplinary Effect on Professional Competence for Prospective Specialist in Ukrainian and Chinese Universities. *Journal of Interdisciplinary Research AD ALTA* (12/02–XXVIII). July 2022. P. 63–68.
3. Ваца В., Пренько Я., Литвиненко Н. І. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні іноземних мов у вищій школі. *Society and science. Problems and prospects* : the III International Scientific and Practical Conference. January 25–28, 2022, London, England. 628 p. С. 439–441.
4. Алексенко С. Інформаційно-комунікаційні технології як невід’ємна складова забезпечення якості навчання іноземної мови. Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії : зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 153–154.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ ПРЕДМЕТНО-МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ЗМІШАНОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ

**Колесніченко Є. З., Кльопова І. В., Бузика Т. В.
Україна, Одеса, Національний університет
«Одеська політехніка»**

Необхідність оновлення методичного забезпечення предметно-мовної підготовки іноземних громадян на підготовчому етапі навчання у сучасних умовах обумовлена низкою факторів: посиленням ступеня лінгвістичної орієнтованості навчання; орієнтацією на поєднання дистанційних та аудиторних форм навчального процесу; підвищенням ролі електронних засобів навчання.

В умовах змішаного дистанційно-аудиторного режиму навчання основою дидактичного забезпечення стають комплексні методичні посібники з предметів природознавчого циклу, які поєднують інформаційну складову, засоби для самостійної роботи студента, матеріали для самоконтролю та контролю, лінгвістичну складову, пов'язану з науковим стилем мови. Така структура посібника дозволяє відмовитися від низки додаткових та допоміжних методичних матеріалів, спрямованих на окремі напрямки навчального процесу, та зосередити усі необхідні вимоги у єдиному методичному засобі, якій стає основою навчально-методичного комплексу (НМК) з предмета. Важливим є пристосованість усіх наявних матеріалів до використання за допомогою електронних засобів при дистанційній формі навчання, а також як складової аудиторного навчального процесу [1].

Основною структурною одиницею посібника є тематичний інформаційно-змістовний модуль, який сформований відповідно до змісту робочої навчальної програми. Він містить структурований предметно-інформаційний блок, який має оптимальний для засвоєння об'єм у 600–800 знаків, приблизно 1–1,5 сторінки тексту з ілюстраціями. Він має структуру та форму презентації, яка може легко використовуватись в електронних навчальних ресурсах, зокрема Google Classroom. До презентованого матеріалу наводиться блок «Контрольні питання». Текстуально та змістовно вони максимально наближені до навчального тексту, що дозволяє іноземному студенту при відповідях додатково проробити предметну та мовну складові матеріалу на рівні письмового конспекту уроку. Наступним блоком є «Завдання для самостійної роботи». Вони мають тестову форму та дозволяють студенту перевірити рівень засвоєння матеріалу як самоконтроль у більш креативній формі, а викладачу здійснити контроль знань студентів [2]. Частина тестових завдань представлена у вигляді закритих тестів на вибір вірної відповіді переважно з п'яти можливих. Тут велика частина завдань на пошук вірного закінчення висловлювання,

вказання вірної назви величини за її символом та навпаки, які спрямовані в першу чергу на перевірку мовної складової предметних знань. Також є завдання на пошук вірного вигляду формули, одиниць виміру тощо, які мають більш предметну спрямованість. Другий різновид завдань на встановлення відповідності між елементами двох множин, багато з них спрямовані також на мовну складову, де потрібно встановити відповідність між початками та кінцями декількох висловлювань, назвами величин та їх символами, або одиницями виміру тощо. Також на перевірку предметно-мовних компетенцій спрямовані завдання на заповнення пропущених місць у висловлюванні за рахунок наданого набору слів, серед яких є також деструктори. Ці набори завдань є методичним забезпеченням самостійної роботи студентів, поточного контролю результатів навчання викладачем, вони ознайомлюють студента з прикладами завдань, які будуть представлені на контрольних заходах, та є базою формування контрольних матеріалів тематичного та рубіжного контролю. Там де дозволяє змістовне наповнення, модуль містить «Вправи», у яких наведені приклади розв'язання практичних завдань та репрезентативна підбірка однотипних задач на відпрацювання обмеженого набору предметних навичок. Кількість задач для самостійного розв'язання дозволяє створити індивідуальні завдання для кожного студента групи, як при аудиторному, так і при дистанційному навчанні. Великі тематичні блоки закінчуються рубіжними тематичними плановими контролями. Зразки такого контролю наводяться наприкінці такого блоку. Контроль представлений у вигляді тесту, завдання якого аналогічні завданням для самостійної роботи та завданням з вправ, які пропонувались студентам у посібнику протягом вивчення певного розділу. З метою підтримання прозорості та валідності контролю наведена система оцінки кожного такого тесту.

У кінці кожного великого розділу курсу наведена частина «Головне у розділі», яка містить скорочений та

сконцентрований перелік основних відомостей викладеного матеріалу. Це дозволяє студенту провести підсумкове повторення та самоперевірку засвоєння знань.

З метою посилення лінгвістичного спрямування навчання, та міждисциплінарної координації та взаємодії кожний змістовний модуль містить «Лінгвокоментар». В ньому наведені усі нові дієслова з викладеного тексту, які є основними, що керують елементами мови, представлені їх граматичні властивості та типові предметно-мовні конструкції з їх використанням. Це встановлює безпосередній зв'язок між предметним навчанням та елементами наукового стилю мови.

Усі вказані матеріали структуровані в електронному вигляді для використання на електронній навчальній платформі Google Classroom та навчальному сайті інституту. Таким чином вони можуть ефективно використовуватись у дистанційному режимі on-line навчання, аудиторному та змішаному режимах навчання. Вказана структура та наповнення посібників охоплює та забезпечує практично всі форми навчальної роботи з предмета, дозволяє підтримувати динамічний зв'язок по лініях викладач-студент та студент-студент та підвищує ефективність навчання іноземних громадян у сучасних умовах, відповідно до сучасних вимог.

Список використаних джерел

1. Колесніченко Є. З., Панкратов К. М., Кльопова І. В. Електронні дидактичні засоби на етапі початкової підготовки іноземних громадян з предметів природознавчого циклу. Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів у закладах вищої освіти// Збірник наукових статей за матеріалами XVI міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 2021. С. 176–181.
2. Колесніченко Є. З., Кльопова І. В., Бузика Т. В. Тестові дидактичні засоби на початковому етапі природничої підготовки іноземних студентів на нерідній мові. Проблеми і перспективи розвитку природничих наук у контексті

модернізації середньої та вищої школи // III Всеукраїнська науково-методична конференція з міжнародною участю. ОНУ, Одеса, 2021. С. 26–28.

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF TEACHING FOREIGN NON-PHILOLOGY STUDENTS TO READ TEXTS BY SPECIALTY

Kopylova O. V., Titarenko O. O.

Ukraine, Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University

The problem of learning to read professional literature remains one of the most important for teachers who work with foreign students of non-linguistic majors, because there is no doubt that, unlike the philological audience, where the professional level of reading and writing should be the same as the level of understanding and speaking, the level of reading and writing skills of non-philology students should be more developed.

Researchers note that reading contributes to the formation and development of skills and abilities to use language material in speech, develops language intuition, without which mastering a foreign language is impossible. Close attention to the reading of scientific texts is dictated by the predominant role of written communication in the world in the process of cross-linguistic information exchange, since the written form of languages is used in the field of intellectual activity to which science belongs. Reading texts has a positive effect on the development of other types of speech activity, in particular, oral speech, involves the acquisition of a large vocabulary and various language structures [1: 55].

First of all, we note that for the perception of an original scientific text, the understanding of the author's opinion, the linguistic expression of which is not a separate sentence, but a statement, a text and its certain types (description, story or message-reasoning, evidence, etc.) is of particular importance [2]. For

educational purposes in a non-philological audience, it is advisable to study how scientific texts are “constructed”.

In addition, in our opinion, the traditional thematic organization of the textual material should also be evaluated, when the key topics of one or another scientific discipline are highlighted, and the lexical-grammatical material is worked out as it appears. The selection of educational (textual) material is an important stage in the process of determining the content of education. A scientific text for reading should be structured according to the language needs of students: lexical material, language clichés, constructions and other typical speech phrases, which are necessary for its construction, should form the basis of the text. The text material should have scientific significance related to the main issues of professionally oriented education, meet the interests of students, have a practical purpose for them, be related to the material of specialized disciplines, which significantly increases the motivation of learning and optimizes the educational process. On the material of such texts, the forms and constructions of the scientific style of speech are worked out, the understanding of the purpose of reading is formed, the flexibility of reading and speech guessing are developed.

In the process of learning to read, it is important to pay attention to the reasons why foreign students do not understand the content of texts. This happens, firstly, due to the lack of students’ holistic perception of the text; secondly, due to the erroneous definition of those words in which the subject and predicate of a logical judgment are expressed; thirdly, due to ignorance of the specific vocabulary of the scientific text. In this regard, the efforts of teachers should be aimed at forming the ability to understand the main content of the text, combine individual facts into a single whole (topic – subtopic – microtopic), predict the further course of information and the final part of the text, determine the topic based on various guidelines (by the title of the text, by keywords, by the information of the first paragraph), understand the general logical plan of the text (distribution of the text into meaningful parts, selection of the main idea of the paragraph, a fragment of the

meaningful parts of the text, drawing up different types of plan (simple, complex, nominal, thesis and etc.)).

To acquire the necessary skills for further independent reading of professional literature, it is advisable to perform exercises aimed at recognizing unfamiliar words by association, by context, by word-forming elements, at recognizing speech patterns or speech samples characteristic of special literature, at developing skills to use a terminological dictionary.

To overcome grammatical difficulties while working with the text, it is necessary to form appropriate skills and bring them to automaticity. For this purpose, it is necessary to teach students to distinguish speech patterns characteristic of the text, to see the interrelationship of words that make up this speech pattern.

Another direction in teaching reading of professional literature, in our opinion, is the use of terminological vocabulary, without the knowledge and understanding of which the formation of both language and professional competence is impossible. The task of lexical selection of terminology during teaching the language of the specialty of foreign students is to choose the most used, frequent terms, the assimilation of which would give the student the opportunity to independently read specialized literature.

References

1. Жарко О. Формування комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови у закладах вищої освіти I-II рівнів акредитації. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 54–59.
2. Kopylova O. V., Titarenko O. O. Teaching oral skills to non-philology students majoring in humanities. *Філологічні трактати*. 2022. Том 14. Номер 1. С. 59–63.

МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ НЕЙРОДИДАКТИКИ ЗА УМОВ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ

Коржавіна О. Є.

*Україна, Харків, Національний Технічний Університет
«Харківський політехнічний інститут»*

У цій статті ми розглянемо використання даних нейродидактики у створенні успішного навчального процесу.

Говорячи про підвищення якості навчання іноземних мов, викладачам необхідно брати до уваги, що не існує єдиного успішного стилю навчання, що ідеально підходить кожному студенту. При навчанні іноземних мов доцільно пропонувати різні стратегії та методики, виходячи з індивідуальних особливостей студентів.

Онлайн-навчання є доступною та ефективною формою сучасної освіти, що передбачає специфічний навчально-методичний комплекс та значну частку самостійної роботи студента.

Нейродидактику можна визначити як інтегрований підхід, як злиття різних областей навчання - освіти, психології та нейронауки.

Здатність мозку до адаптації є головним чинником у нейродидактиці. Відомо, що за правильної стимуляції мозок може постійно створювати нові нейрони, а також зв'язки між ними.

З іншого боку, дзеркальні нейрони життєво важливі для стратегій нейроосвіти. Це клітини, які активуються, коли ми щось робимо і коли ми спостерігаємо ту саму дію, яку виконують інші. Це також відбувається в результаті емоційного стимулу. Експерти вважають, що вони мають центральне значення для вивчення мови.

Таким чином, нейродидактика спрямована на організацію освітнього процесу на основі знань про мозкову діяльність,

приділяючи особливу увагу індивідуальним здібностям та ступеню мотивації студента.

Принципи нейродидактики реалізуються через:

- залучення студентів до активної участі у навчальному процесі;

- мінімізацію стресу (на занятті викладач повинен оцінювати старанність студента, а не його інтелект та талант);

- розуміння ролі емоцій та задоволення у навчанні;

- використання індивідуального досвіду, отриманого протягом життя.

Нейродидактичні вправи та ігри можна використовувати для максимальної ефективності процесу онлайн-навчання іноземних мов. Вони спрямовані на розширення словникового запасу, на покращення пам'яті й уваги, на закріплення лексики та деяких граматичних структур, подолання психологічного бар'єру. Виконувати вправи можна ефективно й у невеликих групах та індивідуально.

Складовими задоволення від навчання є особистий контакт та спілкування, взаємодія, обмін досвідом, жарти, обговорення фільмів, подорожей. Під час онлайн-навчання ці аспекти обмежені або зведені до мінімуму. Нейродидактика має потенціал у практичному розв'язанні цієї проблеми, тому що спрямована на активне залучення студентів у процес спілкування та розвиток всебічних якостей їх особистості.

Принципи нейродидактики при онлайн-навчанні іноземних мов можна реалізовувати через використання на заняттях музики, співу, малювання, ігор, ритмічних повторів, фізичної активності. Ці засоби та методи направлені на зменшення дії стресу, психологічну релаксацію, отримання позитивних емоцій та задоволення від навчання.

Важливим є те, що даний підхід у навчальному процесі забезпечує правильні відносини між студентом та викладачем, допомагає у розв'язанні проблем, які виникають в умовах онлайн-навчання, пов'язані з позитивною мотивацією, браком особистого контакту, самоконтролем.

аким чином, робимо висновок, що якісне та успішне навчання іноземних мов потребує постійного пошуку нових форм, педагогічних принципів та методів викладання, а нейродидактичний підхід є доцільним та ефективним в онлайн-навчанні.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. В. Англійська мова – це легко? Англійська мова та література. Методичний вісник. Харків, 2002. № 9. С. 4–10.
2. Практикум з англійської мови / уклад.: Л. М. Бахмутова, О. В. Вознюк, С. Л. Тимченко та ін. Житомир: ЖВІРЕ, 2003. 160 с.
3. Чорна О. О. Особливості та практика формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. 2013. № 22. С. 230–237.

DEVELOPING TESTS FOR ESTIMATING FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY

Кугай К. Б.

*Україна, Київ, Київський національний університет
технологій та дизайну*

Tests are special tasks, the performance or non-performance of which indicates the presence or lack of certain knowledge, skills, and abilities among students. It is a tool that consists of a qualitatively verified system of test tasks, a standardized procedure and pre-planned processing and analysis of the results, designed to measure the qualities and properties of a person, the changes of which are possible in the process of systematic training [2].

On can also define tests as a system of tasks of increasing complexity, built in a certain form, which allows students to reveal their level of knowledge, abilities and skills. For teachers testing is a

good opportunity to see the achievements of each student at various stages of educational activity.

With an appropriate educational process organization, control promotes the development of students' memory, thinking, and language. It systematizes their knowledge, timely exposes failures in the educational process, and serves to prevent them. A well-organized control of students' knowledge contributes to the democratization of the educational process, its intensification and differentiation of learning. It helps the teacher to get objective information (feedback) about the progress of students' educational and cognitive activities [3].

There are different types of tests for monitoring students' level of knowledge. Testing in foreign language learning is conducted to identify: the level of achievement in a certain type of activity, the abilities for a certain type of activity, the difficulties in mastering this or that type of activity and possible ways to overcome them. Here we can mention placement tests, aptitude tests, proficiency tests, progress tests and achievement tests. Now let us discuss each type.

Placement tests are used to divide students into groups according to their academic achievements.

Aptitude tests are conducted with the aim of determining the level of communicative competence formation and are aimed at identifying the individual and psychological characteristics of a language learner, with the aim of providing the necessary support in a timely manner. This will contribute to the successful mastering the subject.

Proficiency tests are designed to assess students' speaking achievement and their compliance with program requirements.

The purpose of progress tests is to motivate students to study and to obtain information about the level of their mastering the educational material, as well as to identify their difficulties in learning.

Achievement tests are based on the speech program, according to which the group trains. They evaluate the work of both the teacher and the students. The purpose of such tests is to obtain information

about the students' level of educational achievements in final or entrance exams [1].

Tests consist of two parts: the task (question, statement) and the reference (correct answer). By comparing the reference with the student's answer, it is possible to objectively judge the educational material mastering. The test without a reference turns into a regular control task.

It's obvious that tests have many advantages, including the ability to check the results of educational achievements simultaneously from many topics and sections of the program, objectively assess the level of mastering the educational material, the ability to detect not only what has been learned, but also what has not been learned, the ability to apply computer technologies for testing, monitoring the correctness of tasks and processing their results, creating equal testing conditions for all test participants, standardizing and automating the procedure for checking results, saving time on providing feedback, covering a large number of students with testing.

But there are also some disadvantages: the probability of randomly choosing the correct answer, when using closed-type tests, it is possible to evaluate only the final result (correct - incorrect), while the process that led to it is not disclosed, psychological disadvantage – standardization of thinking without taking into account the level of personality development, a large amount of time spent on compiling the necessary bank of tests, their variants, the complexity of the process, tests do not promote language development.

Therefore, in order to achieve success in the educational process, all these factors must be taken into account when creating foreign language tests.

References

1. Грабар Є. В. Основні типи і види тестів у педагогіці США. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2010. № 1. С. 194–201.

2. Методика тестування з мови. *Словесники Славутича*. URL: <https://movlitslav.jimdofree.com/> (дата звернення 20.01.2023).
3. Приходько О. О., Якушенко І. О. Особливості використання тестування у процесі перевірки іншомовної компетенції студентів технічних закладів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. пр. Запоріжжя: КПУ. 2020. № 68. Т. 2. С. 131–135.

ДО ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Кузнецова Г. П.

*Україна, Глухів, Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка*

Питання характеристики лінгвофілософських основ формування фонетичної компетентності майбутніх фахівців української словесності в умовах оновлення змісту методичної системи навчання фонетики, що окреслюються модернізацією освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та педагогічних вишах, визначаємо як складне, оскільки воно є недостатньо проблематизованим в українській лінгводидактиці, що як наука і навчальна дисципліна набула обертів лише на початку ХХІ ст. Окрім цього, актуальність проблеми, як зазначає Ф. Бацевич, визначається двома протилежними поглядами на розвиток і становлення самої української філософії мови: «згідно з першим – сучасна українська філософія мови існує, має невелику, але власну історію розвитку; згідно з другим – сучасна українська філософія мови – міф, вигадка» [1: 207].

Означена думка обстоюється передусім нівелюванням питомих ознак фонетичного рівня української мови, звукова матерія якої є основою її існування, будівельним матеріалом для інших рівнів. Безсумнівними є міркування Ф. Бацевича про те, що давно відомі «факти відсутності в українській мові процесів позиційного оглушення (дуб) й одзвінчення (ніж-ка), редукції голосних тощо» [1: 211], якими апелюють у суб'єктивному філософствуванні деякі дослідники, є автентичною особливістю української фонетики, а не обмеженням когнітивної діяльності її мовців.

Студіювання наукових джерел із лінгвістики, лінгвофілософії, і української зокрема (В. Андрущенко, Ф. Бацевич, В. Бліхар, В. Кремень, С. Квіт, Р. Кісь, М. Кочерган, Л. Панченко, О. Семенюк, К. Тищенко та ін.), лінгводидактики (З. Бакум, М. Барахтян, О. Беляєв, Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, А. Нікітіна, С. Омельчук, Т. Онукевич, М. Пентилюк, Л. Рускуліс та ін.) засвідчує, що сучасні лінгвофілософські дослідження в Україні набувають значних обертів. Сутність української мови аналізується не лише на підставі глибокої генези мови та основних її модусів – власне мови, мовлення, комунікації. Нині здійснюється спроба на засадах холістичного (цілісного, багаторівневого) підходу визначити лінгвофілософські основи мови через її структуру і систему, довести, що на підставі культури холістичного навчання (долучення комплексу лінгводидактичних підходів, методів, прийомів, засобів у взаємозв'язку з особистісними якостями здобувачів вищої освіти – когнітивності, емоційності, аксіологічності, рівня мовної свідомості, практичного досвіду тощо) можливе опанування української мови, її модусів як державного коду української нації та дослідження законів організації ментальної та вербальної картин світу етносу й носія етнічної свідомості, діалектики переходу від світоглядної до мовно-когнітивної парадигми, мовно-концептуальних мереж «симфонічної особистості» [2].

В умовах оновлення на засадах лінгвофілософських основ методичної системи навчання української мови в закладах вищої освіти особливу увагу акцентуємо на формуванні фонетичної компетентності майбутніх учителів словесності, яка і є підґрунтям комунікативних мереж «симфонічної особистості». Фонетичну компетентність потрактуємо як усвідомлене оволодіння майбутніми учителями української мови й літератури теоретичними основами субстанціональної та функціональної фонетики; уміннями / навичками логічно простежувати її ієрархічний субрівневий мовний синтез; аналізувати міждисциплінарну порубіжність, роль і місце в багатоплановому функціонуванні мови, у формуванні високого мовно-мовленнєвого рівня особистості; вправному послуговуванні на засадах автономності та відповідальності теоретичними й емпіричними знаннями у професійній діяльності; оперування доцільними й раціональними підходами, принципами, формами, засобами, стратегіями, тактиками, методами, прийомами, освітніми технологіями навчання фонетики української мови в закладах освіти [3: 228].

Підґрунтя лінгвофілософських засад формування фонетичної компетентності майбутніх фахівців мовно-літературної галузі становлять: 1) лінгвофілософські вчення мовознавчих традицій (давньоіндійської, давньоєгипетської, давньокитайської, греко-римської, української), де звук за своєю природою притаманний живій істоті, він може виникати й зникати завдячуючи людині, вічно звучати з вуст людини для прославлення віри, називання речей, явищ, подій; 2) гіпотези походження та породження мовлення (божественна, біологічна, соціальна), на підставі яких мова пояснюється як звуко-кодована система і трансцендентний дар (створена Богом, надана людям, усвідомлена людством), а відтак в історії філософії та мовознавства ґрунтується на людиновимірних теоріях і концепціях; 3) феномен звуку, сутність якого засвідчує нинішня доба «Царства мовлення» (за Т. Вулфом), у якому звук є стрижнем світобудови, віддзеркаленням інтелекту, «звуковим

образом Держави» [4: 11]; 4) кордоцентризм – сприймання й розуміння звуків мовлення не лише органами слуху, а цілісно – душою, тілом, духом, збереження національного «Царства мовлення», сердечне «плекання вокального організму» [4: 11], волі українського мовомислення і філософствування.

Отже, вивчати особливості фонетичної будови мови без зв'язку з людством не має сенсу, адже звук, мова, мовлення, комунікація виникають із самої особистості, у процесі формування її національної цілісності.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 240 с.
2. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Нариси. Київ: Довіра, 2007. 262 с.
3. Кузнецова Г. П. Системний підхід у формуванні фонетичної компетентності майбутніх учителів української мови й літератури. «Перспективи та інновації науки». Київ, 2022. Вип. 9 (14). С. 224–239.
4. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. Львів: Априорі, 2020. 280 с.

INNOVATION TECHNOLOGY IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Lytvynenko Olha

Ukraine, Kharkiv, National University of Civil Defense of Ukraine

Tragic changes in modern Ukrainian society caused an urgent need to change the traditional approach to the educational process. First, the pandemic, and then the full-scale war, which has been going on for more than a year, have created unprecedented challenges for all participants in the education system, and most of all for students and teachers.

The term "innovation" is of Latin origin and means change, introduction of something new. In pedagogy, this term denotes innovation, renewal of the learning process. The use of innovative methods in pedagogy by practicing teachers began in the last century. Innovative technologies include the following approaches to teaching foreign languages: 1) interactive teaching methods; 2) the use of technical means of education (computer and multimedia, Internet) for knowledge control, storage and use of educational materials [3]. One of the priorities of education reform was "achieving a qualitatively new level in the study of foreign languages." Learning a foreign language has gained great importance in the context of globalization processes and the need for specialists to master at least one foreign language [2].

Teachers are especially attracted to such a new method as the use of computer technologies in learning a foreign language, which opens up students' access to new sources of information, increases their motivation to receive information in a foreign language, increases the efficiency of independent work, and provides new opportunities for creativity. The methodical advantages of learning a foreign language using multimedia means show that this method has a greater degree of interactive learning, provides an opportunity to choose the pace and level of tasks, improves the speed of assimilation of grammatical constructions and the accumulation of vocabulary. Also, the technical advantages of this method include the possibility of using interactive video and audio clips in teaching oral speech [1].

In order to consolidate, check and control the level of knowledge, it is effective to use the interactive method of testing. As N. O. Lysenko notes, "the system of tests on the Moodle platform provides a philology teacher with ample opportunities both to motivate students to master the vocabulary and grammar of a foreign language, and to check the level of acquired knowledge" [4].

One of the problems students encounter when studying language disciplines is low motivation. In this case, the use of interactive technologies will come in handy, because they create

conditions under which the student feels his intellectual capacity and observes his own progress. Here, effective cooperation and communication are important as the basic components of education, which sets itself the goal of joint problem solving, the acquisition of monologic and dialogical speech skills, the development of critical thinking, the ability to conduct discussions and debates [1].

Moreover, such an innovative approach also allows overcoming certain psychological barriers, and it is not only a language barrier. Due to the war, forced relocation, isolation, inability to communicate directly with the environment or the loss of loved ones, everyone in modern Ukrainian society, without exception, experiences psychological problems to one degree or another. Teenagers experience these changes especially acutely, and this is precisely the student age group. The use of interactive methods during the study of languages, in particular foreign languages, contributes to the activation of attention, the development of cognitive skills, and the restoration of social and even emotional ties. Thus, the process of language learning should be activated by the use of innovative technologies depending on the goal, and the ways of integrating interactive methods into the educational process are practically unlimited.

References

1. Інноваційні методи та прийоми у викладанні іноземних мов.
URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/uk/node/1208>
2. Конопляник Л. М. Інноваційні технології у викладанні англійської мови у вищій школі // Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг.ред. О. Г. Шостак. К.: Талком, 2020. С. 258–261.
URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/43276>
3. Корженко В. Я.; Опанасюк М. М. Інноваційні методи викладання української мови як іноземної у технічному університеті.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/52158658.pdf>
4. Лисенко Н. О. Створення системи тестів «Модульний контроль» для дистанційної підтримки самостійної роботи

студентів з курсу «Українська мова як іноземна». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 1, березень. С. 254–257.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Лугова А. О.

*Україна, Чернігів, Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*

Здатність спілкуватися іноземними мовами є однією із ключових компетентностей успішного та всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистості [1].

Іспанська мова або кастильська (ісп. castellano, яка також охоплює латиноамериканську іспанську мову) входить до п'ятірки найкращих мов світу за кількістю носіїв, кількістю країн, де вона є офіційною, та географічним поширенням. Це офіційна мова Організації Об'єднаних Націй і мова посилення в міжнародних відносинах. Останнє видання щорічника Інституту Сервантеса містить деякі цифри, які відображають сучасну іспанську мову. Маючи майже 493 мільйони носіїв мови, це друга за величиною рідна мова у світі, посідаючи третє місце в загальному рейтингу: додавши носіїв мови, тих, хто володіє більш обмеженими знаннями, і тих, хто вивчає іспанську мову, число перевищує 591 мільйон іспаномовних. Іспанська також є третьою за поширеністю мовою в Інтернеті [2].

Іспанська мова викладається як вибіркова дисципліна для студентів четвертого курсу філологічного факультету напряму 014.02 Середня освіта. Мова і література (англійська) та 014.01

Середня освіта. Українська мова і література Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Мета вивчення іспанської мови – первинне оволодіння студентами комунікативними вміннями у всіх видах мовленнєвої діяльності й розвиток здатності використовувати мову як засіб спілкування в діалозі культур. Курс також спрямований на ознайомлення із краєзнавчими та культурними реаліями Іспанії та країн Латинської Америки. По-перше, у студентів формується уявлення про іспаномовні країни, їхню культуру, звичаї, традиції, особливості менталітету та мислення народу. По-друге, формується толерантне ставлення до інших народів, що є частиною національного виховання.

Освоєння іспанської мови для студентів-філологів не є занадто складним, адже, наприклад, для студентів спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література кастильська – друга іноземна мова, яку вони вивчають після англійської. Студенти спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова і література (англійська), окрім англійської мови за програмою вивчають німецьку мову як другу іноземну, що значно полегшує вивчення кастильської мови. Кастильська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї, до якої також входять німецька, англійська, французька, італійська тощо, тому величезний лексичний пласт, граматичні структури, деякі морфологічні особливості, часи активного стану мають ідентичну або схожу природу; що дозволяє студентам-філологам з легкістю робити переклад слів та словосполучень з іспанської мови на українську та освоювати мову як таку. Так, наприклад, лексичні одиниці, які ми можемо порівняти в іспанській та англійській мовах, що схожі за написанням та вимовою, можна легко перекласти, знаючи англійський аналог: abandonar – abandon, organizar – organize, reservar – reserve, música – music, inglés – English, artificial – artificial та багато інших. Якщо порівняти часи активного стану англійської та іспанської мов, то ми побачимо, що більшість із них збігаються та, більш того, мають майже однакові правила використання: The Present Simple Tense – Presente de Indicativo, The Past Simple Tense – Preterito Indefinido,

The Present Perfect Tense – Pretérito Perfecto, The Past Perfect Tense – Pretérito Pluscuamperfecto, The Future Simple – Futuro Simple.

Проте існують і певні труднощі у процесі вивчення іспанської мови. Студентам спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література складніше піддається освоєнню другої іноземної мови, адже перша – це англійська, а для студентів спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова і література (англійська) іспанська – третя після англійської та німецької. Якщо порівнювати структуру мов, то, наприклад, алфавіт іспанської мови має літери або буквосполучення, які мають схожість з англійською мовою, але читаються інакше (vale [вале], hermano [ермано], jardín [хардін], aquel [акель], guerra [герра], Argentina [архентина] тощо), або які зовсім відсутні (España [еспанья], ella [ейа]). Деякі слова мають однакове або схоже написання, але при вимові відрізняються, що заважає визначити семантику слова при вимові (generous [дженерес] – generoso [хенеросо]), intelligent [інтеліджент] – inteligente [інтеліхенте], ridiculous [рідік'юлес] – ridículo [рідікуло]. Наявність правил наголосу, що відрізняються від української, англійської та німецької мов, також ускладнюють вивчення мови (mundial [мундьяль], alemán [алеман], bachillerato [бачійерато], trabajan [трабахан]). Існують слова, що схожі за написанням, але різні за значенням: mirar (дивитися) – mirror (дзеркало), dinero (гроші) – dinner (вечеря), medida (вимірювання) – media (ЗМІ), comen (їсти) – come (приходити) тощо.

Отже, знання інших мов, у цьому випадку англійської та німецької, може носити як допоміжний, так і інтерференційний характер у процесі вивчення кастильської мови.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про освіту”
[<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>]
2. Міністерство внутрішніх справ Іспанії
[<https://www.exteriores.gob.es/en/PoliticaExterior/Paginas/ElEspañoIElMundo.aspx>]

PROBLEMS OF IMPLEMENTING REMOTE EDUCATION IN UKRAINE

Liubetska V. V.

Ukraine, Odesa, Odesa I. I Mechnikov National University

For the first time, the Concept for the Development of Remote Education in Ukraine was approved in December 2000, and 3 years later, the Program for the Development of the Remote Education System in Ukraine was implemented [5]. It was further developed in the Regulations on Remote Education in 2004 and 2013 [3, 4].

The above Concept recognizes the remote form of education as equivalent to full-time, evening, correspondence and externship, and in accordance with the Provisions on remote learning, which defines remote learning as an individualized process of acquiring knowledge, abilities, skills and methods of human cognitive activity, which takes place mainly through mediated interaction distant of educational process participants from each other in a specialized environment that functions on the basis of modern psychological-pedagogical and information-communication technologies.

Today, in the conditions of martial law, when the entire system of higher and general secondary education of Ukraine was urgently transferred to a remote form of education, arises the question about the formation of a specialized environment in Ukraine which we have already talked about.

Scientists and experts point to the lack of formation of such an environment, which is due to the lack of time and human resources for the qualified development of educational remote courses, as well as the limited technical capabilities of the respondents to ensure the appropriate level of synchronous remote education. As for asynchronous distance learning, that is, interaction between subjects of distance learning, during which participants interact with each other with a time delay, while using e-mail, forums, social networks, etc., is carried out with significant efforts of professors and teachers of higher education institutions and secondary schools teachers.

The state of technical support of the remote learning process is a separate problematic aspect, the main negative accents of which are:

– the use of pirated software and the availability of all remote learning participants (educators – a priori) their own computer and laptop. An obstacle to solving this issue is the socio-economic crisis inherent in modern Ukrainian society – according to information from the «Ukrainian Breakfast 2020» in Davos, more than 10 million people live below the poverty line.

Therefore, a violation of the guarantees declared by a number of legal acts has been established:

– the Constitution of Ukraine [2], Article 53 of which ensures the availability and free of charge of preschool, full general secondary, vocational and technical, higher education in state and communal educational institutions; development of preschool, full general secondary, extracurricular, vocational, higher and post-graduate education, various forms of education;

– the Code of Labor Laws [1] regarding educators, Article 21 of which stipulates the obligation of the owner to pay the employee a salary and provide working conditions necessary for the performance of work, i.e. the development of distance courses must be additionally paid for or included in the workload.

A problem of remote education implementation in Ukraine is also the protection of the intellectual property rights of the course developer himself: the level of protection and the procedure for obtaining copyrights do not meet international standards.

Thus, on the way to the effective introduction of remote education in Ukraine, it is necessary to make significant efforts in terms of organizational, technical, material and legal support.

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю України: Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII.
2. Конституція України [Текст]: станом на 02 верес. 2014 р.: (відповідає офіц. текстові). Київ: Правова єдність: Алєрта, 2014. 94 с.

GLOBALIZATION AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF MODERN PROCESSES OF ACADEMIC MOBILITY

Магдюк О. В.

Україна, Хмельницький, Хмельницький національний

Having joined the Bologna process, the Ukrainian system of higher education fully entered the world or, first of all, European educational space, in the light of which the theoretical justification of globalization processes in the field of higher education, becomes one of the priority tasks of modern educational discourse. In our opinion, a deep theoretical study of the issues of globalization of education will contribute to the fact that the reforms introduced in domestic universities contribute to the entry of our country into the global educational space under the conditions of a full-fledged participant and strategic partner. At the same time, a number of clarifications of problematic aspects of the development of the processes of globalization of education are needed, especially in their connection with meaningful changes in the social system, which we observed in the second half of the XXth - the beginning of the XXIst century.

In conditions of global transformations of society, policy in the field of higher education tries to take into account the requirements of different groups of people that ensure the development of higher education – structures, consumers of educational services, etc., which requires the formation of new (close to international) guidelines and standards in the field of education, which would be based on high-quality theoretical foundation.

It also should be noted that Ukraine, as one of the ‘transit’ countries (those bordering the member states of the European Union) must develop its policy in the field of education in a specific way, being responsible for a number of special questions. In particular, it has substantiated the following approach in modern science.

Special process of implementing academic mobility acquires importance in this context. Speaking about academic mobility in the XXIst century in the context of globalization processes, it is worth

drawing attention to the fact that in the second half of the XXth century active implementation of the idea of academic exchanges was in a state of significant dependence on the geopolitical context, needed coordination at the country level. However this process now has a greater degree of freedom, subject to the laws of the global economy and competitions that have come with the ‘blurring’ of borders between states [3].

Let’s consider a number of definitions of the concept of ‘globalization’, which we consider related to our understanding of this phenomenon. According to the definition of researches globalization can be understood as follows: ‘Globalization is a phase of modern in-depth and multifaceted integration of the world in the conditions of the latest information technologies, thanks to which the world becomes a single whole; it is also a process of quantitative growth, intensification and qualitative transformation of economic, political, social, legal cultural ties and relations of states and regions with contradictory and ambiguous consequences’ [4].

Globalization poses difficult questions before various spheres of human activity, and the search for answers to them introduces the globalization discourse, a constituent part of which is the discourse of higher education, the need to find values of a new kind capable of providing the processes of becoming a global society of a more balanced and meaningful nature. Determining the future prospects for the development of both planetary civilization and certain localities cannot be carried out without taking into account the geocultural component and the changes that will occur in the sociocultural environment of various regions of the world. Probably, the most heated in the future will be not only discussions around economic and military-political issues, but discussions around the norms and values laid down in the basis of global politics [2].

We consider the problem of investigating the foundations of global (planetary) ethics in subsection. In this unit we assumed that theoretical research should focus on achievement of the unity of humanity, the unity of the depths of human culture and the possibility of formulating values that are capable of uniting humanity

on a meaningful level, preserving cultural differences, providing space for national identification of the individual and its self-realization.

Globalization processes naturally affect educational processes, that is why it is considered important to make a remark about the need for a clear awareness of the fact that the above-mentioned processes can carry out external impact on educational phenomena through economic and other institutions (impact of globalization on education), and be directly included in the processes of transformation of the educational sphere (globalization of education). Globalization processes in the educational sphere require deep understanding and philosophical justification. It is necessary to determine the steps and meaning of changes, taking into account the deep transformations in the nature of modern man, when his activity, moral positions, competence in various fields of knowledge acquire a special value of meaning.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Болонські горизонти освіти. К., 2004. С. 6–10.
2. Губерський Л. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. К.: МП Леся, 2008. 516 с.
3. Жижко Т. Академічна мобільність - об'єктивна умова розвитку університетської освіти. К.: Вид-во НПУ ім. М. П Драгоманова, 2010. Вип. 10. С. 6–10.
4. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. К.; Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. 608 с.

DIFFERENT APPROACHES TO THE CLASSIFICATION OF THE SYSTEM OF EXERCISES IN TEACHING FOREIGN STUDENTS THE LANGUAGE OF THEIR SPECIALITY

Manivska T. E.

Ukraine, Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University

Any approach to teaching language activity in a foreign language cannot be implemented without appropriate language and speech competences and psychological competences that ensure the formation and mechanisms of productive development and reproductive functioning of language and speech competences in all types of speech activity. Exercise is one of these mechanisms.

The lack of an ordered system of exercises is one of the most essential gaps in this matter, which, in turn, complicates the process of formation of the linguocommunicative competences of the inophone in language classes.

The relevance lies in the fact that the problem of classification of exercises has not lost its significance since the beginning of the emergence of the methodology of teaching foreign languages as a science that is constantly being researched and improved. Evidence of the complexity of the question is precisely the fact that there are many attempts to systematically present one of the most important means of learning, to find the optimal version of such a description, which can be embodied in the practice of language learning and the practice of creating modern textbooks for teaching various aspects of the language.

Starting from the 30s, in the 40s and up to the middle of the 50s of the last century, there was a popular classification of exercises, which divided them into groups: phonetic and orthographic; grammatical; vocabulary; exercises aimed at the development of speech.

In the 60s, the process of learning a foreign language in those days was considered as work only with language material, so naturally there was a need to teach oral foreign language

Researchers distinguished two types of language and speech exercises. The first (language exercises) should, from the researcher's point of view, ensure the assimilation of language material, and the second (speech) should develop speaking on the base of the learned language material.

The majority of modern methodologists who studied the problem of classification of exercises proposed dividing all exercises into two large groups: exercises for learning the material and for its use in speech, that is, into speech and speech exercises. Their terminology is quite varied: language, preparatory, training exercises, speech, communicative, creative, really communicative (naturally communicative), conditionally communicative (educational communicative) and non-communicative.

Language exercises: a) grammar; b) lexical; c) phonetic. Such exercises are, according to many researchers, the "foundation of oral speech" (who?). They see their advantage in the fact that it is possible to artificially isolate phenomena for their detailed study, language exercises supposedly consolidate knowledge of the "meaning, form and use" of a language phenomenon. Speech exercises are divided into conditional speech exercises and real speech exercises.

Later, researchers found and methodically substantiated clear signs distinguishing the concepts of "exercise apparatus" and "exercise system". They suggested building the entire classification system of exercises on the basis of two functionally different, but interconnected levels. If the system reflects learning strategies directly, then the apparatus of exercises is connected with the learning technology indirectly, through a certain system of exercises.

Methodists classified exercises depending on the type of mechanism of perception and memory: imitative (represent an absolutely accurate reproduction of a sample), analog (based on analogy), imitative-analog (reproductive), creative (without relying on a sample, but using schemes, keywords, etc.), creative (without the use of supporting elements).

It should be taken into account that the system of exercises does not exist by itself, it appears in the form of microsystems of exercises, each of which forms communicative skills with individual types of speech acts. The concept of a microsystem of exercises arises. A microsystem of exercises is understood as the organization of interrelated educational actions, taking into account the increase in operational difficulties caused by successive stages of the formation of language skills 1 communicative skills, which ensure the ability of students to communicate in certain types of speech acts.

The goals and tasks of textbooks, educational and methodical guides vary depending on the level of education of foreign students. Note, that typical exercise systems are also used in the creation of various training manuals. A system of exercises is considered traditional, which includes:

- study of language material;
- manipulation of hereby language material in transformation, substitution and translation exercises;
- activation of speech material in speech and pseudo-speech exercises.

Based on all of the mentioned above, we can state that all types of exercises are based on the principle of division into two large groups: language and speech (communicative), that is, related to the development of a certain type of speech activity. Scientists take into account that by saturating communicative exercises with certain grammatical forms and constructions, they can be given a grammatical focus. The importance of the exercise system is that it also provides organization assimilation of the material, and organization of the learning process. Every type of exercise adequate to the purpose for which it is served: the formation of new skills.

The classification of exercises, developed and implemented in the practice of teaching a foreign language, has a number of advantages over others, as it is a systematic description of the whole set of exercises for the formation of abilities speech communication in all types of speech activity and in all speech acts.

The technology of learning a language as a foreign language allows you to use the apparatus of exercises and the system of exercises quite effectively, as it would provide a differentiated description of its main units. Currently, the individualization of the learning process is a relevant direction in the methodology of teaching Russian as a foreign language and involves flexible learning models that are determined by the purpose, tasks, conditions, learning and communicative needs in For a flexible learning model, its own teaching methodology should be created, which in full to a certain extent, it also applies to the system of exercises as a tradition of an effective means of learning.

Список використаних джерел

1. Алексєєнко Т. М., Васецька Л. І., Кушнір І. М. Професійне спілкування: Лікар – Хворий. Посібник для іноземних студентів-медиків. Харків: 2019, 58 с.
2. Луценко В. І. Українська мова для іноземних студентів. Дніпро: НГУ, 2017, 84 с.
3. Назаревич Л. І., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців. Тернопіль: 2017, 188 с.
<http://ilanguages.org/ukrainian.php>

TECHNIQUES AND TOOLS FOR ASSESSING STUDENT PERFORMANCE IN A VIRTUAL LANGUAGE-LEARNING ENVIRONMENT

Martynyuk O. V.

Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi National University

Working in a virtual language-learning environment has become a norm in higher education due to the shift towards remote learning as a result of the COVID-19 pandemic and Russian aggression against Ukraine. The issues of online learning have been considered by

A. W. Bates [1], A. K. Bazylenko [2], I. B. Ivanova [2], N. V. Kondukoczova [2], V. G. Kyrylenko [2], M. L. Manegre [5] and others. Having studied the practices of Columbia University (USA) [3] and Cornell University (USA) [4] we singled out some effective techniques and tools that can be appropriate for assessing student performance in a virtual language learning environment. The main techniques include grading rubrics, Canvas Assignments, plagiarism detection, self-assessment, peer assessment, surveys, classroom polling. The main tools are:

Zoom's polling feature enables teachers to create single-choice and multiple-choice (standard plan) and matching, rank order, short answer, long answer, fill in the blank or rating scale questions (advanced plan) to gather feedback, gauge understanding, and facilitate engagement among students. A teacher can set the correct answers turning the polling feature into a quizzing platform. But here is a limitation: only single-choice, multiple-choice, matching and rank order polls have a correct answer setting. Zoom's polling feature provides teachers with real-time results and reports for each poll. It is available for Pro, Business, Education, or Enterprise accounts.

Poll Everywhere is a web-based audience response system that allows teachers to create and conduct polls, surveys, quizzes, and brainstorming sessions in real-time. It supports a wide range of question types, including multiple-choice, open-ended, word clouds, clickable images, ranking questions, etc. Poll Everywhere integrates with a variety of other tools, including PowerPoint, Google Slides, Microsoft Teams, and Slack. This feature makes it easy to incorporate polls and surveys into existing workflows and systems.

Canvas Rubrics is a scoring tool within the Canvas LMS that defines the criteria for assessing student work and the levels of performance for each criterion. Teachers can create rubrics for various types of assignments, including essays, projects, presentations, etc. Rubrics can be customized to meet the specific needs of the assignment and the course, and can be shared with students to provide clear expectations for assessment. By using a

rubric to assess student work, educators can provide detailed feedback on areas where students are doing well and areas where they need to improve.

FeedbackFruits is a set of assignment tools (Peer Review Assignment, Group Member Evaluation Assignment, Assignment Review, Interactive Document, Interactive Audio and Interactive Video Assignments, Skill Review, Self-Assessment of Work and Self-Assessment of Skills, Comprehension, Discussion Assignment) that enable students to get feedback and work collaboratively on a range of assessment activities. By incorporating these tools into their courses, teachers can assess students' understanding of course content, their ability to evaluate and provide constructive feedback, work effectively in a team, articulate their ideas and defend their positions in a debate setting, etc.

Gradescope is an online grading platform which uses AI technology and optical character recognition to recognize and grade handwritten or typed answers. It allows teachers to create assignments or exams and upload them to the platform. After students' submission, teachers can grade the assignments online using a number of grading options, such as rubrics, partial credit, and group grading. Custom rubrics are used to grade assignments based on specific criteria and learning objectives.

Qualtrics is a web-based survey and data analysis platform that allows creating surveys tailored to the specific course needs. It may be applied to conduct course evaluations, allowing students to provide feedback on the course content, teacher performance, and overall learning experience. Qualtrics provides a range of question types, including multiple choice, ranking, matrix, and open-ended questions. Surveys and quizzes can be sent via email, social media, or embedded in a website. The platform allows visualizing survey results and tracking key metrics. It also includes features for analyzing open-ended responses and text analytics.

Turnitin is an online tool that is widely used by educators to check for plagiarism in students' written work. It compares submitted papers to a vast database of sources, including previously submitted

student papers, academic journals, and websites, to identify any matches or similarities in the text. Turnitin's grading tool helps teachers provide feedback on grammar, style, and organization of a text, while Turnitin's citation feature enables students to properly credit their sources.

We have concluded that the main advantages of assessment of online language learning performance is its flexibility, accessibility, efficiency and reduced paperwork, while its disadvantages are lack of personal interaction, technical support issues and high pricing plans for some platforms and tools.

References

1. Bates, A. W. (2022). *Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning* (3rd ed.). Tony Bates Associates Ltd. Retrieved from: <https://pressbooks.bccampus.ca/teachinginadigitalagev3m/>
2. Bazylenko, A. K., Ivanova, I. B., Kyrylenko, V. G., & Kondukoczova, N. V. (2020). *Rekomendaciyi studentam shhodo aktyvnogo navchannya v umovax onlajn-osvity [Recommendations for students on active learning in online education]*. Kyiv: University «Ukraine» [in Ukrainian].
3. Columbia University in the City of New York. (n. d.). *Active learning for your online classroom: five strategies using Zoom*. Retrieved February 22, 2023 from <https://ctl.columbia.edu/resources-and-technology>
5. Cornell University. (n. d.). *Active learning*. Retrieved February 26, 2023 from <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources>
6. Manegre, L. M. (2020). *Online Language Learning Using Virtual Classrooms and Knowledge Building Forums*. (Doctoral Thesis). University of Rovira i Virgili, Tarragona. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10803/670595>

МОВНІ РЕАЛІЇ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ЯК СТИМУЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

Матвейченко В. В.

*Україна, Київ, Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка*

У сучасній методиці викладання іноземних мов комунікативний підхід займає провідне місце. Навчання за комунікативним підходом спрямоване на вивчення студентами мови спілкування для спілкування та через спілкування. Нові лексичні одиниці та граматичні структури мають бути представлені та опрацьовані у контексті. Студенти є активними учасниками процесу засвоєння іноземної мови. Запроваджуючи комунікативний підхід, студентів заохочують вчитися самостійно, щоб бути незалежними й спроможними приймати особисті рішення. Культурна обізнаність є важливою частиною вивчення мови. Розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності однаково важливий, але формування знань та навичок, розвиток умінь писемного мовлення є кропітким процесом і потребує систематичної роботи від студентів. Щоб досягти бажаних результатів, потрібен творчий підхід до навчання писемного мовлення, виконання певних комунікативних завдань, концентрація на процесі письмової діяльності. Реалізувати ці вимоги можливо залучаючи в процес навчання писемного мовлення роботу з художніми текстами.

Робота з художніми текстами дає можливість створити на занятті реальну комунікативну ситуацію. Писемне мовлення розглядається як комунікативний акт, і робота з художніми текстами може бути використана як трамплін, щоб щось повідомити у письмовій формі. Автор кодує думку за допомогою мовних знаків, а читач декодує їх, перетворюючи спочатку в думку, а потім у вербально суб'єктивне перероблене повідомлення. Таким чином, читач є не тільки об'єктом впливу, але й суб'єктом: він вилучає інформацію з тексту, а потім

вносить до тексту своє власне розуміння. Таке сприйняття художнього тексту є активним і цілеспрямованим процесом, який активізує розумові операції над художнім текстом, метою яких є пошук і вилучення когнітивної та естетичної інформації суттєвої для даного читача. Сприйняття художньої інформації викликає потребу поділитися враженням від прочитаного з тим, хто не читав твір.

Навчання писемного мовлення на матеріалі художніх текстів дає можливість сконцентруватися на процесі письмової діяльності. Писемне мовлення є складною діяльністю і може формуватися не відразу, а послідовно, поетапно та лише в процесі регулярного свідомого навчання з урахуванням як психологічного, так і лінгвістичного рівнів організації письма.

На нашу думку, таке навчання писемного мовлення можливо в процесі вилучення та наступної інтерпретації змістовної й смислової інформації з художнього тексту з урахуванням прагматикону студентів та соціокультурного, естетичного та емоційного потенціалу художнього тексту, який представлено через мовні реалії та квазіреалії, які виступають у тексті в якості художніх деталей різних видів (термін В. А. Кухаренко).

Художня деталь розглядається нами як слово, яке відповідає одиниці думки – уявленням, ідеям, поняттям. Художня деталь являє собою ключове слово у художньому тексті. Слово є певним предметом, при взаємодії з яким студент може відновити уявлення, а потім значення. Але слово не є щось самостійне, воно може бути лише частиною мовлення, тому правильне значення можна впізнати лише з контексту. Слово несе в собі певне ситуативне значення, відновлення якого з контексту містить в собі два паралельних смисли: зовнішній, який виражений за допомогою лінійних зв'язків та значень; внутрішній, що потребує переосмислення повідомлення і що виражений при дистантних зв'язках слова. В процесі декодування смислової інформації тексту студент вичленує

окремі сигнали повідомлення – художні деталі, – сукупність яких дає можливість зрозуміти всю інформацію в цілому.

Переведення знаків зовнішнього мовлення у внутрішній код студента забезпечує формування у студента головних словесних стереотипів, а ідея тексту завжди існує в тексті у вигляді певної мотивації, яка може бути сформульована вербально. Вмотивованість висловлювань, новизна та проблемність ситуацій художніх текстів забезпечує мобілізацію засвоєних стереотипів для їх комбінування. Вміння комбінування, тобто вміння швидко утворювати нові комбінації, які не зустрічались раніше, є важливою характеристикою рівня володіння мовленням. Комбінування, витягнення із пам'яті синтаксичних та лексичних одиниць, які студент запам'ятав, оформлення їх за засвоєними моделями у речення, які ніколи не вимовлялися раніше, – це творчий процес, який вдало відбувається в процесі виявлення художніх деталей.

Поєднуючи навчання читання художніх творів і навчання писемного мовлення, студенти ознайомлюються з організацією тексту іншого лінгвістичного й культурного походження, а потім порівнюють цей текст з організацією тексту у своїй мові. Поєднуючи читання та письмо в процесі вивчення іноземної мови, студенти отримують певну лінгвістичну компетенцію, яка надасть їм змогу висловлюватися іноземною мовою правильно з точки зору вокабуляру, граматики та синтаксису. Також, читаючи художні твори, крім ілюстрації використання іноземної мови, студенти отримують ідеї для ефективного спілкування і розвитку вміння міркувати, аналізувати та узагальнювати інформацію прочитаного тексту; а мовні реалії та квазіреалії, які виступають у тексті як різні види художніх деталей, будуть виконувати функцію, що стимулює студентів висловлюватися у письмовій формі, матимуть глибокий вплив на розвиток умінь студентів у писемному мовленні.

Список використаних джерел

1. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту / В. А. Кухаренко. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 272 с.

GAMIFICATION IN HIGHER EDUCATION: BENEFITS AND CHALLENGES

Makhovych I. A, Kuzmych S. I.

Ukraine, Kyiv, Kyiv National University of Technology and Design

Our lives are changing rapidly, and currently, more and more scientific research is devoted to finding pedagogical techniques and skills that would meet the needs of modern youth, who are used to using computers, smartphones, tablets, the Internet and games in everyday life. Using gamification becomes one of the effective methods of engaging students in the educational process.

Gamification in higher education is the process of using game design elements and mechanics in non-game contexts, such as education, to engage and motivate learners [2]. In recent years, this field has become increasingly popular for research as a way to make learning more interactive and enjoyable for students, especially in online learning where face-to-face interaction is lacking [3; 7; 10; 11].

One of the main benefits of gamification in higher education is that it can increase student engagement and motivation. By adding elements of competition, rewards, and feedback, students are more likely to stay motivated and focused on their studies. Gamification can also help to make complex topics more accessible and engaging, as students can learn through interactive challenges and tasks rather than just reading or listening to lectures [1].

Another benefit of gamification in higher education is that it can foster a sense of community and collaboration among students. By creating a game-like environment, students are more likely to work together and help each other to complete tasks and challenges.

This can be especially useful in online courses where students may feel isolated from their peers [8].

There are several different ways that gamification can be implemented in higher education. One common approach is to use points, badges, and leaderboards to reward students for their achievements and progress [3]. For example, a course might award points for completing assignments or quizzes, and students could earn badges for completing certain milestones or reaching certain levels. Leaderboards can also be used to encourage competition among students and create a sense of progress.

Another approach to gamification in higher education is to use game simulations or scenarios to teach English as a second language. For example, the News English gamified course uses learning activities with gamified elements to introduce students to News English newspaper terms. This can be a more engaging and interactive way of learning, as students can see the results of their actions and learn from their mistakes [9].

There are also many different tools and technologies available for gamifying higher education courses. These can include learning management systems, mobile apps, and virtual reality simulations. By using these tools, educators can create more immersive and interactive learning experiences for students [5; 6].

However, gamification in the context of education is not without criticism. Some argue that it can oversimplify complex topics or distract from the main goals of education. Others worry that it may create unnecessary competition among students and lead to a focus on grades rather than learning. It is important for educators to carefully consider the pros and cons of gamification before implementing it in their courses [4].

Overall, gamification in higher education has the potential to engage and motivate students in a way that traditional teaching methods may not. By using game design elements and technology, educators can create more interactive and immersive learning experiences that can help students to stay focused and motivated. However, it is important to carefully consider the potential

drawbacks and ensure that gamification is used in a way that aligns with the goals of education.

References

1. How gamification motivates: an experimental study of the effects of specific game design elements on psychological need satisfaction / M. Sailer et al. *Computers in human behavior*. 2017. Vol. 69. P. 371–380.
URL: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.12.033> (date of access: 25.01.2023).
2. Kapp K. M. The gamification of learning and instruction: game-based methods and strategies for training and education. San Francisco : Pfeiffer, 2012.
3. Kerr P. Adaptive learning:.. *ELT journal*. 2015. Vol. 70, no. 1. P. 88–93. URL: <https://doi.org/10.1093/elt/ccv055> (date of access: 25.01.2023).
4. Landers R. N., Landers A. K. An empirical test of the theory of gamified learning. *Simulation & gaming*. 2014. Vol. 45, no. 6. P. 769–785. URL: <https://doi.org/10.1177/1046878114563662> (date of access: 25.01.2023).
5. Polakova P., Klimova B. Vocabulary mobile learning application in blended English language learning. *Frontiers in psychology*. 2022. Vol. 13. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.869055> (date of access: 25.01.2023).
6. Reynolds B. L., Kao C.-W. The effects of digital game-based instruction, teacher instruction, and direct focused written corrective feedback on the grammatical accuracy of English articles. *Computer assisted language learning*. 2019. P. 1–21. URL: <https://doi.org/10.1080/09588221.2019.1617747> (date of access: 25.01.2023).
7. Takahashi D. Game guru Jane McGonigal says “gamification” should make tasks hard, not easy. *VentureBeat*. URL: <https://venturebeat.com/2011/01/20/game-guru-jane-mcgonigal-says-gamification-should-be-hard-not-easy/> (date of access: 24.01.2023).

8. Tu C.-H., Sujo-Montes L. E., Yen C.-J. Gamification for learning. *Media rich instruction*. Cham, 2014. P. 203–217. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-00152-4_13 (date of access: 25.01.2023).
9. Wang Y.-C. Gamification in a news English course. *Education sciences*. 2023. Vol. 13, no. 1. P. 90. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci13010090> (date of access: 25.01.2023).
10. Werbach K. For the win: how game thinking can revolutionize your business. Philadelphia : Wharton Digital Press, 2012. 144 p.
11. Werbach K., Hunter D. Gamification toolkit: dynamics, mechanics, and components for the win. Wharton School Press, 2015. 50 p.

THE IMPORTANCE OF DESIGNING EXERCISE SETS WITH VIDEOS FOR CONSECUTIVE INTERPRETING TRAINING ONLINE

Merkulova S. I.

Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University

Consecutive Interpreting as academic discipline is challenging training of students' professional competences and forming their future professional success in the area of cross-cultural communication. Consecutive Interpreting for undergraduate students of AEP "Translation" is an interdisciplinary training with deep dive into English and Ukrainian languages, their implementation in different situations, mastering interpreting techniques and developing skills of interpreting ideas (expressed by a Subject Verb Object group) [1: 249]. Additionally, students need to accumulate knowledge about the world, culture, environment, etc. This knowledge must be acquired by students through reading, self-study, research and, as a result, should be performed in the process of interpreting [2: 29].

COVID-19 lockdowns caused moving study online and changed the idea of training Consecutive Interpreting ,but not so dramatically as we expected. All handouts were digitalized and all stages of training process were adopted to online video conferencing. Moreover, the popularity of remote interpreters last three years inspired students to practice Consecutive Interpreting online as one of the new prospects of their future career.

The Course of Consecutive Interpreting was designed to meet all needs of professional training with a diversity of case studies to give the opportunity for students to develop their interpreting skills online and offline. Important role is given to the choice of materials for training interpreting. They are chosen by the raising scale of difficulties, a balance of English and Ukrainian sources and specifics of training.

According to scientists there are two modes of Consecutive Interpreting known as “*short consecutive*” involving a speaker, who stops every couple of sentences for the interpreter to render it into the target language and “*long consecutive*” with long periods of speaking before allowing the interpreter to transfer information to the audience in the target language [1: 5].

To practice “short consecutive”, several pre-training tasks are worked-out as basics to this mode. First, training of memory is supported with short 60-seconds videos, where information is given in a logical order. Information is processed in chunks [1: 34], where minimum 5 and maximum 10 small bits of information are united by one object, idea, specific features or ratings. At the initial stage of training memory, students are given videos with signs and subtitles on the screen to recollect information after watching the video in the right order. Further, videos for training memory consist of visual part with corresponding voice-over. Students are able to make notes and deliver information in the right order in source language or in target language by trainer’s instruction.

Speaking practice is an important part of Consecutive Interpreting training. Students verbalize visuals with pictures and videos creating enumeration of objects or scenes, and later, they

create stories targeting to the main concept of case study announced by trainer. Speaking practice is offered to students before training authentic speeches interpreting.

Videos for speaking practice are chosen with the aim of improving cognitive approach at the backstage of real consecutive interpreting. Retelling video stories, paraphrasing or expressing stories with their own words, students receive knowledge necessary to perform them while interpreting authentic speeches. Videos for speaking practice are available on YouTube channels of famous media groups, and the variety of videos is impressive. All main situations of interpreting speeches including Conference interpreting (or long consecutive) in the area of Natural sciences, Humanities, Arts, AI, Technologies, Liaison Interpreting, focus groups interpreting, etc. are reflected in videos from different angles.

The main stage of Consecutive Interpreting training involves providing accurate rendering of authentic speeches of different genres into the target language. An *audiovisual library* [2: 32] includes current speeches at different conferences and forums, formal and informal meetings, press conferences, interviews, keynotes at different events, acceptance speeches at awarding ceremonies. Audivisual library is regularly updated with new current speeches of different levels of complexity. Additionally, glossaries with professional jargon and terminology, event releases, agendas and other practical materials are gathered at preparation stage to minimize difficulties in the process of interpreting speeches.

All videos are edited by splitting into several smaller parts with logically finished ideas. After, these parts are joined by footages with an inscription allowing to start interpreting. In terms of online training. this inscription helps students to unmute themselves quickly and start interpreting as if they perform it in real situations.

Finally, one of the great challenges for a trainer is to provide correct and detailed instructions for all exercise sets with videos to achieve CI training objectives.

Exercise sets and videos specially designed for training are implemented in the course of Consecutive Interpreting for undergraduate students of AEP “Translation”.

References

1. Gillies A. Consecutive Interpreting: A Short Course. /Andrew Gillies //Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge. – 2019. – 271p.
2. Setton R., Dawrant A. Conference Interpreting: A Trainer’s Guide. /Robin Setton, Andrew Dawrant // John Benjamins Publishing Company: Amsterdam / Philadelphia. – 2016. – 686 p.

НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Місеньова В. В.

*Україна, Харків, Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

Складовими процесу навчання майбутніх перекладачів є робота, спрямована на засвоєння граматичної системи будь-якої іноземної мови, її лексичної системи та власне переклад [1; 2].

Кінцевою метою процесу навчання перекладачів є їхня професійна спроможність продукувати власні переклади текстів різноманітних стилів та жанрів. Говорячи про «комп’ютеризацію» такого навчального процесу, можна уявити таку ідеальну ситуацію, коли створені студентами переклади вводяться до комп’ютера, який і аналізує їхню якість. Проте, як відомо, персональний комп’ютер перевіряє правильність відповіді, порівнюючи її з еталоном, а оскільки кількість еталонних відповідей (в нашому випадку авторських перекладів) може бути надзвичайно великою, то й програма, що визначає правильність відповіді, теж буде надто громіздкою. Крім цього, при наявності друкарських та граматичних помилок в реченні

комп'ютер прореагує на нього як на неправильне, хоча, в той самий час, авторські твори студентів можуть бути досить вдалимими з точки зору власне перекладу. Внаслідок цього вимушені констатувати, що створення комп'ютерної програми для перевірки адекватності тексту перекладу з однієї мови на іншу видається нам наразі неможливим.

Виходячи з наведених міркувань, як комп'ютерні вправи, що спрямовані на навчання майбутніх перекладачів, можемо запропонувати наступні типи завдань:

1. Перекладіть слова, що виділені в тексті графічно.
2. Перекладіть окремі вирази (зокрема, ідіоматичні) з тексту.
3. Найдіть в тексті іноземною мовою слова чи вирази, що відповідають наведеним рідною мовою словам чи виразам. І навпаки.
4. З низки запропонованих варіантів виберіть найбільш вдалий переклад фрагмента тексту.

Вважаємо за доречне наголосити, що текст, з яким працюють майбутні перекладачі, може бути поданий як у письмовій, так і в усній формі, а відповідь – тільки в письмовій формі, що спрощує її перевірку, тому що дозволяє перевіряти роботу студента в автоматичному режимі, тобто без участі викладача. Однак в разі, коли викладач долучається до процесу перевірки якості перекладу усного чи письмового тексту, номенклатура завдань може бути значно розширена. Наведемо деякі з таких додаткових завдань:

1. Перекладіть речення/текст в усній чи письмовій формі, користуючись електронним словником і/чи програмою-перекладачем (у випадку роботи з письмовим текстом).
2. Відредагуйте речення/текст, що був перекладений за допомогою програми-перекладача.
3. Проаналізуйте граматичні, лексичні та стилістичні особливості вихідного тексту та підберіть адекватні засоби перекладу.

Завдання такого типу, певна річ, можна виконувати й без

застосування комп'ютера. Досить мати магнітофон чи відеомагнітофон для усного перекладу та паперові тексти для письмового. Доцільність використання комп'ютера в такому випадку зумовлена тим, що у своїй практичній діяльності перекладач вже не може обійтись без нього, і задача викладача полягає в підготовці майбутнього фахівця в цій галузі саме до реальних умов його майбутньої праці, коли вже при зарахуванні на роботу від нього вимагатимуть вміння володіти сучасними технічними засобами. Крім того, володіння високими технологіями значно полегшує та прискорює працю перекладача. Таким чином, під час навчання власне перекладу майбутній фахівець навчається робити це найбільш оптимальним способом.

З проблемою комп'ютерного перекладу тісно пов'язана проблема комп'ютерних словників, як вже створених, так і «власного виготовлення».

Автоматичний словник – це такий словник, який знаходиться в пам'яті комп'ютера, до якого можна долучитись в будь-яку мить роботи з перекладом та який утримує різноманітну інформацію про лексичну одиницю. Це система граматичних відомостей, переклад слова на різні мови, тлумачення всіх значень слова з їх контекстними використаннями, його графічне зображення (якщо це можливо та виправдано), його словотворче гніздо, синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, лексико-семантичні групи, входження слова до складу фразеологічних зворотів та інше. Словникова стаття автоматичного словника не є закритою системою, а може постійно поповнюватись новою інформацією (аж до метафоричних використань лексичної одиниці).

Зараз вже існує велика кількість електронних словників, що дозволяють і перекладати текст з однієї мови на іншу (наприклад, версії словника ABBYY Lingvo), й отримувати тлумачення слова (наприклад, Cambridge International Dictionary of English). Крім того, в останньому міститься не тільки текстова, але й графічна інформація, а також вправи та

граматичний довідник. Сучасний перекладач у своїй практичній діяльності має бути спроможним без проблем користуватися такими електронними словниками, з чого витікає необхідність використання цих словників вже під час занять з перекладу.

Список використаних джерел

1. Карабан В. І. Переклад з української мови на англійську: навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2018. 656 с.

LANGUAGE AND PEDAGOGICAL COMMUNICATION FEATURES WITH FOREIGN STUDENTS AT THE PREPARATORY STAGE OF EDUCATION

Nechyporenko S. S., Khomyakova O. V.

Ukraine, Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University

Today it is obvious that language issues take on a special meaning in the context of higher education, especially when it comes to the development of the professional and personal qualities of future specialists, the impact of the sociocultural environment of universities on student behavior, interpersonal relationships, and value systems, as well as what is usually determined as a cultural mission of higher education institutions.

Higher education is a cultural phenomenon and, therefore, in the context of such education, the integration of the sociocultural and professional aspects of the language. Of particular importance is the communication between a student and teacher, in which the teacher acts not only as a specific professional source of information, but also as a bearer of appropriate culture, a model of attitude toward

professional activities, people, and the surrounding world. Defining such communication in linguistic and pedagogical terms, one of the main goals is to adjust the general level of culture by shaping the linguistic and cultural competence of future professionals.

Speaking-pedagogical communication is based on intersubjective relations; therefore, its nature is determined by the professional and cultural content of these relations. In the context of the formation of linguistic and cultural competencies, it is appropriate to consider the form and style of linguistic and pedagogical communication. From our perspective, dialogic communication is optimal. It involves the exchange of experience in understanding the problems discussed and the desire to find a compromise. Dialogue is also an open speaking system. Unlike a monologue, in which the speaker is the only active subject, dialogue involves the clash of different points of view with different cultural overtones. In this sense, it has an unlimited scope of use. An indispensable basis for linguistic and pedagogical communication, which takes place in a dialogic form, should be mutual understanding in its cultural aspect. The key link in such mutual understanding is the cultivation of tolerance, the recognition of the interlocutor's right to have their views and beliefs and openly express them [1, c. 9].

There are several linguistic and cultural communication styles for teachers, according to psychology and pedagogical research.

a) Elementary style – the basis of communication with students is simple, almost routine rules and requirements.

b) Standardized style – formal adherence to cultural norms and less focus on student individuality.

c) Business style – the teacher does not consider the personal characteristics of the student, but only in the context of the effectiveness of the activity.

d) Personal style – communication with the teacher is based on the recognition of the intrinsic value of the student's personality. The student trusts the teacher, who is an authority and mediator between the student and expertise, as well as knowledge about the surrounding world and people.

One of a language teacher's key responsibilities is assisting international pupils in acquiring the necessary degree of linguistic and cultural proficiency. For this, it's important to consider the quirks brought on by the mindset, culture, and native tongue of the audience you work with. Certainly, experience demonstrates that Turkish students are the communicative type. They take in information via verbal and auditory channels, quickly picking up the language through linguistic communication. Students explore activities and pose questions in class. They typically anticipate the teacher's detailed explanations of the language, culture and history of the studied area. It should be kept in mind that practicing communication skills shouldn't be detrimental to abilities in reading, writing, speaking, and listening.

Turkish students find written control challenging, but this kind of work is very important. Therefore, oral forms of work must be combined with written ones. The teacher should also underline how important it is for students to comprehend every aspect of the language curriculum. It is necessary to form in students educational discipline and internal control, the ability to independently correct their own and others' mistakes.

Linguistic-pedagogical communication should help the students correctly form their style as a subject of communication, become professionals in their field, and carriers of the cultural traditions of society, which we consider as the task of forming linguistic and cultural competencies.

In the context of pursuing higher education, language, and pedagogical communication should be seen as essential components of general professional education. The development of linguistic-pedagogical communication as a mechanism that allows the application of both professional and cultural experience in the process of personality formation should result in a matrix for the formation of the student's linguistic and cultural competencies. Linguistic pedagogical communication helps people to completely realize their creative potential and offers the framework for

motivation, as well as the formation of general cultural awareness and self-development of future specialists.

References

1. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Спілкування в педагогічному процесі : навчальний посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2021, 100 с.
2. Хом’якова О. В. Культурологічні проблеми мовного відчуження у вищих навчальних технічних закладах у світі Болонського процесу / О. В. Хом’якова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Зб. наук. пр. Додаток 1 до вип. 31. Том 5 (47): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» / редкол. Кремень В. Г. та ін. – Київ : Гнозис, 2013. – С. 484–492.

ПІДРУЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В АСПЕКТІ КРЕОЛІЗАЦІЇ

Панченко О. І.

*Україна, Дніпро, Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара*

Відійшли у Лету підручники, де сторінки були вкриті суцільним шаром чорно-білих літер. Сучасний підручник стає полікодовим, або креолізованим, або мультимодальним.

Все більш важливою стає взаємодія тексту та малюнку, тексту та кольорової схеми, які допомагають та доповнюють один одного. У більшості випадків спостерігаємо взаємодію тексту та малюнку, які допомагають та доповнюють один одного. Аналіз підручників української мови як іноземної [1-4] демонструє, що найчастіше в них спостерігаємо повну та часткову полікодовість, невербальний елемент та текст тісно

зв'язані між собою, що полегшує для читача сприймання інформації.

Може існувати також повністю креолізований текст, без вербального компоненту, завдання є зрозумілим та чітким, не потребує додаткових пояснень, вся сутність завдання викладена в малюнку. У разі існування тексту з частковою креолізацією вербальна частина може бути самостійною і може існувати без візуального компонента, який представлений в тексті, але він абсолютно не потрібен, він не змінює сенсу завдання.

Часто спостерігаємо такий випадок креолізації, коли малюнок не просто доповнює сенс речення, він містить головну інформацію, в такому контексті (слова, які потрібно з'єднати між собою) подача інформації у вигляді пазлу пробуджує зацікавленість і бажання для виконання завдання.

Дослідивши та проаналізувавши засоби створення полікодовості у поширених підручниках української мови як іноземної, ми визначили, що текст з нульовою креолізацією трапляється в 25 % випадків, часткова креолізація, як і нульова також має відсоток 25. Текст з повною креолізацією – 50 %.

У разі використання часткової креолізації завдання до вправи, або вербальна частина, може існувати самостійно без образотворчого компонента. Прикладом може бути фрагмент підручника української мови як іноземної.

Список використаних джерел

1. Вальченко І. В., Прилуцька Я. М. Ласкаво просимо!: навч. посібник з української мови для іноземних студентів. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, 2011. 387 с.
2. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком: підручник. Харків: Фоліо, 2017. 288 с.
3. Силка А. А. Українська мова як мова професійного навчання: навчальний посібник для іноземних студентів медичного профілю (з англійською мовою навчання). Суми: Сумський державний університет, 2016. 129 с.

4. Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. 195 с.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МОВ

Певсе А. А., Лібак Н. А.

*Україна, Закарпатська обл., Закарпатський угорський
інститут імені Ференца Ракоці II*

Інформаційна компетентність викладача має важливе значення у процесі викладання мов, оскільки мова вивчається в широкому контексті, що охоплює не тільки лексичний та граматичний аспекти, а й соціальні та культурні аспекти.

Інформаційна компетентність викладача означає, що він може ефективно знаходити, оцінювати, використовувати та поширювати інформацію з використанням цифрових технологій та інших засобів комунікації.

Одним з головних завдань викладача мов є розвиток навичок комунікації студентів. Інформаційна компетентність допомагає викладачу знайти та використовувати різноманітні комунікаційні засоби, які сприяють розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Одним з методів навчання мови є метод проєктної роботи, коли учні працюють над проєктами, що сприяють розвитку їхніх комунікативних навичок.

Також важливо використовувати інтерактивні методи навчання, такі як групова робота, дискусії, ігри тощо, що дозволяє учням активно спілкуватися між собою та використовувати мову для обговорення різних тем та ідей.

Всі ці методи можуть бути використані викладачем для досягнення мети розвитку комунікативних навичок студентів у навчанні мови. Важливо забезпечити різноманітність та

цікавість у навчальному процесі, щоб студенти мали більше можливостей для практикування мови та розвитку своїх навичок.

Крім того, викладач повинен бути здатним знаходити та використовувати різноманітні інтерактивні засоби та методи навчання, які сприяють ефективному засвоєнню мовного матеріалу та підвищенню мотивації учнів до вивчення мови. Викладач повинен також бути здатним оцінювати ефективність різних методів та засобів, що використовуються для вивчення мови.

Оцінювання ефективності методів та засобів вивчення мови може бути здійснено шляхом використання різноманітних оцінювальних інструментів, таких як тестування, порівняння результатів до та після використання певного методу, збір зворотного зв'язку від учнів та ін.

Оцінка ефективності методів та засобів вивчення мови дозволяє викладачу виявляти сильні та слабкі сторони та змінювати підходи до викладання відповідно до потреб учнів. Крім того, це допомагає викладачу відстежувати прогрес учнів та забезпечувати досягнення навчальних цілей.

Крім того, інформаційна компетентність викладача мов дозволяє йому розуміти важливість культурного контексту вивчення мови. Викладач повинен бути здатний використовувати різноманітні джерела інформації, щоб підтримувати та збагачувати своє розуміння культурних аспектів мови, таких як історія, традиції, звичаї та вірування.

Нарешті, інформаційна компетентність викладача мов є важливою з точки зору розвитку цифрової грамотності учнів.

У сучасному світі технології стали невіддільною частиною життя й освіти. Викладач мов повинен бути здатним використовувати цифрові інструменти та технології, які можуть покращити навчання мови. Наприклад, викладач може використовувати відеоуроки, аудіо матеріали, онлайн-словники, інтерактивні вправи та ігри, електронні підручники, мобільні додатки та інші технології, які можуть зробити навчання більш захопливим та ефективним.

Використання цифрових інструментів та технологій також може допомогти учням розвивати їхню цифрову грамотність, що має в собі знання про роботу з комп'ютером, інтернетом, програмним забезпеченням та соціальними медіа. Це важливо, оскільки цифрова грамотність є необхідною навичкою в сучасному світі та може допомогти учням у подальшому житті та кар'єрі.

У підсумку, інформаційна компетентність викладача мов є ключовою складовою ефективного викладання мови. Це дозволяє викладачу знаходити та використовувати різноманітні методи та засоби, які сприяють розвитку навичок мовлення та комунікації, підвищенню мотивації учнів до вивчення мови та розумінню культурного контексту вивчення мови.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Петрушова Н. В., Онищенко О. І.

*Україна, Полтава, Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка*

Робота з підготовки викладачів англійської мови проводиться у межах другого (магістерського) рівня вищої освіти, й наразі дану спеціальність здобувають все частіше викладачі, які мають зовсім інший перший фах. Дедалі більше медиків, вчителів початкових класів, психологів, представників технічних спеціальностей вступає до нашого університету, щоб вивчати саме англійську мову. Здобуті знання та диплом викладача даної мови дозволяє їм у майбутньому ставати активними учасниками процесу інтегрованого навчання, тобто викладати свої дисципліни не українською, а англійською.

Мета нашої роботи – визначити особливості підготовки майбутніх викладачів англійської мови, які будуть працювати зі студентами нефілологічних спеціальностей.

Відносно цього питання можна зазначити, що наразі існує тенденція, якщо є можливість, – розподіляти абітурієнтів, які вступають на перехресну спеціальність (початково відмінну від англійської мови), в окремі групи й викладати дисципліни відповідно до різних навчальних планів. Магістранти, які вивчали англійську мову під час бакалаврського рівня, зможуть дедалі поглиблювати свої знання з фаху та опанувати педагогіку вищої школи, а магістранти-«перехресники» – отримувати знання з англійської мови, літератури та методики навчання іноземних мов з початкового рівня. Що до методики викладання іноземних мов у вищій школі – це нормативна дисципліна, спільна для обох типів магістрантів.

У межах цієї дисципліни має йтися про вкрай важливе наразі питання надання професійно орієнтованої освіти, тобто спрямованої на здобуття знань та розвиток вмінь, які стануть у нагоді під час майбутньої професійної діяльності. Мова йде про навчання іноземних мов за професійним спрямуванням, викладання їх відповідно до професійних потреб студентів різних нефілологічних спеціальностей. Дане навчання передбачає вивчення студентами термінології за фахом, читання професійно орієнтованих текстів, розвиток комунікативних навичок, орієнтованих на майбутнє спілкування іноземною мовою із колегами з усього світу.

Також окремою дисципліною наразі вводиться «Методологія CLIL». CLIL – це «Content and Language Integrated Learning» (предметно-мовне інтегроване навчання), для втілення якого вчителі потребують знань з навчальної дисципліни, компетентних навичок цільової мови та вміння використовувати відповідну практичну педагогіку [1: 27]. Як зазначає Х. Бейтсен-Бердсмор, програми CLIL допомогли змінити освітні підходи у багатьох країнах, адже досвід викладання змістовного значення

на більш ніж одній мові приносить нові уявлення про вдосконалення загальноосвітніх програм [3].

Методологія CLIL вивчається у межах інтегрованого навчання, що більшістю педагогів розглядається як міжпредметне, тобто таке, що здійснюється шляхом злиття в одному предметі (курсі) елементів різних навчальних предметів на основі широкого міждисциплінарного підходу. Такий підхід не порушує логіки кожного навчального предмета, а забезпечує взаємодію. Навчальні дисципліни інтегруються в єдині цикли, курси, блоки, модулі, які мають спільну мету та спрямованість, викладаються на єдиних методологічних засадах. Результатом такої роботи є розробка і запровадження інтегрованих курсів, які є невіддільною складовою підготовки майбутніх фахівців [2: 30].

Відмінність CLIL від інтегрованого навчання, міждисциплінарних уроків полягає в тому, що акцент робиться не на двох дисциплінах, а лише на тій, що є фаховою для студентів. Умовно кажучи, студентам-історикам викладають історію англійською мовою. Результати впровадження даної методології у життя, при виконанні усіх необхідних вимог, вражають. Студенти опановують іноземну мову набагато швидше та успішніше, фахові дисципліни від цього теж не страждають.

Взагалі, під час підготовки викладачів англійської мови до роботи зі студентами нефілологічних спеціальностей потрібно підкреслювати, що вивчення англійської мови не є першочерговим пріоритетом для них, тут має бути своя специфіка та орієнтація на фах. Наприклад, орієнтація не на вивчення граматики іноземної мови, а на розвиток комунікативних вмінь у ситуаціях професійно орієнтованого направлення. Водночас така орієнтація вимагає значних зусиль від викладача іноземної мови, адже він теж повинен бути обізнаний у галузі фаху своїх студентів. Саме тому, ті магістранти, які здобувають освіту з англійської мови на умовах перехресного вступу, мають більше шансів досягти успіху під

час впровадження методології CLIL, професійно орієнтованого навчання та організації міждисциплінарних занять.

Список використаних джерел

1. Кононенко Н. О. Використання CLIL технологій в процесі навчання фізики. *Наукові записки молодих учених*. 2020. № 5 URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1735> (дата звернення: 14.03.2023).
2. Падун Н. О., Падун А. О. Інтегроване навчання як міждисциплінарна проблема. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2017. № 2. С. 26–31.
3. Baetens-Beardsmore H. Foreword: The past decade and the next millenium. *Profiling European CLIL Classrooms*. UNICOM : University of Jyväskylä & European Platform for Dutch Education, 2001. P. 10–11.

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Пілюгіна Т. В.

Україна, Ірпінь, Державний податковий університет

Інтеграція України у світовий та європейський простір, укладання ділових угод із зарубіжними партнерами, розширення професійних і культурних зв'язків України з країнами-членами Європейського союзу, збільшення інформаційного потоку вимагає від сучасного випускника немовного вищого навчального закладу вільного володіння іноземною мовою, що відповідає сучасним європейським стандартам. Тому перед освітянами стоїть завдання пошуку та розробки новітніх підходів з використанням інформаційних технологій,

удосконалення викладання іноземних мов з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, який відповідає високим професійним вимогам.

Використання інформаційних, ігрових, інтерактивних та мультимедійних технологій на заняттях з іноземної мови урізноманітнює процес сприйняття та впливає на формування навичок говоріння. Завдяки комп'ютеру та інтернету студенти мають можливість опановувати великий обсяг інформації, а різноманітна кількість онлайн-ресурсів сприяє удосконаленню будь-яких навичок вивчення іноземної мови.

Розробкою та упровадженням у навчальний процес нових інформаційних технологій займаються такі дослідники, як О. Андрущенко, О. Бігич, О. Бондаренко, П. Данкель, В. Заболотний, Т. Коваль, А. Малій, О. Міщенко, А. Нісімчук, Л. Олійник, О. Пінчук, Р. Хартіган, О. Циркун та багато інших науковців.

Метою дослідження є визначення можливостей інноваційних технологій навчання у процесі формування професійної іншомовної компетенції студентів немовних вищих навчальних закладів, а саме – інтерактивних методик навчання та засобів сучасних інформаційних технологій.

Професійна підготовка майбутніх фахівців стала неможливою без інформаційних технологій, адже культурне середовище існування людини тісно пов'язане зі споживанням і продукуванням цифрової інформації. Такі трансформації викликані вимогами сучасних тенденцій розвитку та характерними особливостями цифрових технологій в освіті, які додають безперечні переваги у вигляді доступності інформації та можливостей швидкого пошуку у реальному часі; спрямуванням власних бажань та прагнень на цілеспрямоване опанування матеріалу; об'єднанням знань з різних галузей науки та бізнесу [2].

Високотехнологічність є епіцентром людського розвитку сьогодні, тому й освітню сферу неможливо уявити без упровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Це

охоплює усі технології, які можна використовувати для роботи з інформацією: смартфон, комп'ютер, аудіотехнології, спеціалізоване програмне забезпечення тощо. Їх основною метою є підготовка студентів до життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства. На будь-якому етапі навчального процесу можна використовувати мультимедійні технології, які слугуватимуть джерелом дидактичного матеріалу чи наочності, інструментом контролю і діагностики, тренувальним засобом чи індивідуальним інформаційним простором студента [1:57]. За їх допомогою у здобувача вищої освіти формуються уміння користуватися різними джерелами інформації, порівнювати та аналізувати дані, вивчати та обробляти інформаційні ресурси іноземною мовою. Вирішальне значення інноваційних технологій у підвищенні рівня володіння іноземною мовою полягає у формуванні особистості, готової до міжкультурної співпраці та комунікації на міжнародному рівні [3].

Отже, аналіз наукових досліджень показав необхідність комплексного поєднання традиційних та інноваційних освітніх технологій, використання різноманітних новітніх підходів як методологічної основи системи навчання іноземної мови. Інноваційні методи дозволяють надати процесу навчання іноземної мови комунікативного, пізнавального спрямування, сприяють розвитку умінь та формуванню навичок здійснення ефективної іншомовної комунікації. Навчання іноземних мов здійснюється саме завдяки комплексному застосуванню засобів новітніх інноваційних технологій. Сучасні інноваційні технології навчання іноземної мови дозволяють розвивати розумові та творчі здібності майбутніх фахівців, їх професійну спрямованість, формувати здібності іншомовного спілкування у конкретних професійних, ділових та наукових сферах.

Список використаних джерел

1. Андрущенко О. Англомове професійне спілкування з використанням ІТ / О. Андрущенко // Відкритий урок. – 2012. – No 1. – С. 56–60.

2. Дуброва А. С. Впровадження інноваційних технологій як засіб формування іншомовної підготовки майбутніх фахівців [online].
URL: <file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/1464-5740-1-PB.pdf>
3. Щеглова А. О. Дидактичні основи використання ІКТ при викладанні іноземної мови у немовних закладах вищої освіти [online]. URL:
[http://eetecs.kdu.edu.ua/2020_01/EETECS2020_008\(1\)_08](http://eetecs.kdu.edu.ua/2020_01/EETECS2020_008(1)_08)

FOREIGN LANGUAGE TRAINING: UNIVERSITY AND PRIVATE PRACTICE. IS AN EXCHANGE OF EXPERIENCE POSSIBLE?

Proskurina L. M.

Ukraine, Kyiv, ILS Novamova

Over the past 20 years, the methodology of teaching foreign languages has rapidly devolved. This was facilitated a rising appreciation for communicative-interactive learning, the development of author's methods, the emergence of numerous digital applications, and other digital tools that accelerate the process of memorization. The globalization of education has also put forward new requirements for language learning, such as a good command of the intermediary language, the use of new, better, and widely available materials. The pace of learning has likewise increased. Moreover, the transition to online learning due to the global COVID-19 pandemic has accelerated the technological transformation in language learning.

It should be noted that the private educational services market, and not public or state-funded channels, which quickly took advantage of emerging opportunities and prospects. Private language-learning service providers responded to these changes and underwent a profound evolution. Private language schools in the

countries of the former Soviet Union, various educational platforms, and private practices entered the European market and began to adapt to its standards. This is predictable, because in the post-Soviet education system, the private market, which is directly dependent on profits, is more agile and orients itself more quickly in the competitive marketplace.

In this regard, teachers of higher educational institutions will have to comprehend these changes and answer certain questions in order to become more attractive in the educational service market.

Question 1. What distinguishes the teaching of foreign languages in universities from that of private practice?

The goals of students choosing a university and students who prefer private lessons are different from university curricula. It is logical to assume that the university should ensure high standards of education, and compliance with methodology that is effective and consistent with the goals of the program. These private programs differ from standard language proficiency programs in the specifics of achieving certain proficiency levels and the inclusion of a language for special purposes (terminology), depending on the major chosen by the student.

In practice, the implementation of these tasks is hindered by a number of problems. One of them is the rigidity of preparatory faculties, which can be attributed to the Soviet past. Second, there is an absence of a motivating organizing principle of the student's independent work: time for independent work for students is given in the curriculum only formally, as part of it with the notorious training exercises. The choice of textbooks depends on the university environment, and often students study for years using textbooks developed by local teachers. But is it better for the student? Not necessarily.

Question 2. What distinguishes a private teacher from a university teacher?

Here, I do not consider the cases where a university teacher gives private lessons. In fact, private and university teachers have their own strengths and weaknesses. At the university,

professionalism is expected from teachers, which consists of deep subject-matter expertise, a confident scientific approach, and analytical thinking, while those offering private services do not always have a specialized education. It is assumed that it is universities with their creative atmosphere that provide movement forward, the search for new solutions, the development of methodology and the creation of modern materials. And it's still a fact that the requirements for teachers of foreign languages in Ukraine and Europe are different.

However, this is more of an idealized representation. Directly speaking, textbooks are created according to old-fashioned models, the presentation of the material is all in the same manner, and the speed of learning makes it almost impossible to use a communicative approach. Only a few enthusiasts try to bring innovative ideas into their daily routine. As a result, the most progressive ideas are born in private schools, which are open to experiments. Moreover, in professional interest groups from social networks, namely in professional discussion forums, there is an intensive exchange of opinions and ideas.

Question 3. What can university professors learn from private teachers?

Variety of material and good command of the intermediary language: these are things that can be implemented relatively easily. And by creating long-term and short-term programs, flexibility will attract students with different needs. It is private practice that takes into account the clip thinking and psychotype of modern youth, as well as the multitasking and busyness of the modern generation, offering capacious developments in the form of worksheets, and using short videos, various YouTube channels as an auxiliary resource.

If it is not possible to use published manuals aimed at communicative-interactive education, at least we can try to create them for oneself, adapting them to the specifics of the university.

The academic style of education is a sign of quality, Universities should not only be open to experiments – they should lead them.

**ІНТЕГРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ:
ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОСІБНИКА «РОЗМОВЛЯЄМО
УКРАЇНСЬКОЮ (СТАРТОВИЙ КУРС А1, А2)»**

Рева-Лєвшакова Л. В.
*Україна, Одеса, Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова*

Інтегративне навчання передбачає системний підхід до процесу вивчення української мови як іноземної. Важливу роль у цьому приділяється створенню підручників і навчальних посібників для освітніх мігрантів. Практику створення навчального посібника з української мови як іноземної рівнів А1 і А2 презентували 2021 року професор Рева-Лєвшакова Л.В. і доцент Гладир Я.С. Друге видання, перероблене і доповнене, навчального посібника «Розмовляємо українською (стартовий курс А1, А2): для іноземних студентів/слухачів ЗВО України» (Київ: ВД Дмитра Бурого. 384 с.) побачило світ 2022 року. Навчальне видання призначене для вивчення української мови як іноземної та розраховане на роботу не тільки в аудиторії іноземних слухачів підготовчих відділень, а й студентів, що навчаються в ЗВО України. Метою навчального посібника є формування україномовної комунікативної компетенції студента-іноземця або іноземного слухача ПВ.

Посібник призначено для початкової роботи з іноземними студентами/слухачами, які обрали Україну як стартовий капітал свого подальшого професійного й кар'єрного зросту, у прагненні котрого українська мова як іноземна стала містком, що крок за кроком наближає іноземного громадянина до омріяних інтенцій реалізувати себе у майбутньому.

Навчально-методичний посібник базується на традиційному та автентичному мовному матеріалі, складається з двох частин (А1 та А2), кожна з яких містить 10 уроків. Загалом представлено 20 послідовно систематизованих уроків. Кожна з частин завершується контрольними завданнями щодо роботи з текстами. Матеріал «Контрольні тексти» міститься в 10-му уроці. Так, до 10-го уроку першої частини (А1) додано наступні тексти: «Про себе», «Мій друг»/ «Моя подруга», «Моя аудиторія»/ «Мій клас», «Моя сім'я», «Наша група», «Мій день». Основним підсумовуючим завданням цієї частини є комплекс усіх видів мовної діяльності. До того ж розширюється комунікативна свобода іноземця, оскільки йому ще запропоновано в рамках означеної теми розповісти й надати інформацію про себе. У другій частині (урок 20) надано 7 контрольних текстів для роботи: «Моя біографія», «Мій день», «Мое життя в Україні», «Мое хобі – спорт», «Мое рідне місто»/ «Моя рідна країна», «Кривий Ріг – місто металургів», «Одеса – столиця гумору». Виконання післятекстової роботи має на меті важливий адитивний контроль – перевірку розуміння прослуханого або прочитаного тексту. Тексти супроводжуються післятекстовими вправами, що складає післятекстову роботу: семантизацію нової лексики за допомогою підбору синонімів чи антонімів, вичленування зайвого слова із групи тематично подібних слів, які пов'язані лексичними зв'язками, а також доповнення речення необхідними мовними одиницями відповідно до змісту тексту. Виконання післятекстової роботи має на меті важливий адитивний контроль – перевірку розуміння прослуханого або прочитаного тексту.

Авторський підхід до створення низки різних форм перевірки цілком логічний і виправдовується навчальними завданнями дисципліни. Серед практичних завдань є наступні: відповіді на запитання до тексту, вибір правильної відповіді з ряду запропонованих, визначення правдивих і хибних тверджень тощо. Для кращого сприйняття мовної своєрідності створено чимало таблиць, які наочно містять загальні правила

мовних конструкцій. До роботи залучено обов'язковий систематизований за логікою послідовності навчання словниковий матеріал з лексичним перекладом англійською, французькою й турецькою мовами.

Навчальний матеріал підібрано за системою завдань ознайомлюючого, навчального й закріплюючого характеру та передбачає оцінювання вміння сприймати монологічне й діалогічне мовлення. Коло завдань дає змогу сформувати в іноземних студентів/слухачів навички усної й писемної комунікації, необхідні для початкового рівня розуміння й спілкування та поступового культурно-мовного пізнання української мови. Запропонований у посібнику навчальний матеріал передбачає оцінювання вміння сприймати як монологічне, так і діалогічне мовлення; уміння повно й точно визначати тему адитивного висловлювання, розуміти основну проблематику в тексті, головну інформацію та розташування смислових частин. Система вправ, запропонованих у навчальному посібнику, дає змогу сформувати навички усної та писемної комунікації, які потрібні для вільного спілкування.

Це вагома робота апробована не один рік. Комплекс матеріалів має систематизований характер з прийомами повторювання, закріплення, розширення, освідомлення й націлений на практично-комунікативну реалізацію. Навчальний посібник адресовано фахівцям-викладачам для роботи з іноземними студентами та слухачами ЗВО України. Видання розраховане на широке коло слухачів та студентів іноземного походження.

Список використаних джерел

1. Рева-Левшакова Л. В., Гладир Я. С. Розмовляємо українською (стартовий курс А1, А2) : навч. посіб. для іноземних студентів-слухачів ЗВО України (2-ге видання, перероблене і доповнене). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2022. 384 с.

USING POSSIBILITIES OF DISTANCE EDUCATION FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Ryzhchenko O. S.

Ukraine, Kharkiv, National university of civil defence of Ukraine

These days our country is constantly facing complex challenges, one of which was the epidemiological situation with the spread of COVID 19, which forced teachers and lecturers to start using distance education systems in the shortest possible time. Unfortunately, this system has not been properly mastered by the majority of the teaching staff yet. But it is precisely the challenges that have always become the driving force of progress. Regrettably, military actions on the territory of our country did not make this task easier, but, on the contrary, added even more difficulties to the process of giving and getting knowledge. However, this situation has not become an obstacle or forced stoppage of the educational process, which, as it is known, should be continuous and take place throughout life. Therefore, active attention must be paid to all forms and methods, tools and other possibilities of distance education that will help in solving the task, namely, establishing a smooth educational process, regardless of difficult circumstances.

The researcher of the problem M.M. Kudria points out that “at the current stage of education development, the learning model can exist in combination with the use of the latest technologies for learning English, namely multimedia learning tools and multimedia learning technologies. Therefore, new educational trends should be implemented under the leadership of a competent teacher who is able to combine language teaching, using new methods and forms of education. Technical means and technologies productively change the capabilities of the teacher, make the lesson more intense” [1: 226].

The forced transition to distance learning has opened up a wide range of opportunities for teachers to use modern innovative methods of teaching foreign languages, which allow to make greater emphasis on the development of the necessary language skills and its use in a

certain situation. Moreover, students of higher education get the opportunity to plan their time and monitor their own progress in learning and mastering the language independently. We would like to pay attention to the following methods:

- the scenario method (storyline method);
- computer-assisted learning (CALL);
- simulation method;
- project-based learning;
- the “case- study” (case method).

Modern innovative methods, in contrast to traditional forms and methods of teaching, pay more attention to the development of the necessary skills of oral communication, which, thereby, allow learners to reach a new level of language mastery. As aptly noted by V.M. Pribylova, “distance education has a number of positive features that are not characteristic of traditional education, namely:

- distance education forms a global (national, regional, city, local), fundamentally new educational space;
- the opportunity to study at a convenient time in a convenient place and pace, an unregulated period of time for mastering the discipline;
- parallel training with professional activity, i.e. without separation from manufacturing;
- the possibility of accessing many sources of educational information (electronic libraries, data banks, knowledge bases, etc.);
- communication with each other and with teachers through the Internet and e-mail;
- concentrated presentation of educational information and multiple access to it increase the efficiency of assimilation of the material;
- with distance learning each student has the opportunity to spend more effort and time on difficult and important topics for him with the purpose of in-depth study;
- use of the latest advances in information and telecommunication technologies in the educational process, which also makes it possible to teach how to work with them;

- equal opportunities to receive education – regardless of the student's place of residence, state of health, elitism, and material security;
- distance learning helps to overcome psychological barriers associated with a person's communicative qualities, for example, shyness, fear of public speaking, etc.;
- export and import of world achievements in the market of educational services;
- distance learning expands and updates the role of the teacher, who must coordinate the cognitive process, constantly improve his or her courses, increase creative activity and qualifications in accordance with innovations;
- distance education has a positive effect on the student, increasing his or her creative and intellectual potential due to self-organization, the desire for knowledge, the ability to own computer equipment and make responsible decisions independently;
- the quality of distance education is not inferior to the quality of the face-to-face form of education, but improves due to the involvement of highly qualified personnel (professors and teachers) and the use of the best educational and methodical publications and control tests in the disciplines in the educational process” [2: 30-31].

Thus, the advantages of the latest technologies during distance learning not only of a foreign language, but of any disciplines are obvious. Moreover, it is distance education that provides more opportunities during training, which is also an important factor in the choice of traditional or modern teaching methods.

References

1. Kudria M. M. Suchasni metodyky vykladannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli Ukrainy. *All Ukrainian scientific-practical magazine Principal of School Liceum Gymnasium*. 2021. № 1 (86). S. 222-230.
2. Prybylova V. M. Problemy ta perevahy dystantsiinoho navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy. *Problemy suchasnoi osvity*. 2017. № 4. S. 27-36.

ПРОВАДЖЕННЯ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Свінціцька Д. В., Купчишина В. Ч.

Україна, Хмельницький, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

У сучасному світі важливою засадою для розвитку особистості є вивчення мов. Ще зі школи дитина починає знайомитись з іноземними мовами, які в подальшому дають поштовх для відкриття нових можливостей їх застосування. Здобувач освіти починає засвоювати для себе нові знання й теорії про певний вид іноземної мови. Важливим моментом є психолого-педагогічні основи володіння науково-педагогічним складом, методикою викладання мови, впровадження сучасних результатів наукових досліджень в освітній процес, адже саме від знань й майстерності викладача, з врахуванням вікових особливостей і особливостей сприйняття, залежить якість засвоєння іноземних мов здобувачами освіти.

Питання щодо психолого-педагогічних основ викладання мов у закладах вищої освіти неодноразово було предметом наукових розвідок науковців. Серед сучасних вітчизняних дослідників можна назвати такі прізвища, як Г. Бабак, М. Гала, О. Давиденко, Т. Задорожна, С. Іваненко [3], О. Ісаєва [4], Н. Краснова, Н. Логутіна, Г. Сорокіна, Л. Юрчук, Л. Яненко та ін. Так, науковці (М. Гала [1: 35-37], О. Ісаєва [4: 38-41], Н. Логутіна [5: 116-118] та ін.) акцентували увагу наукової спільноти на нових тенденціях у викладанні іноземних мов, розкритті особливостей використання в освітньому процесі нових методів викладання та виокремлення шляхів удосконалення процесу викладання іноземних мов здобувачам вищої освіти. Проблеми викладання іноземних мов неодноразово було обрано предметом розгляду й обговорення численних круглих столів та наукових конференцій [6].

Дослідники у своїх наукових роботах аналізують проблемні питання у викладанні іноземних мов і пропонують способи їх вирішення [2: 51-54].

Ми погоджуємось з думкою дослідників [2: 51-54], що серед численних проблемних питань у засвоєнні іноземних мов вчені відмічають проблеми вмотивованості здобувачів вищої освіти, брак практичних навичок розмовної мови, особливості формування їх комунікативної компетентності. На нашу думку, до цих проблемних питань можна віднести й стан розвитку когнітивної сфери здобувачів вищої освіти. Кожен з процесів пізнавальної сфери суттєво відображається на засвоєнні навчального матеріалу, у тому числі й при вивченні іноземних мов.

Одним з сучасних наукових підходів до вивчення іноземних мов є когнітивно-комунікативний. Його зміст, особливості застосування та проблемні аспекти розкрито в цілій низці наукових праць як вітчизняних, так і закордонних науковців (Г. Барабанова, І. Бім, О. Бовза, І. Бородуліна, А. Ветохов, І. Зимня, С. Зонтова, І. Ігнатова, О. Канюк, Л. Конопляник, С. Ніколаєва, Т. Ніфака, Я. Проскуркіна, Т. Самосенкова, Ю. Ситнов, В. Слабоуз, О. Черпак, А. Щепілова, А. Chamot, А. Johns, W. Rivers та ін.). Представники зазначеного підходу зазначають, що його застосування є найбільш доцільним, адже саме він спрямований на розвиток основних видів мовленнєвої діяльності, а його використання сприятиме досягненню високого рівня ефективності освітніх завдань, що у подальшому позитивно відобразиться у професійній діяльності фахівця. Завдяки тому, що зміст когнітивно-комунікативного підходу має відповідати природній пізнавальній поведінці особистості, у здобувача освіти відбуватиметься формування сприйняття навчального матеріалу, уявлення про мовні явища, що, в свою чергу, відобразатиметься на його пам'яті, мисленні, мовленні, увазі тощо. Так, В. Слабоуз з цього приводу зазначає, що «в наш час склався не лише авторитетний напрям, а й провідна парадигма, методологія лінгвістичних досліджень, яка претендує на найбільшу ефективність». Авторка дослідження

акцентує увагу на тому, що серед основних завдань когнітивної лінгвістики, особливе місце належить вивченню когнітивної діяльності особистості у процесах «породження, сприйняття й розуміння мовлення, пізнавальних процесів і ролі природних мов у комунікації» [7: 186-192].

Отже, когнітивно-комунікативний підхід є одним з ефективних серед інших підходів вивчення іноземної мови. Його прихильниками запропоновано цілу низку методів та прийомів активізації розумової діяльності здобувачів освіти, що позитивно відобразиться на засвоєнні навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Гала М. Навчання іноземної мови як засіб стимулювання професійно-особистісного розвитку студентів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 18. 2010. С. 35–37.
2. Давиденко О. Б., Задорожна Т. П. Проблеми вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях в умовах дистанційної форми навчання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип. 84, том 1, 2021. С. 51–54.
3. Іваненко С. М. Вимоги до викладання іноземних мов у світлі реформування вищої школи. Здобутки та перспективи розвитку сучасного мовознавства. Міжнародний збірник наукових праць, присвячений 70-річному ювілею професора Алли Андріївни Калити. С. 230–236. URL: <https://core.ac.uk/reader/323532860> (дата звернення: 04.02.2023).
4. Ісаєва О. В. Нові тенденції у викладанні іноземних мов у немовних закладах вищої освіти. Збірник наукових праць ДонНАБА. № 4. Том 2. 2017 (10). С. 38–41.
5. Логутіна Н. В. Шляхи удосконалення викладання іноземних мов в економічному ВНЗ для формування готовності до професійного іншомовного спілкування у майбутніх менеджерів. Науковий вісник Ужгородського національного

університету. Серія: «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 32. 2014. С. 116–118.

6. Проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Мелітополь, 20 травня 2021). Мелітополь: ТДАТУ, 2021. 211 с.
7. Слабоуз В. Лінгвістична когнітологія як нова парадигма вивчення когнітивної функції мови. Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Соціальні комунікації. Літературознавство. С.186–192.
URL: <https://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/016-24.pdf> (дата звернення: 04.02.2023).

ФОНЕТИЧНА ЗАРЯДКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ

Селіна І. Л.

*Україна, Харків, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна*

Вимова є основою для побудови мовлення, фундаментом для розвитку та вдосконалення решти навичок іншомовного говоріння, зокрема українського, тому вступний фонетичний курс займає головне місце в формуванні слуховимовних, інтонаційних, лексичних, граматичних навичок і мовленнєвих умінь.

Фонетичні навички – це навички, що вимовляються автоматично, тобто навички правильної вимови українських звуків та їхніх поєднань, виділення цих звуків у потоці мовлення, постановки наголосів, правильного інтонаційного оформлення синтаксичних конструкцій української мови. Отже, процес навчання української фонетиці як іноземної грає дуже значну роль та є початком «будівництва» всього подальшого навчання української мови як іноземної, оскільки сформованість

фонетичних навичок є неодмінною умовою адекватного розуміння мовного повідомлення, точності вираження думки й виконання мовою комунікативної функції [2].

Відразу після закінчення вступного курсу з фонетики у деяких ЗВО практикується застосування курсу музичної фонетики, який сприяє підвищенню ефективності та оптимізації процесу формування фонетичних навичок і дуже подобається іноземним студентам.

У процесі подальшого навчання української мови як іноземної обов'язково проводяться супровідний та коригувальний фонетичні курси.

Ефективним засобом коригування правильного виголошення, зміцнення довільної промовистості в іноземних студентів є фонетична зарядка. Це робота, яка коригує помилки вимови, яка удосконалює знання іноземних учнів про фонетичні особливості української мови, яка закріплює та тренує їхні вимовні навички. Найчастіше фонетична зарядка проводиться на початку уроку та займає не більше 15 хвилин навчального часу, тому що це дієвий засіб, який допомагає перемикнути свідомість студентів з рідної мови на українську, та сприяє їхній підготовці до кращого сприйняття та відтворення української мови протягом усього уроку, а також допомагає уникнути інтерференції. Фонетична розминка підвищує ефективність навчання, тому що впливає на емоції та почуття іноземних студентів. Під час цієї вправи тренуються такі вміння: вимова голосних та приголосних звуків, вимова складних поєднань звуків, вимова складних слів та цілих речень, а також їхні інтонаційні оформлення.

Заради отримання очікуваного результату викладачеві потрібно правильно підбирати необхідний матеріал для фонетичної зарядки, дотримуючись одного з принципів методики викладання іноземної мови, – принципу системності та послідовності: від простого до складного, від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від близького до далекого. У більшості випадків використовують одне – два фонетичні

явища, які відображають труднощі у вимові звуку української мови, чи поєднань звуків, чи інтонаційній конструкції, чи інше. Часто для фонетичної зарядки використовують скоромовки, прислів'я, приказки, лічилки, пісні та вірші, завдяки яким ефективно реалізується комунікативна спрямованість заняття з української мови як іноземної, тобто створюється природна ситуація мовного спілкування. Крім того, звертаючись до матеріалів усної народної творчості, викладач стимулює вироблення правильної дикції й артикуляції іноземних студентів та підвищує їхню культуру мовлення.

Отже, фонетична зарядка на уроках української мови як іноземної, формує, розвиває та удосконалює розвиток вимовних та інтонаційних навичок іноземних студентів, а також сприяє повторенню та закріпленню лексичного і граматичного матеріалу на всіх етапах навчання; допомагає формуванню в іноземних студентів навичок усного мовлення. Без фонетичних вмінь і навичок неможливі будь-які комунікативні акти, тобто неможливе спілкування [1].

Список використаних джерел

1. Новосьолова А. К. Особливості навчання фонетики української мови як іноземної у закладах вищої освіти / А. К. Новосьолова // Концептуальні шляхи реформування та розвитку педагогічних наук: матеріали II наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 22-23 трав. 2020 р.). – Херсон: Молодий вчений, 2020. – С. 37-42.
2. Пятяка Д. Р. Формування фонетичних вмінь і навичок на початковому етапі навчання іноземної мови [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного рівня бакалавра; спец.: 035 – філологія / Д. Р. Пятяка; наук. керівник А. В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2020. – 29 с.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОРИЧНИХ АСОЦІАТИВНИХ КАРТ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соколовська С. В.
*Україна, Київ, Київський університет
імені Бориса Грінченка*

Пошук нових технологій навчання англійської мови у закладах вищої освіти, зокрема для розвитку вмінь говоріння, спонукає звернути увагу на метафоричні асоціативні карти (МАК) як популярний арт-терапевтичний інструмент психологів, коучів і освітян, що застосовується для різних вікових категорій. Цей засіб також трактують як зручний проєктивний метод групової та індивідуальної роботи, який дозволяє працювати одночасно і з емоційними, і з когнітивними сферами особистості шляхом інтерпретацій зображень, які не оцінюються, як правильні чи помилкові [2: 247]. На думку вітчизняних теоретиків та практиків психології (Бородулькіна Т., Блінов О., Вернікова Н., Кузьменко Т., Милорадова Н., Попова Г. та ін.), робота з МАК дозволяє створити екологічний терапевтичний простір, у якому клієнт має змогу відчувати себе у безпеці [1: 33]. Також МАК допомагають висловити думки, формулювати їх і конкретизувати повідомлення. [2: 254]. З огляду на вище зазначене, розглянемо метафоричні асоціативні карти як засіб забезпечення комунікації на занятті та введення студентів у мовленнєву ситуацію. Вітчизняні фахівці у галузі навчання іноземних мов (Вишневський О., Ніколаєва С., Редько В., Тарнопольський О. та ін.) розглядають зорове унаочнення як один з ефективних способів пред'явлення предмета розмови [3: 164], що підтверджує доцільність МАК поряд із малюнками, картинами, фотографіями тощо. На нашу думку, цей інструмент дозволяє надавати традиційним темам комунікативного заряду, поштовху до розмови й спонукають студентів до вибору змісту висловлювання, самовираження і формування власного

судження. Наприклад, тема «Знайомство» може бути творчо представлена з використанням метафоричних асоціативних карт колоди «Habitat», які зображують стосунки людей між собою і з навколишнім середовищем. За нашими спостереженнями, під час знайомства зі студентами ефективною є вправа з таким комунікативним завданням: *From the presented pack of cards, choose the one that tells about you and the second card that is definitely not about you; tell us what is shown on the cards and why you have chosen them.* Також для формулювання комунікативного завдання можна поставити прямі запитання: *Which card best describes you? Which card is not about you? Express your ideas and explain them. If possible, use specific examples to prove your answer.* Таким чином, студенти самостійно обирають карти, і разом з тим представляють певну інформацію про себе, свої уподобання, хобі та інші важливі для них аспекти, а також демонструють англомовні вміння і навички, креативно добираючи мовленнєві зразки для розповіді.

Отже, використання метафоричних асоціативних карт на заняттях англійської мови у вищому закладі освіти дозволяє сформулювати такі висновки:

1. Мовленнєва діяльність студентів, обумовлена зоровим унаочненням у вигляді метафоричних асоціативних карт, являє собою активний процес англомовного говоріння, в якому виражені мотив висловлювання, комунікативний намір мовця і мовленнєва ініціатива.

2. Метафоричні асоціативні карти стимулюють студентів до конструювання власної мовленнєвої діяльності, розгортання сюжету, здогадки й індивідуальної інтерпретації, в цілому, творчого підходу до виконання комунікативного завдання і самовираження.

Розглянуті загальні аспекти проблеми потребують подальшого дослідження, зокрема, розробки системи вправ з використанням метафоричних асоціативних карт для студентів з урахуванням специфіки спеціальності та освітньої програми.

Список використаних джерел

1. Кузьменко Т. М. Метафоричні асоціативні зображення як трендовий арт-терапевтичний інструментарій психологічного супроводу клієнтів з проявами емоційної нестабільності. *Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні*, 22-23 лютого 2019 р.: Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Львів, 2019. С. 32–35.
2. Попова Г. В., Грінченко О. М. Використання метафоричних асоціативних карт у процесі професійного самовизначення студентів-психологів: результати апробації коучингової колоди «Супервізія». *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2018. Випуск 57. С. 245–257.
3. Тарнопольський О. Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник / О. Б. Тарнопольський, М. Р. Кабанова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

POSSIBILITIES OF USING MICROSOFT TEAMS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Solovyova O. V.

Ukraine, Zaporizhzhia, Zaporizhia State Medical University

Modern higher education is being rapidly filled with new means of information technologies, which leads to a change in the ways of providing new material using all available modern educational methods in the conditions of online learning. This format requires finding new or improving and modifying traditional methods and forms of teaching a non-native language to foreigners. Solving the problem of teaching non-native language in the system of either synchronous or asynchronous online learning is a complex and important task. It is impossible to imagine life without new information technologies that help us teach and learn new material,

therefore, the development and implementation of electronic forms of training is relevant in increasing the efficiency and quality of education [1: 76].

One of the online learning systems is Microsoft Teams. Microsoft Teams is a virtual learning environment that provides teachers and students with a set of tools for online learning. Microsoft Teams can be used for training students both in classrooms and for independent work at home. This computer platform is intended for the organization of online training in virtual environment using Internet technologies. Many distance education resources are provided in the system, a combination of which can be used to organize effective training in educational institutions [2: 29].

Microsoft Teams provides an opportunity to demonstrate educational materials and give access to resources and manage them; provides communicative interaction of participants in the educational process, which is implemented in the form of Internet conferences, forums, discussions, as well as messaging. An important role in the organization of online learning based on the platform Microsoft Teams, have tools for organizing control of students' knowledge level.

The knowledge control procedure on the Microsoft Teams platform is organized in the form of test tasks based on the Forms application. Checking knowledge, in real time, is the basis for obtaining an objective independent assessment of the level of initial knowledge of students.

Using Microsoft Teams allows students to build their own strategy of studying disciplines and promotes the acquisition of new knowledge, skills and abilities. Implementation of the educational and methodological complex, which includes distance courses developed on the basis of the Microsoft Teams platform, helps students quickly master new educational material in a convenient way at any convenient time.

References

1. Hong K., Lai K., & Holton D. Students' satisfaction and perceived learning with a Webbased course (2003). *Journal of Educational Technology & Society*, vol. 6(1).
2. Mukhtar K., Javed K., Arooj M., Sethi A. Advantages, Limitations and Recommendations for online learning during COVID-19 pandemic era (2020). *Pak J Med Sci Q*, vol. 36, pp. 27–31.

PECULIARITIES OF THE MULTILINGUAL APPROACH TO LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Suima I. P.

Ukraine, Dnipro, Oles Honchar Dnipro national university

The multilingual approach is an inclusive approach that does not teach any language separately. It is considered as a mechanism of parallel interaction of three or more languages within a single educational space [3: 23]. With its help, students learn a second foreign language based on already acquired knowledge of the first foreign language and the language that was learned at birth (native language). To obtain a high level of multilingual competence, during classes, languages are used by students simultaneously in all four types of speech activity: listening, reading, speaking and writing.

Thus, during the educational process, students are considered as speakers who freely move between different languages, perceiving them as a single integrated multilingual system. This process is called translinguistic one [1: 97]. During it, at different stages of the lesson, teachers can direct students to use one or another language, depending on the currently assigned tasks.

For a more detailed understanding of the conceptual foundations of the multilingual approach, we should also emphasize the exceptional importance of the native language during the educational process and directly during the classes themselves. There was a time when the use of the student's native language within this

method was avoided, as it is dictated by most other approaches to teaching foreign languages. It was believed that this would become an obstacle to mastering a foreign language in full. Nevertheless, within the framework of this approach, this tendency was quickly changed in the other direction. Through a number of studies, linguists have recognized that one of the key characteristics of high-quality teaching is the ability of teachers to tap into students' prior understanding and experience, as well as background knowledge. This prior knowledge is encoded specifically in the native language, and therefore it is very important that teachers are able to facilitate the transfer of both concepts and skills from the students' native language to those being studied.

Accordingly, the multilingual approach involves working with many languages, including the mother tongue, and comparing them according to various parameters. With all this, it is not only a method of comparing and contrasting or translating each word into many languages at once, but also metacognition, which is natural for a person as a whole. This means that by learning foreign languages in this way, thanks to the action of cognitive mechanisms, the student is able to form a new special type of thinking that incorporates the cultural values of several peoples, thinking that is open to dialogue. This approach claims to create completely new methodological recommendations for its practical application. We highlight five main provisions that should be taken into account when preparing a curriculum based on a multilingual approach. They include: to pay attention to the cognitive aspects of language teaching and learning; to develop students' ability to compare linguistic phenomena during the processing of texts and other educational material in the languages being studied; to pay attention not only to the content of the selected materials, but also to their lexical and grammatical structure; to emphasize work with the text, including not only authentic literature, but also necessarily synthetic and parallel texts, which make it possible to compare and analyze different languages; to prepare comparative teaching aids in advance to save study time [2: 299].

In addition, taking this approach to work, it is necessary to understand that the main goal of multilingual education is realism and pragmatism: it is not about training specialists with the same level of competence in all languages studied, but about achieving a level of knowledge in one or another foreign language, which corresponds to the actual communicative, pragmatic and other needs of students, and which, after a certain period of training, can be easily increased later in case of such a need. Thus, the goal of teaching using a multilingual approach is to form students' functional multilingualism.

To implement this, a number of strategies corresponding to the leading concept of this approach were put into use. First of all, we mention the categorization, which is focused on cognitively motivated and interpreted models of teaching. This strategy represents the process of creating and further using not only the vocabulary learned in the appropriate syntax and with the appropriate morphemes, but within its limits it is also possible to study grammatical structures and forms. The student classifies both newly discovered vocabulary and grammatical structures and forms into the appropriate category that has similar semantic, morphological and syntactic properties. For example, students can create new dictionaries or tables with grammatical rules, forms or structures according to the functions, appearance or behavior of the lexical and grammatical units being studied.

The next strategy is transfer, which is based on language translation techniques. Depending on the properties of the target language, the student turns to his linguistic repertoire and transfers grammatical or lexical elements from a similar language system, which are usually represented by the native language or already mastered at a high level of the first foreign language, to the system of the language or languages currently being studied.

References

1. Garcia, O. *Translanguaging: Language, Bilingualism, and Education*. NY: Palgrave MacMillan, 2014. 162 p.

2. Munoz-Basols, J. Going beyond the comfort zone: multilingualism, translation and mediation to foster plurilingual competence. *Language, Culture and Curriculum*. UK: The University of Oxford, 2019. Vol. 32. P. 299–321.
3. Norris, L. Using multilingual approaches. UK: British Council, 2019. 44 p.

STUDENTS' MENTAL HEALTH VERBAL PRACTICES IN EFL WARTIME CLASSROOM

Torubara O. A.

*Ukraine, Chernihiv, T. H. Shevchenko National University
"Chernihiv Colehium"*

In spite of critical destruction of educational infrastructure and continuous missile attacks on the entire territory of the country Ukrainian universities resumed their work after a forced break in the first months of the war [1, 2, 5]. Current circumstances affected students both emotionally and psychologically and brought the necessity to respond to unprecedented learners' affective needs that would enhance their motivation, engagement, and satisfaction while alleviating their pain, fear, frustration and discouragement. Many of them were forced to leave for European countries or move to the regions of Ukraine with no hostilities. To make things still worse, the educational infrastructure suffered critical destruction [5: 10]. Currently the majority of students need psychological support more than acquiring professional skills and knowledge. It requires a high level of pedagogical competence from tertiary level teaching staff.

Scientists highlight that teacher of humanities in general, and foreign linguists in particular, are able to contribute to psychological aid, paying special attention to psycho-semantic effect of functional language instruments on the learners in various (especially stressful) communicative situations [3: 14]. Focus shift from learning a foreign language as a system of verbal means and rules of their usage to the

analysis of their functional repertoire in different spheres of communication will help the students to express their thoughts and emotions in a more thoughtful and conscious way and, as a result, will lead to a better emotional regulation and overcoming stress.

With these concerns in mind, after the analysis of the key challenges one has to outline possible solutions to present challenges in EFL classroom. To support mental health and well-being of our students the main issues to consider before the start are: learning environment, ways of interaction, format of meetings, language activities.

The first step is creation of a safe and welcoming environment at the lesson where the students feel confident to express themselves, share their backgrounds and backstories if they choose to. The issue of vital importance is to learn how to interact with traumatized students and facilitate their pair and group work, assist in overcoming the effects of psychological fatigue brought by the critical changes in the habitual pre-war lifestyle, displacement, broken families. It is about being kind, friendly, attentive and diplomatic, combining the role of a language teacher, a facilitator and a coach. It is worth referring to a professional psychologist for a specialist's consultation or inviting one to have a session together.

On top of that, altered schedule, shrinking or changing curriculum, technical problems (blackouts, poor electricity and water supply, no heating, unstable Internet and mobile connection), limited access to educational resources, constant air raid alerts add to mental health disturbances [6]. In light of these, choosing and offering an appropriate format of learning helps a lot in adjusting our students' lives to the new dramatic reality: synchronous or asynchronous, individualized or group mode allows all students regardless of their circumstances and settings of succeed and finish the academic year.

T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium" experienced a nearby blockade for several weeks and heavy bombing resulting in a loss of water, electricity, and heat. Education at university resumed online under adverse conditions in April of 2022 [2]. Accordingly, EFL educators needed to make optimum use of

available tools. Teachers of Foreign Languages Department did their best to provide targeted support to learners with diverse needs helping them 1) to become aware of their own mental state and self-reflect on current feelings and emotions; 2) to analyze reasons, present or possible consequences of such state; 3) find ways of overcoming or reducing negative effects.

Aiming at mentioned above, two student projects were launched at Natural and Mathematical Faculty of our university. The first one was “War Time Diaries” which helped our students to process traumatic and stressful experience of life on occupied territories and blocked city. The diaries were written in English, the students were not limited in text size or style. It goes without saying that their papers were not corrected or marked. The diaries were shared in a Telegram chat and any member of a group could get in touch with the author privately or in public. In such a way the teacher and the students had an opportunity to give and receive feedback, provide support and practice functional language of empathy and compassion.

Research proves that particular types of writing, such as expressive, reflective and creative, can be very beneficial for our health [4, 7]. What’s more, studies reveals that young people show more empathy in the psychoregulation of others than in relation to themselves, bottling up their own emotions and feelings. It is obvious that writing about “what hurts” does not substitute therapy but serves as a therapeutic tool for restoring psychological well-being. And it is not only about expressing what you feel. It triggers increased self-awareness of one’s own states, beliefs and values. It is a way of reflecting on your experience and learning from it. Sharing in a chat gave a feeling of belonging, not being alone in the face of danger. The project proved the necessity of cultivating in the youth environment communicative tactics of support, inspiration, outlining a positive perspective, emotional empathy. The second project “Small Talk is a Big Deal” was aimed at overcoming tension and stress using active listening techniques. Trivial conversation starter “How are you?” transformed dramatically and acquired much

broader sense in war time. Together with the students we developed a script of a war-time small talk which included a set of questions about safety measures, relocation, first aid for all participants whereas during a real conversation they were allowed to shape the themes they would like to share. It gave us a more holistic picture and deeper comprehension of our students' personal experience and allowed them to feel heard and valued.

Thus, during war teaching English as a foreign language becomes socially responsible and goes beyond correct grammar or perfect pronunciation. Language education is called now to enable the students' participation not only as learners but users of English to face effectively war challenges, manage war-caused mental conditions, restore well-being. It has mutual benefits both for students and teachers performing as an important encouraging and motivating factor.

References

1. Гришина, Ю. (2022) Університети війни: як українським студентам продовжити навчання. Відновлено з <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3437878-universiteti-vijni-ak-ukrainskim-studentam-prodovziti-navcanna.html>
2. Ломонос, І. (2022) Вищі навчальні заклади Чернігова поновлюють освітній процес в дистанційному форматі. Відновлено з <https://chernihiv.city/articles/204297/vischi-navchalni-zakladi-chernigova-ponovlyuyut-osvitnij-proces-v-distancijnomu-formati>
3. Bahan, M., Navalna, M., Istomina, A. (2022) Individual Verbal Codes of Spontaneous Emotional Psychoregulation of Modern Ukrainian Youth. *Psycholinguistics*, 31(2), 6-32. doi: 10.31470/2309-1797-2022-31-2-6-32. Available at: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1286/352>
4. Baikie, K., Wilhelm, K. (2005) Emotional and physical health benefits of expressive writing. *Advances in Psychiatric Treatment*, 11(5), 338-346. Available at: <https://doi.org/10.1192/apt.11.5.338>

5. Dutsyk, D., Orlova D., Budivska H. (2022) Transformation of media literacy sphere in full-scale war in Ukraine. Analytical overview. February-June 2022. Available at: https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2022/07/Transformation-medialiteracy_EN-1.pdf
6. Lavrysh, Y., Lytovchenko, I., Lukianenko V., Golub T. (2022) Teaching during the wartime: Experience from Ukraine, Educational Philosophy and Theory. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00131857.2022.2098714> DOI: 10.1080/00131857.2022.2098714
7. Pennebaker, J. W. (1997). Writing About Emotional Experiences as a Therapeutic Process. Psychological Science, 8(3), 162–166. Available at: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-9280.1997.tb00403.x>

ТЕСТУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Федько О. М.

*Україна, Дніпро, Український державний університет
науки і технологій*

Від початку пандемії та особливо у час повномасштабного вторгнення Росії в Україну в освітній галузі активно впроваджуються інтенсивні методи навчання, які ведуть до нових пошуків підвищення якості та ефективності контролю результатів навчання та появи нових його форм.

І хоча тестування, зокрема і комп'ютерне, в системі освіти є достатньо давно і знаходиться в стані постійного вдосконалення і періодичних змін, проблема використання тестів у немовних закладах вищої освіти під час вивчення

іноземних мов є сьогодні актуальною і достатньо ще не вивченою. А це означає, що ретельне вивчення цієї проблеми необхідне з метою запозичення досвіду розвинених країн світу українськими тестологами [2: 210]. Десятки дослідників присвятили чимало праць дослідженню проблеми використання тестів, однак проблема тестування, особливо комп'ютерного, з іноземних мов ще вивчена не достатньо.

Варто відзначити, що тестування широко застосовується на всіх ланках навчання як очного, так і дистанційного, починаючи з тренувального контролю і закінчуючи самопідготовкою. Тому надзвичайно важливим є те, щоб тестування як засіб контролю знань студентів у процесі вивчення іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах було ефективним. Для цього необхідний системний підхід до організації тестового контролю, який передбачає проведення чотирьох основних видів тестування, а саме: поточного, тематичного, рубіжного та підсумкового.

Метод тестових завдань спрямований не тільки на те, щоб визначити рівень володіння студентами іноземною мовою, але й щоб розвинути у них активне самостійне мислення, вдосконалити сприймання та довготривалу пам'ять, навчити не просто механічно запам'ятовувати, а й активно потім відтворювати ці знання на практиці.

Для виявлення рівня сформованості вмінь студентів читати й розуміти автентичні тексти, використовують такі форми завдань [5:20]: із вибором правильної відповіді; на встановлення відповідності; на заповнення пропусків у тексті; знаходження аргументів та висновків; вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв тощо. Щоб визначити рівень володіння лексичним та граматичним матеріалом, що дадуть можливість студентам вільно спілкуватися, застосовують, зокрема, такі тести: із вибором однієї правильної відповіді та із заповненням пропусків у тексті.

Розвиток комп'ютерних технологій створює ідеальні можливості для впровадження комп'ютерного тестування в

процес навчання іноземних мов. Це особливо важливо в час дистанційного навчання. Така технологія вважається корисною для розроблення діагностичних тестів. Розрізняють чотири головні вимоги до складання тестів, а саме: достовірність, надійність, повноцінність, тобто всебічність охоплення матеріалу, і практичність. Тест є повноцінним, якщо він містить відповідну кількість матеріалів з усіх аспектів його змісту. До прикладу, екзаменаційний тест повинен містити близько 60 питань, щоб дати надійну оцінку знань студента. Дуже важливо, щоб тест був зручним для студентів, інструкції до нього повинні бути максимально чіткими та точними.

Дослідники визнають, що на сьогодні такий вид контролю є невід'ємною частиною у вивченні іноземної мови. Однак є певна небезпека мовного тестування, яка полягає в тому, що будь-яка необґрунтованість, необережність або поспішність у висновках може привести до неправильних рекомендацій, непередбачених результатів і сумнівних педагогічних наслідків [3: 28].

Крім цього, надмірна захопленість тестуванням у навчальному процесі без відповідного критичного осмислення різних його аспектів може привести до недостатньо об'єктивної оцінки його навчальної цінності та тим самим замість користі завдати шкоди справі практичного викладання іноземної мови [6: 195].

Таким чином, використання тестів у процесі викладання іноземної мови у немовних закладах вищої освіти є цілком доцільним і необхідним. Проте варто зазначити, що викладачі повинні розробляти тести фахово, з урахуванням методичних рекомендацій, з дотриманням основних характеристик [1:20], які пропонують науковці-тестологи та експерти.

Список використаних джерел

1. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка. Вінниця: Логос, 2000. – 200 с.

2. Мусейчук С. М. Тестування як основна форма контролю при навчанні іноземних мов. *Лінгвометодичні концепції викладання іноз. мов у немовних вищих навчальних закладах України: зб. наук. статей учасників Всеукр. наук.-практ. конф.*, Київ, 23–24 грудня 2003 р. / ред. кол. : І. І. Тимошенко (голова) та ін. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. с.209–215.
3. Окулічева Н. А. Тестовий контроль знань учнів. *Англійська мова та література*. 2007. №11 (165). Квітень. С. 28–29.
4. Ханіна О. М. Проблема тестування в сучасній методиці викладання іноземної мови. *Іноземні мови*. 2004. № 1.
5. Швидкий О. Тестовий контроль у навчальному процесі. *Освіта. Технікуми, коледжі*. 2002. № 1. С. 19–21.
6. Якубовська Л. П. Використання тестів у навчанні іноземної мови курсантів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця, 2004. Вип.10. С. 192–196.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ МОВНИХ НАВИЧОК І УМІНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ

Фоміна І. Л.

*Україна, Одеса, Національний університет
«Одеська морська академія»*

Формування та розвиток мовних навичок і умінь є головним завданням усіх навчальних посібників та підручників для вивчення української мови як іноземної. Усі вони розраховані на певний рівень володіння студентами українською мовою. Рівень володіння мовою визначається сукупністю знань, умінь і навичок, які вже має студент у деякий конкретний момент часу. Правильне визначення рівня володіння мовними навичками – це актуальне завдання, котре сприятиме можливості вибрати найбільш раціональну програму навчання.

Найчастіше для визначення рівня володіння мовними навичками та вміннями викладач обирає усну співбесіду.

Співбесіда – це діалог, який проводиться у досить вільній формі, під час якої викладач подає репліки-спонукання у вигляді питання. Студент має реагувати на ці питання відповіддю. Оцінка за відповідь студента виставляється за шкалою ЗВО на підставі загального враження від відповідей.

На жаль, цей вид контролю має певні недоліки, а саме: він є суб'єктивним щодо визначення тем для співбесіди, кількості та характеру питань, так і в оцінці змісту й мовної коректності отриманих відповідей. Крім цього значним є вплив і загальний рівень знань усієї групи на студента, що проходить співбесіду. Однак, для викладача з досвідом, ці фактори не заважають правильно визначити знання, навички та вміння студента. Та все ж таки підвищити об'єктивність оцінки – це одне з найважливіших завдань сучасної методики, адже саме від об'єктивності оцінки залежить визначення якості навчання.

Для визначення рівня володіння мовними навичками та вміннями крім співбесіди використовують й інші види контролю. Наприклад, відтворення прочитаного тексту з можливою опорою на письмовий текст або завдання на аудіювання та відтворення прослуханого тексту. Також є ряд завдань, що дають можливість студенту реалізувати закладені у певній ситуації інтенції.

Проаналізуємо один із можливих видів співбесіди у формі переказу прочитаного чи прослуханого тексту. На якість переказу впливають два основні фактори, які не належать рівневі володіння мовою. Перший фактор – це власна пам'ять студента, оскільки зрозуміло, що студент з гіршою пам'яттю має більше труднощів під час відтворення тексту. Другий – уміння опрацьовувати інформацію, яку отримує ззовні: вміння виокремлювати головне, зробити висновки й таке інше. Окрім цих двох факторів є ще один, який суттєво впливає на якість переказу, а саме: чи є у тексті-зразку інформація країнознавчого

характеру, яка може ускладнювати розуміння тексту через розбіжність культури рідної мови та мови, що вивчає студент.

Під час переказу прочитаного тексту перевіряються навички та вміння студента не стільки у сфері продукування мови, а головне у сфері читання. У процесі переказу прослуханого тексту студент спочатку пасивно сприймає зміст усього тексту (не має значення чи цей текст побудований у формі монологу, діалогу чи полілогу), і лише потім відтворює його.

Навчання мови будується на тематичному принципі, тому важливо визначити коло тем, які будуть використані під час співбесіди. Кількість тем для контролю – десять (цієї кількості достатньо). Звичайно, викладач має знати чи вивчав студент кожен з запропонованих десяти тем або хоча б половину з них.

Далі необхідно визначити, якою мірою студент володіє навичками та вміннями за тією чи іншою темою. Як правило, оцінюються у відповіді студента саме мовні параметри, тобто наявність або відсутність мовних помилок.

Однією з порад лінгвістів є нерозривний зв'язок мови й мислення, тому важливо враховувати у висловлюванні студента, які саме мисленнєві дії необхідно було йому зробити для побудови своєї відповіді. *Аналіз – синтез – абстракція* – саме цей принцип вважається таким, що не має зв'язку з рідною культурою/мовою студента чи культурою/мовою, яку він вивчає. Таким чином, під час співбесіди відбувається перевірка не уміння студента здійснювати будь-яку мисленнєву дію, а можливість реалізації цих умінь.

У процесі контролю під час співбесіди викладачу необхідно враховувати відповідь студента на перше питання як демонстрацію його відношення до теми, відповідь на друге питання – це можливості студента виокремити важливі об'єкти в темі; на третє – вміння логічно пов'язувати певні об'єкти в запропонованій темі. Четверте питання демонструє вміння детально описати один з об'єктів теми, п'яте – уміння узагальнити, шосте – висновок, далі дати емоційну

характеристику, наступна відповідь – аргументування, потім студент у своїй відповіді має можливість продемонструвати порівняльний аналіз будь-якого явища, що безпосередньо стосується теми співбесіди. Остання відповідь проілюструє власні здібності студента, його фантазію в межах запропонованої теми.

Отже, важливим у процесі проведення співбесіди й виключення суб'єктивного в оцінці відповіді студента є ретельний підхід до формулювання питань. Це сприятиме збільшенню об'єктивності в оцінці рівня володіння мовними навичками та вміннями.

Список використаних джерел

1. Бей Л. Б. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки : зб. наук. пр. / головн. ред. Л. М. Черноватий. Харків : Константа, 2008. № 12. С. 48–59.
2. Кочан І. Становлення і розвиток методики української мови як іноземної.
URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Timvum_2012_7_5.pdf

LEXICAL AND SEMANTIC DIFFERENTIATIONS OF ECONOMIC TERMINOLOGY

Khrystiuk S. B.

*Ukraine, Kyiv, National University of Life and Environmental
Sciences of Ukraine*

Terminology is an important part of the literary language lexicon. In modern linguistics, especially in recent decades, there has been a significant increase in interest in the study of terminology, especially in the formation of individual terminology systems, the peculiarities of the terms functioning in the literary language, and

their standardization. A term is an emotionally neutral word or phrase used for accurate expression of concepts and names of subjects. Modern economic terminology develops, updates, and improves in accordance with the stages of economic development and improvement as well. Terminology is the most dynamic and moving lexical language system, therefore this field studies are namely historically oriented.

Modern globalization processes and the special status of Economics as a science have led to the widespread popularization of economic terms, to the priority position of English as a means of global communication, which, in turn, contributed to the penetration of a large number of English borrowings into different languages, including Ukrainian.

One of the basic economic terminology specifics is its practical understanding by all members of the linguistic community, as long as economic terms have not remained within the vocabulary designed for specific tasks. Economic terminology is a full-fledged part of the general linguistic vocabulary of modern Ukrainian literary language, which is more semantically distinct; it has a tendency to monosemy, strict regulation in use, and openness. Since the 1990s many English-American phrase-terms have merged into the economic component of the Ukrainian language, which do not have national analogues yet, because the concepts they note were absent in the economy, for example: audit, art dealer, business, blue chips, break, bookmaker, tender cache, franchising, futures, charter etc. Nowadays, it is also true that the English language is the main source of the international economic terminology. It should be noted that economic terms are most commonly formulated in English or are borrowed through English as an intermediary language.

Due to its diversity and complexity, economic terminology can be divided into the following groups: 1) terms that function only in special sectors of economy; 2) terms that function simultaneously in several related sectors of economy; 3) terms that function simultaneously in one or more sectors of economy and in other related sciences; 4) terms that function both in the economy and in

the common vocabulary. As for the structure, economic terminology is divided as follows: 1) simple economic terms; 2) complex terms, which, in turn, are divided into compound word terms, compound phrase terms, compound abbreviated words and affixed words. Within the economic terminology, there is a significant percentage of terms formed by syntactic means. According to the number of components, we can distinguish: 1) two-component; 2) three-component; 3) polycomponent terms.

Among all economic sectors we may distinguish between several main areas of the economic terms application: banking, finance and credit; securities markets; economic processes at enterprises, organizations, firms and societies; purchase and sale processes; insurance processes. Each of the areas is full of relevant economic terminology. Nowadays, economic terminology can be classified into the following lexical and themantic groups [2: 30]: a) persons engaged in economic activity: shareholder, broker, manager, broker, helper, hedger, charterer; b) mathematical indicators: bank liquidity ratio, index of living cost, wage index; c) organizations involved in financial and economic activities: the International Bank for Reconstruction and Development, the European Investment Bank, the International Credit Insurance Association; d) economic processes: inflation, investment, lending, collection, ratification, indexation; e) regulatory documents and laws: the Bulletin of the foreign exchange rate, the Law of money circulation, the Law of holidays [1].

Thus, having processed and analyzed economic terminology texts we singled out the following translation methods (transformations, strategies): full borrowing of the English abbreviation in Latin letters; use of full or fixed Ukrainian equivalent; calquing or word-for-word translation of the English terminology; transcription (a sound form borrowing of the source language term) and transliteration (a graphic form borrowing of the source language term); descriptive translation.

When translating economic terminology from English into Ukrainian, it is important to take into account their lexical and

grammatical features, the scope of their application and context, as well as the semantic relationships between the components in terms and phrases; it is the terms that form the basis of a specialized translation and are the most difficult for the translator. The main task of translating economic terms is to select units of one language equivalent to units of another language to convey the meaning as fully as possible; how to translate the phenomena existing in the economic realities of different countries in the most correct way. The main purpose of translating economic texts is to convey information at the grammatical, lexical, and stylistic levels, as well as conveying the pragmatic function of the text. High-quality translation of economic texts and terms requires, first of all, the translator's excellent knowledge of the field of science or technology which actually concerns translation and, secondly, understanding the content of terms in English and knowledge of professional terminology in the native language.

References

1. Khrystiuk, S. B. (2019). Specifics of English terminology translation. *International journal of philology*. Vol. 10(1). P. 94–99.
2. Kovalska, H. A. (2012). Formation and development of Ukrainian economic terminology. Odessa: ONEU, Rotaprynt. 62 p.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

Челомбітько Т. В.

*Україна, Харків, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна*

Протягом останніх років надзвичайно широкого використання набули інноваційні технології та мультимедійні програми для дистанційного навчання іноземних студентів на підготовчих відділеннях. Оновлення професійних підходів до освітнього процесу на основі впровадження нових технологій вимагає нового рівня кваліфікації педагога.

Нестандартні, цікаві, активні форми проведення навчальних занять із профільних дисциплін в дистанційному форматі допомагають студентам підготовчих факультетів розвивати комунікативну компетентність, навчають успішно вирішувати поставлені завдання й долати проблеми, доводити й аргументувати власну думку, проявляти організаторські здібності, ухвалювати стратегічні рішення тощо.

Дистанційне навчання поєднує в собі всі переваги новітніх технологій у навчальному процесі. Так, на всіх етапах навчального процесу студентами-іноземцями активно сприймається візуальний ряд, оскільки новий матеріал викладається не рідною для студентів мовою. Також візуалізація матеріалу стимулює пізнавальну активність, дозволяє зануритися в атмосферу іншого світу і культури. Тут викладачем може вдало застосовуватися технологія мультимедіа з демонстрацією фото або відео презентацій, які можна використовувати в дистанційних курсах. Інформація, представлена за допомогою графічних образів, конкретна, лаконічна, зрозуміла, викликає певні асоціації, емоції, що сприяє кращому сприйняттю та запам'ятовуванню. Доцільно використовувати під час вивчення предметів іноземною мовою

такі прийоми візуалізації: інтелект карти, які допоможуть систематизувати великий обсяг інформації та адаптувати її для ефективного засвоєння, скрайбінг – розповідь з одночасним створенням малюнків, що відображають зміст повідомлення, хмари слів – містять ключові поняття, з якими асоціюється тема, меми – відображають ставлення до інформації, подій [1: 101].

Окрім поширеного мультимедійного забезпечення дистанційних занять інноваційні технології дозволяють використовувати широкий спектр програм з онлайн тестування, де в цікавій подачі студенти мають змогу закріпити отримані на занятті знання. Онлайн тестування забезпечує можливість повторного складення тесту, автоматичну перевірку та миттєве отримання результатів, доступ до ресурсу в зручний для студентів час. Безумовно, онлайн тестування є ефективним додатком до розширення викладацького інструменту оцінювання знань під час заліків та екзаменів.

Невід’ємною частиною дистанційної освіти стала програма Zoom, за допомогою якої викладачі можуть розв’язувати всі задачі при вивченні матеріалу іноземною для студентів мовою: формування і розвиток умінь та навичок читання текстів за професійним спрямуванням, відпрацювання вимови, робота над діалогічним та монологічним мовленням, вивчення граматики та виконання граматичних вправ, удосконалення навичок перекладу текстів професійного спрямування, розширення словникового запасу студентів, ознайомлення з загальною та фаховою лексикою іноземної мови, формування вмій аудіювання на основі адаптованих та автентичних текстів [2: 56].

В дистанційній освіті не можна забувати про комунікативне спрямування занять, бо специфіка вивчення предметів іноземною мовою полягає в тому, що спілкування є не тільки кінцевою метою навчання, а і засобом її досягнення. Комунікативність може бути досягнута за допомогою використання програми Zoom. Навчальний матеріал краще засвоюється, якщо студент не пасивно сприймає інформацію, а залучається до обговорень та активно діє під час вивчення

матеріалу. З цією метою доцільно використовувати ігрові технології – нестандартну ефективну форму навчання, в якій студенти поєднують теоретичні знання з практичною діяльністю. Під час ігрової діяльності студенти здобувають знання в психологічно комфортних умовах, оскільки зникає напруженість, відповідальність. Гра стимулює розумову діяльність, оскільки людина шукає способи розв'язання проблеми, перевіряє гіпотези, ухвалює рішення, прогнозує результат [1: 102]. У процесі взаємодії з іншими студентами-гравцями розвивається мовлення. Ігрова форма навчання особливо актуальна для майбутніх спеціалістів права, адже студенти можуть розв'язувати правові задачі в безпосередньому контакті з одногрупниками.

Таким чином, дистанційна освіта має включати різноманітні засоби та підходи до викладення навчального матеріалу, адже сучасний викладач, окрім ґрунтовного знання свого предмета, повинен уміти науково доступно, кваліфіковано та креативно донести освітній матеріал до студентства, користуючись інноваційними інформаційними технологіями.

Список використаних джерел

1. Стадній А. С. Використання інноваційних технологій на уроках української мови як іноземної / Стадній А. С. // Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (6-7 березня 2020, Біла Церква). – Біла Церква: БНАУ, 2020. – С. 99–103.
2. Поліщук О. А., Ірчишина М. В. Новітні підходи та методика викладання іноземної мови у ЗВО МВС / О. А. Поліщук, М. В. Ірчишина // Методика та специфіка викладання іноземних мов у закладах вищої освіти: тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції (2 грудня 2021, м. Харків). – Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2021. – С. 55–57.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ НЕТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Черногорська Н. Г.

*Україна, Харків, Харківський національний університет
міського господарства ім. О. М. Бекетова*

У практиці викладання іноземних мов необхідно приділяти велику увагу вивченню фразеології. Фразеологія будь-якої мови є найціннішим мовним надбанням. Вона містить у собі національну культуру, історію народу, який нею розмовляє, його думки та менталітет. Саме тому в кожній мові фразеологія має особливі форми вираження, а фразеологічні одиниці (ФО) є «своєрідними константами світу та бачення, вони закріплені на рівні культурного закону».

Представники певної мови часто намагаються використовувати мову не лише як засіб спілкування, але й у тій її функції, яку можна назвати естетичною. Потенційна образність фразеології відповідає елементарній потребі вдосконалювати мову засобами самої її номенклатури, надавати їй експресивно-оцінного забарвлення.

Вживання фразеологічних одиниць викликає труднощі у вивченні української мови іноземними студентами. Це пов'язано з тим, що фразеологічні одиниці є цілісними за своїм значенням і стійкими за своєю структурою. Значення фразеологічних одиниць завжди пов'язане зі значенням однотипного словосполучення. Цей зв'язок є критерієм для класифікації деяких фразеологічних явищ.

Соціальна адаптація студентів – це безперервний процес пристосування до нових умов в освітній, культурній та соціальній сфері. Тобто як процес, у якому студент пристосовується до різних видів діяльності (навчальної, наукової тощо), набуваючи знань, умінь і навичок. [3: 68] Студент пристосовується до нового способу життя в суспільстві

(умов проживання), приймає культурні норми, цінності. Він взаємодіє з соціальним середовищем, розвиває комунікативні здібності (мова, спілкування).

Вивчення проблеми фразеологічної презентації є важливим не тільки з точки зору вирішення теоретичних завдань, але й у практичному аспекті, тобто вивчення мови як міжнародної. Фразеологічні одиниці частково представлені в текстах мистецтвознавчого характеру (розповіді про творчість художників, архітекторів, описи творів образотворчого мистецтва), які входять до програми вивчення іноземної мови для студентів-іноземців. ФО у таких текстах потребують особливої уваги. Вони відображають національно-культурну специфіку, є словесним вираженням почуттів, емоційних оцінок, способів впливу, яскравих і впливових характеристик людей, предметів, ситуацій. Фразеологізми загалом демонструють «національний образ світу, закарбований у мові, визначений нею і закріплений у ній. Вони втілюють “об’єктивацію” загальних уявлень...» [1: 15].

Іноземні студенти (особливо негуманітарних спеціальностей) недостатньо обізнані з механізмами формування фразеологічних одиниць. Вони сприймають їх як вільне словотворення. Викладання фразеології буде більш успішним, якщо знайти найбільш ефективні методи та прийоми, що можуть бути використані викладачем у різних темах курсу. Вибір методів і прийомів визначається основним завданням комунікативного навчання іноземної мови – не тільки навчитися читати фразеологізми, бачити їх в тексті й розуміти. Студенти також повинні навчитися стилістично правильно використовувати їх у мові, в повсякденному мовленні або в професійному спілкуванні.

Фразеологічні засоби мови використовуються в різних функціональних стилях і, відповідно, мають той чи інший стилістичний вибір. Найбільшим стилістичним пластом є розмовна фразеологія, яка близька до простої фразеології (більш

знижена). Інший пласт – книжна фразеологія (наукова, публіцистична, офіційна).

Комплексне дослідження фразеологічних одиниць, урахування всіх стилістичних шарів сучасної української фразеології дасть змогу вирішити незначну кількість питань, що стосуються значеннєвих одиниць мови в цілому, природи лексичного значення слів, взаємозв'язку між синтаксичним об'єднанням слів та їхнім значенням, різних питань словотвору та етимології стилю художнього мовлення [2: 92]. Комплексне вивчення фразеологічної системи сучасної української мови дає можливість скласти уявлення про їхні основні структурно-семантичні та стилістичні типи, дізнатися про їхнє походження. Особливо важливо ознайомити з фразеологізмами студентів-іноземців, оскільки вони мають специфічні властивості в низці інших значущих одиниць мови.

Список використаних джерел

1. Креч Т. В., Мілева І. В., Ходаківська М. О. Крокуємо до фаху: Практикум з української мови як іноземної: посібник для студентів-іноземців спеціальності 191 «Архітектура та містобудування». – Х.: ХНУБА, 2018. – 113 с.
2. Скрипник Л., Тесаловська О., Черногорська Н. (2020). Види та форми контролю при викладанні іноземної мови іноземним студентам у групах з англійською мовою навчання // Науково-педагогічна організація філологів "ЗАХІД-СХІД" (ISPOP). Scientific Journal "WEST-EAST". Vol. 3, N1 (October, 2020). pp. 90-96.
<https://doi.org/10.33739/2587-5434-2020-3-90-96>
3. Скрипник Л., Тесаловська О., Черногорська Н. (2021) Використання інтегрованих уроків у викладанні української мови як міжнародної // Науково-педагогічна організація філологів "ЗАХІД-СХІД" (ISPOP). Scientific Journal WEST-EAST. Vol. 6 N1 (October, 2021). pp. 64-71.
<https://doi.org/10.33739/2587-5434-2021-6-1-64-71>

ВАЖЛИВІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У НЕМОВНОМУ ЗВО

Чорна А. І.

Україна, Ірпінь, Державний податковий університет

Знання іноземної мови є важливою складовою для досягнення успіху в різних сферах діяльності. При цьому високі вимоги до рівня іншомовної компетенції здобувачів вищої освіти немовних закладів вищої освіти пов'язані не лише з необхідністю підготовки їх до успішного спілкування у глобалізованому світі, а й з потребами фахового просування, оскільки іншомовна комунікативна компетенція є невіддільною складовою професійної діяльності у сучасних умовах.

Розуміючи важливість комунікативного ресурсу та мовленнєвої етики у спілкуванні майбутніх спеціалістів, вчені багатьох країн, у тому числі України, звернулися до його всебічного вивчення. Відомими є праці Гольдіна В. Е., Костомарова В. Г., Фабіан М. П. Проте в немовному ЗВО при фаховій підготовці спеціалістів проблема важливості психологічної складової у формуванні іншомовної комунікації не була предметом розгляду.

На сьогодні нез'ясованими залишаються фактори, які ускладнюють успішне засвоєння здобувачами вищої освіти немовних закладів вищої освіти іноземної мови, експериментальні методи розвитку іншомовних здібностей здобувачів вищої освіти з урахуванням психологічних і професійних особливостей. Вітчизняна та зарубіжна психологія приділяють особливу увагу значенню комунікативного ресурсу для успішного розвитку сучасних професіоналів (Берестова Л. М., Кідрон А. А., Кондратьєва С. В., Попова А. А.). Проте у сучасній психологічній літературі увага зосереджується в основному на вивченні змісту професійного успіху, його складників та критеріїв при недооцінюванні аналізу

психологічних та соціальних факторів, що детермінують забезпечення успішної та ефективної іншомовної взаємодії при виконанні професійних обов'язків.

Проаналізувавши сучасний досвід методик викладання іноземних мов у закладах вищої освіти і визначивши головні чинники, що сприяють успішному засвоєнню іншомовного комунікативного ресурсу, психологічні фактори активності особистості здобувачів вищої освіти та особливості соціально-психологічної адаптації до вимог закладів вищої освіти, можливо виокремити наступні гіпотези:

- 1) Іншомовна комунікативна компетентність здобувачів вищої освіти немовних ЗВО як інтегральне професійно-особистісне утворення має змістовну специфіку, певні критерії, рівні розвитку й динаміку в процесі професійного становлення [4: 8].
- 2) Іншомовна комунікативна компетентність майбутнього фахівця впливає на його професійну успішність [3: 38].
- 3) Спеціальна програма розвитку іншомовних комунікативних ресурсів здобувачів вищої освіти немовних ЗВО, що включає відповідний тренінг буде сприяти посиленню професійної успішності [3: 47].

Іншомовна комунікативна компетентність майбутнього спеціаліста – це інтегральне професійно-особистісне утворення, що має змістовну специфіку, певні критерії, рівні розвитку й динаміку та впливає на його професійну успішність. Створення спеціальних програм розвитку іншомовних комунікативних ресурсів, що будуть включати мовленнєвий тренінг буде сприяти посиленню професійної успішності [6: 54].

Одним із найголовніших факторів формування іншомовної комунікативної компетенції у здобувачів вищої освіти немовних закладів вищої освіти є розширення уявлення про структуру та особливості пізнавальних потреб фахівців, що вивчають профільну іноземну мову. Саме цей фактор безпосередньо впливає на розвиток здібностей засвоювати новий іншомовний матеріал та на інтерес до вивчення іноземної мови.

Основне завдання під час навчання фахівців немовних ЗВО полягає у розробленні комплекту діагностичного інструментарію, спрямованого на виявлення рівня комунікативного ресурсу майбутнього спеціаліста і напрямків його впливу на подальший професійний розвиток, а також у визначенні критеріїв формування комунікативних ресурсів як основи й складової професіоналізму. Даний інструментарій може успішно використовуватися в практиці роботи з підготовки, атестації та підвищення кваліфікації працівників.

Список використаних джерел

1. Борецька Г. Є. Сучасні технології формування англомовної компетенції в говорінні в учнів основної та старшої школи : Іноземні мови, 2010. С. 23–26.
2. Бучацька С. М. Психологічні особливості підготовки студентів з іноземної мови: зб. наук. праць № 33. Ч. II. Хмельницький: Вид-во Національної академії ДСПУ, 2005. С. 139–142.
2. Гапоненко Л. П. Педагогічні умови формування готовності студентів до іншомовного спілкування: Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. Випуск 45, 2002. С. 77-79.
3. Гринчишин О. М. Комунікативна спрямованість навчання іноземної мови майбутніх фахівців міжнародних відносин: матеріали наук.-практ. конф., Хмельницький: ТУП, 2003. С. 121–126.
4. Завірюха А. В. Психологічні проблеми спілкування іноземною мовою у студентів немовних навчальних закладів: Проблеми загальн. та пед. психології, 2007. С. 356–360.
5. Зонтова С. Є. Когнітивний підхід до навчання іншомовної лексики. Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. наук. праць. Ялта: РВВ КГУ, 2005. С. 89–93.

ОСОБЛИВОСТІ КУРСУ «КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВІЙСЬКОВОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Шелюх О. М.

*Україна, Львів, Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного*

Відповідно до положень Державної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), у яких наголошено на необхідності формування високої мовної культури особистості, мовна освіта повинна стати невід'ємним складником фахової підготовки, а також повинна враховуватися під час проведення професійної атестації. Тому в контексті підготовки фахівців для сфери Збройних сил особливої актуальності набуває проблема формування комунікативної компетенції ад'юнктів.

У системі підготовки майбутнього науковця для Збройних сил України передбачений курс «Культура наукової комунікації», який ад'юнкти опановують на першому курсі, починаючи роботу над дисертаційним дослідженням. У курсі визначено місце культури наукової української мови в системі мовознавчих дисциплін та у професійному становленні фахівця, у формуванні його мовно-комунікативної, стилістичної компетентності для написання наукової роботи й для представлення та популяризації результатів наукових здобутків, що і є предметом вивчення дисципліни.

Науковий стиль, його мета, призначення, основні функції, мовні ознаки був у центрі наукових пошуків Н. Бабич, І. Білодіда, П. Дудика, А. Коваль, Л. Мацько, В. Перебийніс, Г. Сагач, І. Чередниченка, Л. Щерби, О. Левченко, Г. Онуфрієнко та інших. Питанням культури української мови присвячені праці Н. Бабич, С. Єрмоленко, А. Коваль, Л. Кравець, Л. Мацько, О. Ожигової, О. Пономарева, Л. Ставицької та інших науковців.

З'ясуємо, хоча й тезово, місце дисципліни «Культура наукової комунікації» в структурі підготовки майбутнього

військового науковця, її мету; визначимо компетентності, якими повинні оволодіти ад'юнкти під час опанування курсу, та очікуваний результат навчання.

Отже, навчальна дисципліна «Культура наукової комунікації» тісно пов'язана з курсом «Філософія наукового світогляду» і допомагає ад'юнктам усвідомити мовностилістичні технології роботи з науковими текстами на фахових дисциплінах та посідає важливе місце в науково-професійній підготовці майбутнього науковця. Вивчення дисципліни забезпечує виконання дисертаційного дослідження.

Основне завдання навчальної дисципліни «Культура наукової комунікації» – формувати стійкі та ґрунтовні знання ад'юнктів з проблем формування високого рівня культури наукового мовлення майбутнього науковця. Крім цього, під час навчання здобувачі освіти повинні виробити стійкі навички творчого осмислення наукових текстів, уміння застосовувати здобуті під час навчання знання в подальшій науково-професійній діяльності.

У ході вивчення навчальної дисципліни «Культура наукової комунікації» передбачається здобуття таких компетентностей:

- мати глибокі обґрунтовані знання основних подій та процесів світу; володіти комплексними знаннями у спеціальній області дослідження в поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної історичної області дослідження;

- бути спроможними визначати, мати доступ, аналізувати та синтезувати комплекс інформації з різних джерел, документів та текстів для розгляду та вирішення відповідних історичних задач на основі принципів науковості, історизму та об'єктивності;

- знання ресурсів (включаючи ті, що базуються на інформаційно-комунікаційних технологіях), доступних для дослідження в спеціальній історичній області та суміжних областях. Здатність використання сучасних методологій,

методів та інструментів в розробці проблем військово-історичних та військово-технічних розвідок;

- здатність знаходити, відбирати, контекстуалізувати, інтерпретувати та класифікувати значні масиви архівного та документального матеріалу;

- розуміти й бути здатним застосовувати на практиці принципи комплексного міждисциплінарного дослідження в історії, соціальних, гуманітарних і воєнних науках.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Культура наукової комунікації» здобувачі повинні бути здатними:

- об'єднувати (синтезувати) та обговорювати нещодавні публікації, в межах та поза областю дослідження;

- детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі;

- завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів;

- детально розробляти та переконливо презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей.

Отже, навчальна дисципліна «Культура наукової комунікації» в системі підготовки ад'юнктів Збройних сил України призначена для формування й удосконалення мовленнєвої наукової культури ад'юнктів в умовах стрімкого розвитку науки, високої культурно-трансляційної здатності української мови і її знакових наукових продуктів є прикладною й актуальною.

Список використаних джерел

1. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 204 с.

2. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. К. : Центр навч. л-ри, 2006. 312 с.

**THE EXPEDIENCY OF MASTERING PROFESSIONAL
ENGLISH FOR STUDENTS IN “SYSTEM ANALYSIS”
AND “COMPUTER SCIENCE”**

Yablonska T. M.

Ukraine, Odessa, Odessa National Marine University

Today we live in a very intensive time. Our life is changeable and unpredictable. It always makes us alter our priorities. Especially it concerns those ambitious and purposeful young people who want to be successful in their career. Nowadays, one can find a lot of opportunities for it. Here the question arises. Why it becomes so expedient to master foreign languages? The answer will be like this. The first key for succeeding in carrer is foreign language skills. On the other hand, it is impossible to get a prestigious job without knowledge of foreign languages. Thirdly, a great number of various firms and enterprises cooperate with foreign companies and a language barrier can be a serious obstacle in the process of resolving important issues. Based on this, we can say with great confidence that this does not depend on the field of activity in which a person works. Presently practically in all spheres of activity, foreign languages are the driving force which motivates future specialists to achieve their goals [1].

Now, let's discuss the expediency of mastering professional English for students in “System Analysis” and “Computer Science”. Why is it so useful for representatives of these specialties? Every programmer who plans to develop his foreign language skills and to improve them should master English especially when it comes to reading technical literarure, instructions, communicating with colleagues and understanding the whole essence of the conversation on topical issues. A huge number of polysemantic words is peculiar

to the English Language. That's why knowledge of professional terminology contributes to the enrichment of vocabulary and to work with English sites and, certainly, Internet-resources. It helps in journeys (e.g. to buy a voucher, to book tickets with discount, to reserve a hotel room of any category and even to choose tours and excursions that arouse burning interest).

Work with e-books, e-references, e-dictionary and, of course, e-library also contributes to the fact that future specialists have the opportunity to follow updates, to delve into the right context and, of course, to understand the specifics of the language. Let's consider some examples. The word "fault" on the one hand is explained as guilt, lack, deficiency, shortcoming but, on the other hand, it means program error in the field of computer technology. If we pay attention to the word "background", we will notice some nuances too. It means data, biography, premise, prerequisites. But this word also stands for the area or scenery behind the main object of contemplation, especially when perceived as a framework for it. The word "home" means the place where one lives permanently, especially as a member of a family or household; pension, roof, shelter etc. But there is another meaning of the given word. It means the beginning of the line.

That is why, from the very beginning, it is worth setting yourself up for the fact that reading technical literature will be associated with mental effort. You won't be able to collapse on the sofa and forget about everything that is happening around you, immersed in a book. You will have to take a dictionary, a pencil and a notebook. Secondly, it is necessary to order yourself to make an effort to look up each unfamiliar word in the dictionary and, preferably, write it down in a notebook. But the main thing is not just to write down the word and jump further down the page, but to write it out with the previous and the next word as if you are tearing out a piece of text. Thirdly, it is necessary to read twice, namely the first time collecting unfamiliar words, and then, having learned their meaning, read the text again to comprehend its content.

Role plays, discussions, methods of projects, social networks

(chats on Facebook, Livemocha) are in great demand today when learning English and developing speech skills. Let's take the example of discussions. "The most dangerous crime in Internet". "How to protect children from cyberstalking?" "What category of people starts engage in cyberstalking? How to avoid it?" "Do you agree that sometimes a cyberstalker and a victim can be well-acquainted with each other?" They not only help students to get rid of fear and to overcome psychological barrier in the process of communication with foreign partners, but also help them to grasp the context of the key word or words and to interpret it. In this case the keywords are cyberstalking, cyberstalker. The same concerns role play "The Current Problem of Interaction between Printed and Electronic Forms of Reading Materials in Modern Life" with such keywords as printed form, electronic form and so on. Such technologies motivate and urge future specialists to master professional English more than only to write an essay on paper. They help future programmers to advance language skills, to expand their vocabulary to make knowledge more complete and versatile thereby confirming their expediency.

References

1. Шалацька Г. М. Мотиваційна доцільність використання інтернет-ресурсів під час навчання англійській мові студентів-програмістів. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2017. Вип. 1. С. 317–325.
Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_37.

ЗМІСТ

Асилгараєва А. А. МЕТОДИ КОРЕКЦІЇ ТА ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВНИХ БАР'ЄРІВ У СТУДЕНТІВ ЗВО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	5
Басанець В. Ф. ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	8
Berdnyk L. V. INTERDISCIPLINARY COLLABORATION FOR TEACHING TECHNICAL TRANSLATION AND PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION	11
Білик О. М., Борисова А. О. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	14
Вереїтіна І. А., Добровольська Н. Л., Попель О. В. ЯДРО КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ЙОГО АКТИВІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	18
Vysotska O. A. PAVING THE WAY TO LIFELONG LEARNING	21
Вишнякова Д. В., Ніколаєва А. М. ЛІНГВОКРЕАТИВНА СКЛАДОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ	24
Гармаш О. М. ДОРΟΣЛІ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ	27

Гриньова Ю. І. CAPABILITIES OF DESIGN THINKING IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESS	29
Гринчук О. А. ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМНИХ РОЛИКІВ ЯК АВТЕНТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ	32
Дмитрієв М. В., Горбан О. В. НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....	35
Домніч С. П., Петренко І. П. СУЧАСНИЙ ГАДЖЕТ ЯК ЗАСІБ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ	38
Дубічинський В., Ройтер Т. МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ ТА ПАРОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКОМУ СЛОВНИКУ ЛЕКСИЧНИХ ПАРАЛЕЛЕЙ	42
Івлева С. М. ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ	45
Ісаєнко Т. В. ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ ФРАНКОМОВНИХ СТУДЕНТІВ ЯК НАСЛІДОК ВПЛИВУ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ	48
Клименко Г. В., Шапошник А. М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	52

Ковтун М. С. EFFECTIVENESS OF CRITICAL THINKING INSTRUCTION IN HIGHER EDUCATION	55
Кодола Р. М., Смірнова О. І. ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	58
Кокнова Т. А., Юніна О. Є., Бледнова О. Г., Овчарова Л. А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ WEB 2.0 В КОНТЕКСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ	61
Колесніченко Є. З., Кльопова І. В., Бузика Т. В. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ ПРЕДМЕТНО-МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ЗМІШАНОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ	64
Korylova O. V., Titarenko O. O. FEATURES OF THE ORGANIZATION OF TEACHING FOREIGN NON-PHILOLOGY STUDENTS TO READ TEXTS BY SPECIALTY	68
Коржавіна О. Є. МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ НЕЙРОДИДАКТИКИ ЗА УМОВ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ..	71
Кугай К. Б. DEVELOPING TESTS FOR ESTIMATING FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY	73
Кузнецова Г. П. ДО ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	76

Lytvynenko Olha INNOVATION TECHNOLOGY IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	79
Лугова А. О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ФІЛОЛОГІВ	82
Liubetska V. V. PROBLEMS OF IMPLEMENTING REMOTE EDUCATION IN UKRAINE	85
Магдюк О. В. GLOBALIZATION AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF MODERN PROCESSES OF ACADEMIC MOBILITY	87
Manivska T. E. DIFFERENT APPROACHES TO THE CLASSIFICATION OF THE SYSTEM OF EXERCISES IN TEACHING FOREIGN STUDENTS THE LANGUAGE OF THEIR SPECIALITY	90
Martynyuk O. V. TECHNIQUES AND TOOLS FOR ASSESSING STUDENT PERFORMANCE IN A VIRTUAL LANGUAGE- LEARNING ENVIRONMENT	93
Матвейченко В. В. МОВНІ РЕАЛІЇ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ЯК СТИМУЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	97
Makhovych I. A., Kuzmych S. I. GAMIFICATION IN HIGHER EDUCATION: BENEFITS AND CHALLENGES	100

Merkulova S. I. THE IMPORTANCE OF DESIGNING EXERCISE SETS WITH VIDEOS FOR CONSECUTIVE INTERPRETING TRAINING ONLINE	103
Місеньова В. В. НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ...	106
Nechyporenko S. S., Khomyakova O. V. LANGUAGE AND PEDAGOGICAL COMMUNICATION FEATURES WITH FOREIGN STUDENTS AT THE PREPARATORY STAGE OF EDUCATIONI	109
Панченко О. І. ПІДРУЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В АСПЕКТИ КРЕОЛІЗАЦІЇ	112
Певсе Андрея. А., Лібак Н. А. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МОВ	114
Петрушова Н. В., Онищенко О. І. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	116
Пілюгіна Т. В. РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	119
Proskurina L. M. FOREIGN LANGUAGE TRAINING: UNIVERSITY AND PRIVAT PRACTICE. IS AN EXCHANGE OF EXPERIENCE POSSIBLE?	122

Рева-Левшакова Л. В. ІНТЕГРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ: ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОСІБНИКА «РОЗМОВЛЯЄМО УКРАЇНСЬКОЮ (СТАРТОВИЙ КУРС А1, А2)»	125
Ryzhchenko O. S. USING POSSIBILITIES OF DISTANCE EDUCATION FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES	128
Свінціцька Д. В., Купчишина В. Ч. ПРОВАДЖЕННЯ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	131
Селіна І. Л. ФОНЕТИЧНА ЗАРЯДКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ	134
Соколовська С. В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТАФОРИЧНИХ АСОЦІАТИВНИХ КАРТ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	137
Solovyova O.V. POSSIBILITIES OF USING MICROSOFT TEAMS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES	139
Suima I. P. PECULIARITIES OF THE MULTILINGUAL APPROACH TO LEARNING FOREIGN LANGUAGES	141
Torubara O. A. STUDENTS' MENTAL HEALTH VERBAL PRACTICES IN EFL WARTIME CLASSROOM	144
Федько О. М. ТЕСТУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ	

ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	148
Фоміна І. Л. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ МОВНИХ НАВИЧОК І УМІНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ	151
Khrystiuk S. B. LEXICAL AND SEMANTIC DIFFERENTIATIONS OF ECONOMIC TERMINOLOGY	154
Челомбітько Т. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧИХ ФАКУЛЬТЕТАХ	158
Черногорська Н. Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ НЕТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	161
Чорна А. І. ВАЖЛИВІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У НЕМОВНОМУ ЗВО	164
Шелюх О. М. ОСОБЛИВОСТІ КУРСУ «КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВІЙСЬКОВОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ	167
Yablonska T. M. THE EXPEDIENCY OF MASTERING PROFESSIONAL ENGLISH FOR STUDENTS IN «SYSTEM ANALYSIS» AND «COMPUTER SCIENCE»	170

Електронне наукове видання
комбінованого використання

Можна використовувати в локальному та мережному режимах

ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Тези XXV Міжнародної
науково-практичної конференції

(1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна)

Українською та англійською мовами

Відповідальний за випуск – С. В. Варавя
Комп'ютерна верстка – В. Л. Комарова

Підписано до видання 31.05.2023. Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 2 Мб. Зам. №106/23

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
61022, Харків, майдан Свободи 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.09

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна